

**Α.Τ.Ε.Ι. ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΑΚΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ
ΚΑΙ ΑΝΘΟΚΟΜΙΑΣ**

**«Αστικό και Περιαστικό Πράσινο της Αττικής. Χαρακτηριστικά και Κριτήρια Δημιουργίας
ΤΟΥ.»**

**ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΤΟΥ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Γ. ΛΩΛΗ**

**Επιβλέπων: Κουνδουράκη Ευριδίκη
Γεωπόνος Α.Π.Θ. Μ.σ.σ Αρχιτεκτονικής Τοπίου**

Ηράκλειο, Δεκέμβριος 2006

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	1
1. ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΗΠΟΤΕΧΝΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΠΙΟΥ	2
1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	2
1.2 ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΠΙΟΥ	3
1.3 Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΠΙΟΥ ΑΠΟ ΤΑ ΒΑΘΗ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ ΈΩΣ ΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ.	4
1.3.1 Από την δημιουργία του ανθρώπου έως τον 19ο αιώνα	4
1.3.2 Το παράδειγμα της Ελλάδας	8
1.3.3 Σύγχρονες τάσεις (20ος αιώνας)	12
2. ΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΟ ΠΡΑΣΙΝΟ	13
2.1 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	13
2.2 ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ	13
2.2.1 Αστικό τοπίο	13
2.2.2 Αστικό πράσινο	15
2.2.3 Περιαστικό πρασινο	17
3. ΑΡΧΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ	19
3.1 ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΠΡΑΣΙΝΟΥ	19
3.2 ΑΙΣΘΗΤΙΚΕΣ ΒΑΣΕΙΣ-ΑΡΧΕΣ ΜΙΑ ΤΟΠΙΑΚΗΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ	20
3.2.1 Ρυθμός, γραμμή και κίνηση	20
3.2.2 Σχήμα	21

3.2.4 Χρώμα	22
3.2.5 Ποικιλία	22
3.2.6 Απλότητα	23
3.2.7 Ισορροπία	23
3.2.8 Έμφαση-Ενδιαφέρον-Σημεία έλξης	24
3.2.9 Ενότητα και αρμονία	24
3.2.10 Κλίμακα	24
3.3 ΣΚΟΠΟΙ, ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ	25
3.3.1 Σκοποί που εξυπηρετούνται-λειτουργικές ενότητες πάρκων	25
3.3.1.1 Περιαστικά πάρκα	25
3.3.1.2 Αστικά πάρκα	29
3.3.2 Σχεδιαστική προσέγγιση αστικών και περιαστικών πάρκων	30
3.3.2.1 Περιαστικά πάρκα	31
3.3.2.2 Αστικά πάρκα	31
3.4 ΚΡΙΤΗΡΙΑ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΠΑΡΚΩΝ	33
3.4.1 Τα χαρακτηριστικά της περιοχής	33
3.4.2 Το κλίμα και το μικροκλίμα	33
3.4.3 Το έδαφος και το υπέδαφος	33

3.4.4 Η υπάρχουσα βλάστηση	34
3.4.5 Το μέγεθος του χώρου	34
3.4.6 Λειτουργικά και κυκλοφοριακά στοιχεία	34
3.4.7 Αισθητικοί παράγοντες	34
3.4.8 Η μορφή και η χρήση των κτιριακών εγκαταστάσεων	34
3.4.9 Οικονομικές δυνατότητες	35
3.4.10 Εκλογή φυτών	35
4. ΑΣΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΟΙ ΥΠΑΙΘΡΙΟΙ ΧΩΡΟΙ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	37
4.1 ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΟΝ Ν.ΑΤΤΙΚΗΣ	37
4.2 ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	38
4.2.1 Αστικό πράσινο	38
4.2.2 Περιαστικό πράσινο	40
4.2.3 Ανθρώπινη παρουσία	40
4.3 ΤΑ ΠΑΡΚΑ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ	41
4.3.1 Κήποι της Αθήνας	41
4.3.2 Πλατείες	42
4.3.3 Τα πάρκα που έχουμε	43
4.3.3.1 Ο Εθνικός κήπος-Ζάππειο	43
4.3.3.2 Ο λόφος του Φιλοπάππου	47

4.3.3.3 Το πεδίο του Άρεως	49
4.4.3 Τα πάρκα που δεν έχουμε	50
4.4.4 Δυο πάρκα που θα μπορούσαμε να είχαμε	52
5. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ-Η ΓΝΩΜΗ ΤΩΝ ΧΡΗΣΤΩΝ	55
5.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	55
5.1.1 Γενικά	55
5.1.2 Ποιους αφορά	56
5.2 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	57
5.2.1 Υπάρχουσα κατάσταση	57
5.2.2 Υπάρχουσα κατάσταση των χώρων σε σχέση με τις συνοικίες χαμηλού-υψηλού οικονομικού επιπέδου	63
5.2.3 Υπάρχουσα κατάσταση των χώρων σε σχέση με τις ηλικίες(40ανώ-40 κάτω)	72
5.2.4 Υπάρχουσα κατάσταση των χώρων σε σχέση με το φύλο (Αρσενικό-Θυληκό)	81
5.2.5 Υπάρχουσα κατάσταση των χώρων σε σχέση με την οικογενειακή καταστασή τους (Έγγαμοι-Άγαμοι)	84
5.2.6 Υπάρχουσα κατάσταση των χώρων σε σχέση με το μηνιαίο οικογενειακό εισόδημά (Χαμηλόμισθοι-Υψηλόμισθοι)	91
6. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΛΥΣΕΙΣ-ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ	98
6.1 ΠΑΡΚΑ ΠΟΥ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΑΜΕ ΝΑ ΕΙΧΑΜΕ	98
6.2 ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΑΤΤΙΚΗ SOS»	100
6.2.1 Γενικά	100

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η Αρχιτεκτονική του Τοπίου είναι ο βασικότερος -ίσως- παράγοντας που ευθύνεται για το αισθητικό αποτέλεσμα που παράγει η κάθε πόλη. Κανένα μνημείο, κανένα οικοδόμημα ή έργο δεν είναι δυνατόν να αναδειχθεί χωρίς τον περίγυρο του, χωρίς τον περιβάλλοντα χώρο του. Επίσης, ο περιβάλλοντας χώρος και οι δυνατότητες που αυτός παρέχει στην αρχιτεκτονική διαμόρφωση, αποτελούν (και αποτελούσαν ανέκαθεν) βασικό κριτήριο επιλογής της χωροθέτησης των κτιριακών έργων (μνημείων ή μη). Ο χώρος που περιβάλλει τα οικοδομήματα αποτελεί πεδίο εφαρμογής της αρχιτεκτονικής του τοπίου. Ασχέτως από το μέγεθος ή την πολεοδομική (και οικονομική) σημασία του, κάθε χώρος που, μετά από σωστή μελέτη και καλή εφαρμογή της μελέτης αυτής, αποδίδεται στους χρήστες του, αναβαθμίζει όχι μόνο τη συγκεκριμένη περιοχή, αλλά και την ποιότητα της ζωής των πολιτών.

Μία τοπιακή σύνθεση εντάσσεται στον αστικό ιστό ή τον περιβάλλει. Στην παρούσα πτυχιακή εργασία επιχειρείται ο προσδιορισμός όλων εκείνων των αρχών (παραγόντων), περιοριστικών ή μη, που πρέπει να διέπουν ένα νέο σχέδιο ή σχέδιο ανάπλασης του αστικού ή περιαστικού πρασίνου, έτσι ώστε αυτό να καθιστά βιώσιμο το ευρύτερο περιβάλλον, και να προσφέρει ποιότητα στη ζωή.

Η περιοχή που μελετείται είναι η Αττική και ιδιαίτερα η πόλη της Αθήνας. Γίνεται μία απόπειρα εκτίμησης των υπαρχόντων πνευμόνων πρασίνου και προτείνονται λύσεις για τη βελτίωση της υπάρχουσας κατάστασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

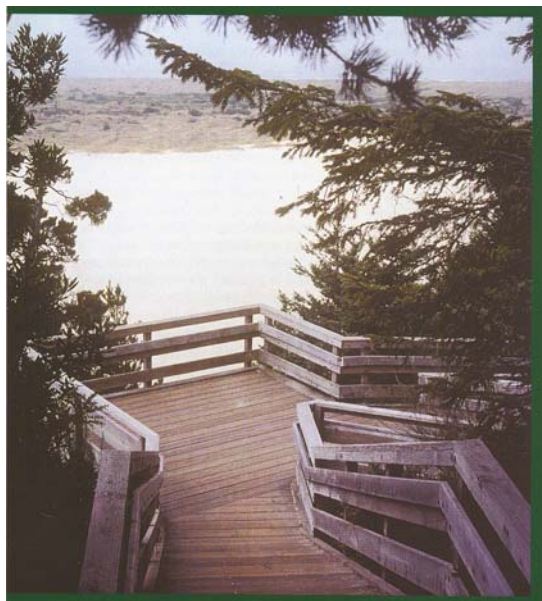
ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΗΠΟΤΕΧΝΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΠΙΟΥ

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

‘Το τοπίο δεν είναι τέχνη. Το τοπίο δεν είναι θεωρία. Το τοπίο δεν είναι τεχνική. Δεν υπάρχει τοπίο, υπάρχουν τοπία, κήποι και πάρκα, πλατείες, αυλές, δρόμοι και παραλίες, αγροί, λόφοι, αμπέλια και δάση. Υπάρχει το σπίτι που γεννιέσαι και η γλώσσα που μιλάς. Υπάρχει ένας πολιτισμός ευαίσθητος και διαρκής συγχρόνως.....αυτός των τοπίων.’

A. Chemetoff 1981

Όπως διαφαίνεται παραπάνω, το τοπίο δεν είναι μία έννοια που εύκολα προσδιορίζεται. Αυτό οφείλεται κυρίως στην δυναμικότητα και την πλαστικότητα που εμπεριέχει το συγκεκριμένο, καθώς και την ανάγκη έκφρασης της ανθρώπινης ιδιοσυγκρασίας στο

Εικ. 1 Ποιοτικό τοπίο

των ανθρώπων, φαντάζει κομμάτι του ευρύτερου περιβάλλοντος και ικανοποιεί στο έπακρον την ανάγκη έκφρασης, απόλαυσης και αυθεντικότητας.

πέρασμα των αιώνων μέσα από αυτό. Πράγματι η τέχνη του τοπίου μαρτυρεί την ιστορία και τις διαφορετικές προοπτικές επηρεασμένες από τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες και πολιτισμούς.

Μέσα από την συγκεκριμένη εργασία επιχειρείται η αναζήτηση και ο προσδιορισμός όλων εκείνων των παραγόντων που συντελούν στη δημιουργία ενός ποιοτικού τοπίου (Εικ. 1), σύγχρονου, που σεβόμενο την ιστορία, την ιδιοσυγκρασία

Όλα αυτά υλοποιούνται μέσω των αρχών της «Αρχιτεκτονικής Τοπίου», επιστήμης που σήμερα φαίνεται να ανακτά το χαμένο έδαφος του παρελθόντος.

1. 2.ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΠΙΟΥ

‘Η Αρχιτεκτονική του Τοπίου ασχολείται με τη συντήρηση της γης, την ανάπτυξη περιοχών για διάφορες χρήσεις, την ευαίσθητη τοποθέτηση κτισμάτων μέσα στο χώρο και τη γενικότερη επίτευξη της αισθητικής τάξεως, που ως σκοπό της έχει την καλύτερη δυνατή σχέση μεταξύ του ανθρώπου και του περιβάλλοντος στο οποίο ζει.’

Johnson, Johnson and Roy

Η ανάπτυξη των πολιτισμών έφερε και την ανάπτυξη της Αρχιτεκτονικής σαν Επιστήμης και Τέχνης. Με μια ιστορική αναδρομή στον τρόπο που κτίζονταν οι πόλεις και τα μνημεία, διαπιστώνουμε ότι τα κτίσματα τοποθετούνταν στο χώρο, έτσι ώστε να δεσπόζουν σ' αυτόν. Συγχρόνως, εκμεταλλεύονταν πλήρως την πανοραμική θέα προς το άμεσο και ευρύτερο τοπίο. Το ανοικτό τοπίο ικανοποιεί τον άνθρωπο αισθητικά αλλά και του δημιουργεί το αίσθημα της ασφάλειας και του προσανατολισμού (αποκτά οπτικό έλεγχο). Ο ανοικτός φυτεμένος χώρος υπήρξε πάντοτε αναπόσπαστο μέρος της Αρχιτεκτονικής των κτιρίων και πλαισίωνε τα δημιουργήματα του ανθρώπου με τρόπο που να τα αναβαθμίζει και να τα αξιοποιεί.

Η Αρχιτεκτονική του Τοπίου συνεπώς εξελίχθηκε παράπλευρα με την Αρχιτεκτονική, τις άλλες Τέχνες και Επιστήμες και την πνευματική εξέλιξη του ανθρώπου. Οι στόχοι της συνδέονται άμεσα με την ψυχική και βιολογική ισορροπία του ανθρώπου αλλά και την προστασία και διατήρηση του περιβάλλοντος. Ενώ, η χρήση των φυτών και ο σεβασμός προς αυτά, από την εμφάνιση του ανθρώπινου είδους στον πλανήτη, αποτελούν έναν από τους θεμελιώδεις παράγοντες, στους οποίους αυτή στηρίζεται. Τα βιώματα αυτά μεταφέρονται μέσω των αιώνων μέχρι και σήμερα. Ο κήπος ή το πάρκο δεν είναι τίποτε άλλο από δεσμός επαφής του ανθρώπου με το πραγματικό του περιβάλλον από όπου ξεκίνησε. Το τεχνητό τοπίο αποτελεί μια αντιγραφή του φυσικού περιβάλλοντος με φυτικές συνθέσεις και άγρια ζωή, που ξαναφέρνουν τον άνθρωπο σε επαφή με τη φύση και τον ικανοποιούν.

Τέχνες όπως η Ζωγραφική, η Χαρακτική, η Γλυπτική, η Ποίηση, η Υφαντική φέρουν κυρίαρχα στοιχεία παρμένα από το φυσικό τοπίο (δέντρα, άνθη, κλάδοι, δασικές συστάδες, νερά, όχθες, υδροχαρές βλάστηση, ζώα κλπ.). Αυτό και μόνο το γεγονός αποτελεί χειροπιαστό δείγμα του δεσμού του ανθρώπου με τα φυτά και τη συνεχή επιθυμία του να διατηρεί κρίκους σύνδεσης με το περιβάλλον από το οποίο προήλθε και από το οποίο διακόπτεται βαθμιαία λόγω του σημερινού τρόπου ζωής. Αποτέλεσμα αυτού είναι η έλλειψη σεβασμού και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Η Αρχιτεκτονική Τοπίου έρχεται να αφυπνίσει την ανάγκη αυτή και να ενδυναμώσει τη σχέση του ανθρώπου με τη φύση. Του δίνει την ευκαιρία να επανέλθει σ' αυτή, για να ξαναζήσει ποιοτικά όπως, όταν αποτελούσε αναπόσπαστο κομμάτι της.

Συνεπώς η ποιότητα περιβάλλοντος αποτελεί δείκτη πολιτιστικής ανάπτυξης. Όσο πιο έντονα εμφανίζονται και αναπτύσσονται οι παρεμβάσεις του ανθρώπου στο χώρο που ζει με εφαρμογές της Αρχιτεκτονικής του Τοπίου, τόσο περισσότερο αναβαθμίζεται πολιτιστικά. Ολόκληρες περιοχές και χώρες, οι οποίες χαρακτηρίζονται από σεβασμό στο ανθρωπογενές ή το φυσικό τοπίο, θεωρούνται και πολιτιστικά αναπτυγμένες.

1.3. Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΠΙΟΥ ΑΠΟ ΤΑ ΒΑΘΗ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ ΈΩΣ ΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ.

1.3.1 Από τη δημιουργία του ανθρώπου έως το 19ο αιώνα

Η ιδέα του κήπου φαίνεται να πηγάζει αρχικά από τη μυθολογία. Οι περισσότερες από τις θρησκείες συμπεριλαμβάνουν τον παράδεισο στην αρχή της δημιουργίας του σύμπαντος και στο τέλος της γήινης ζωής. Ο παλαιότερος κήπος θεωρείται ο κήπος της Εδέμ, ο οποίος περιγράφεται στη Γένεση σαν ένα πάρκο φυτεμένο τον ίδιο το Θεό.

Στην Αίγυπτο, κέντρο του αρχαίου πολιτισμού για 1000 χρόνια (3.500-500 π.Χ.), τα φυτά όπως ο λωτός ο πάπυρος και η χουρμαδιά είχαν θρησκευτική και συμβολική σημασία. Τα σχέδια των κήπων δείχνουν παραλληλόγραμμη διάταξη παρτεριών, μικρών λιμνών, ενώ η κληματαριά ένωνε την πύλη με το σπίτι. Οι Αιγυπτιακοί κήποι ήταν σχεδιασμένοι γεωμετρικά, με υψηλό τοίχο που τους περίβαλε, ενώ αποτελέσαν το πρότυπο σχεδιασμού όλων των κήπων της Ευρώπης και Ανατολής για 3000 χρόνια.

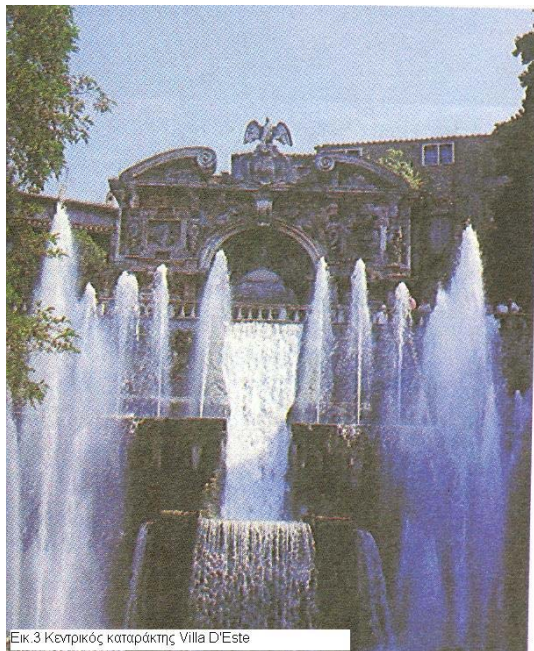
Στη Μεσοποταμία το πλέον αξιομνημόνευτο έργο είναι οι κρεμαστοί κήποι της Βαβυλώνας, εκ των οποίων τίποτα δυστυχώς δε σώζεται.

Οι Πέρσες υιοθέτησαν από τους Ασσύριους και τους Βαβυλωνίους τα πάρκα και τις κυνηγετικές περιοχές.

Στην αρχαία Ρώμη τα σπίτια ήταν κτισμένα δίπλα δρόμο και τα δωμάτια τους έβλεπαν προς τα μέσα. Στο κέντρο τον σπιτιού υπήρχε μια τετράγωνη ή παραλληλόγραμμη αυλή, το άτριο.. Οι αυτοκράτορες και οι εύποροι ρωμαίοι έκτιζαν βίλες έξω από τη Ρώμη, στη γεωργική γη που αποτελούσε πηγή του πλούτου τους. Χαρακτηριστικά παράδειγμα είναι η βίλα Λορεντίνουμ και η βίλα του Ανδριανού.

Η ιστορική περίοδος του Μεσαίωνα δεν έχει δώσει σημαντικά δείγματα αρχιτεκτονικής τοπίου. Η κυριότερη προσφορά τον Μεσαίωνα στην αρχιτεκτονική του Τοπίου είναι η δημιουργία της πλατείας της πόλης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η πλατεία του Αγίου Μάρκου στη Βενετία.

Η κηποτεχνία άρχισε να μορφοποιείται κατά την εποχή της Αναγέννησης, οπότε και έβαλε τα θεμέλια στη σημερινή ανάπτυξη της Αρχιτεκτονικής Τοπίου. Στους Ιταλικούς κήπους και τα ιδιωτικά πάρκα της Αναγέννησης διακρίνεται η επιδειξιμανία της αριστοκρατίας. Οι κήποι αυτοί προσέφεραν μόνο αισθητική απόλαυση και σχεδόν καθόλου χώρο για ανάπαυση και απομόνωση. Το κλάδεμα δέντρων και θάμνων για τη δημιουργία συμμετρικών σχημάτων και παρτεριών καθώς και η πραγματικά ευφυής χρήση του νερού

Εικ.3 Κεντρικός καταράκτης Villa D'Este

Εικ.2 Κεντρικός καταράκτης Villa D'Este

Εικ. 2 Villa Lante

Εικ.3 Villa Lante

(Εικ. 2) και των αγαλμάτων είναι στοιχεία στενά συνδεδεμένα με τους ιταλικούς κήπους της Αναγέννησης. Η Villa Lante είναι χαρακτηριστική για τον συνδυασμό των τριών παραπάνω στοιχείων (Εικ 3) .

Τα στοιχεία τον ιταλικού κήπου μεταφέρθηκαν σχεδόν αυτούσια στη **Γαλλία** το 16ο αιώνα. Οι κήποι της Γαλλίας έφτασαν στο απόγειο τους το 17ο αιώνα και διαμόρφωσαν τους ρυθμούς και τις τάσεις της κηποτεχνίας στην υπόλοιπη Ευρώπη. Το χαρακτηριστικότερο παράδειγμα της γαλλικής κηποτεχνίας είναι οι κήποι των Βερσαλλιών, έξω απ' το Παρίσι.

Οι αρχές που χαρακτηρίζουν αυτή την τυπική σχεδίαση είναι οι εξής:

- Ο κήπος δεν αποτελεί πια προέκταση του οικήματος-κατοικίας, που από μόνη της αποτελεί μέρος μιας μεγάλης τόπο-σύνθεσης.
- Η σύνθεση είναι στερεά, σε αντίθεση με τη δυσδιάστατη γεωμετρία, στηρίζεται στην αξονικότητα και είναι απόλυτα συσχετισμένη με τη φυσική, ελαφρά ,κυματοειδή τοποθεσία.
- Ο όγκος προκύπτει από χαράξεις σε διατεταγμένα δάση, διαμορφωμένα από τις γνωστές ως charmillles, κλαδεμένες όψεις σε ύψος 4,5 μέτρα.
- Η baroque τάση για ενότητα με τα γύρω και το άπειρο ή τον ουρανό επιτυγχάνεται με καθρέφτες νερού και λεωφόρους που οδηγούν απροσδιόριστα έξω.

Εικ.4 Βερσαλλίες

τεχνάσματα κάνουν την απόσταση να φαίνεται μακρινότερη ή κοντινότερη, προβάλλοντας και αναδεικνύοντας τη θέα, στοιχεία του χώρου ή διευρύνοντας επιμήκεις διαδρομές.

- Η κλίμακα του χώρου είναι εκτεταμένη και "παραχωρημένη" από την κατοικία. Ο χώρος επισημαίνεται και του προσδίδεται ρυθμός με γλυπτά και κρήνες, ως αυτόνομα έργα τέχνης.
- Η επιστήμη της οπτικής οδηγεί σταθερά, χωρίς τη δυνατότητα περιπλάνησης, το βλέμμα. Τα παραπλανητικά

Κλασικό είναι το παράδειγμα της οπτικής διεύρυνσης του ενός βασικού άξονα της σύνθεσης των Βερσαλλιών

- Η αποκάλυψη του όλου έργου γίνεται φανερή με μια ματιά, ενώ τα στοιχεία έκπληξης και κυρίως αντίθεσης βρίσκονται αργότερα μέσα στα διακριτικά δάση.
- Η διάταξη κάθε μέρους και ιδιαίτερα των αναβαθμών και των βαθμιδών απευθύνεται σε ανθρώπους που κινούνται. Η κλίμακα δηλώνεται "ευρύτερη από τη ζωή ώστε να υποβάλλει την ύπαρξη μέσα σε ένα ηρωικό τοπίο των θεών" (G.& S. Jellicoe, 1987).

Όλα τα παραπάνω εικονογραφούν την αντίληψη ότι το τοπίο πρέπει να είναι μεγαλύτερο και ηρωικότερο από τα κτίρια που περιλαμβάνει.

Οι κήποι που κατασκευάζονται στην **Αγγλία** το 17ο αιώνα είναι αντίγραφα των γαλλικών και περιλαμβάνουν όλα τους τα στοιχεία (άξονες, παρτέρια, παραλληλόγραμμες δεξαμενές) αλλά είναι μικρότερες και «κατ' οίκον» κλίμακας παρά μνημειακές. Το 18ο αιώνα άρχισε να συντελείται η αλλαγή στο σχεδιασμό του Αγγλικού τοπίου από τον Lancelot Brown, που είχε πιο νατουραλιστική αντίληψη, με το ρομαντικό τοπίο να αντικαθιστά τον κλασικισμό. Ο Repton, εισήγαγε την ιδέα τον σύγχρονου αγγλικού πάρκου με τις μεγάλες εκτάσεις πρασίνου, τις συστάδες δένδρων και τις ελεύθερες καμπύλες γραμμές με τα ασύμμετρα σχέδια.

Στην **Κίνα**, τα πιο απογυμνωμένα στοιχεία της φύσης, οι βράχοι και τα βουνά, οι λίμνες και τα ποτάμια, ενσωματώθηκαν στον κήπο. Κατά τον 18ο αιώνα η αντίληψη οργάνωσης του χώρου, σε πλήρη αντίθεση με αυτήν της Γαλλίας, οδηγούσε σε κατάτμηση του σκηνικού, σε αποκαλυπτόμενες και ασύμμετρες σκηνές, όχι μεγαλειώδους κλίμακας, αλλά μάλλον της κλίμακας του δένδρου (Εικ.5). Τα περισσότερα φυτά είχαν συμβολικό χαρακτήρα.

Εικ.5 Αυτοκρατορικό θερινό ανάκτορο

Ο κήπος σχεδιάζονταν για κάθε διάθεση και ευκαιρία, για το φως της ημέρας και της νύχτας, για κάθε εποχή και για τους διαφορετικούς καιρούς. Τα όρια ήταν υποταγμένα, χαμηλά ή εξαφανισμένα για να στεγάζεται η φαντασία σε χώρο φυσικό, γήινο, κοσμικό αλλά και πνευματικό. Η ησυχία ήταν βασικό συστατικό του χώρου που προορίζονταν για περισυλλογή, συζήτηση και ανάγνωση ποίησης.

Στην **Ιαπωνία** ο κήπος ήταν το βαρόμετρο της ευημερίας του λαού. Κανένα σπίτι δεν θεωρείτο ολοκληρωμένο, αν δεν το περίβαλε κήπος, έστω και αν επρόκειτο για στενό διάδρομο στην είσοδο τον σπιτιού. Στην αρχή η απλόχωρη χαλικοστρωμένη αυλή για ιεροτελεστίες παραδοσιακά μεταμορφώνεται με την εισαγωγή πρωταρχικών στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος, νερό, βράχους και δέντρα, για να ακολουθήσουν μικροί λόφοι, νησιά και γέφυρες, ενώ η κινέζικη επιρροή γίνεται φανερή με τη χρήση φυσικών υλικών και τη συμμετρία σε μνημειακά συγκροτήματα και το σχεδιασμό πόλεων.

Από τους βουδιστικούς κήπους ζεν της περισυλλογής ή στατικούς κήπους, με το περίπτερο της τελετής του τσαγιού χώρια, εξελίσσεται ο stroll περιπατητικός κήπος σε κήπο κίνησης, χρησιμοποιώντας τις χαρακτηριστικές πέτρες—βήματα του tea pavilion, σε μια μυστικιστική εξερεύνηση της διαδρομής, που διαδόθηκε και σαν κοσμικός κήπος.

Στην **Αμερική**, ο παραλληλόγραμμος ασύμμετρος κήπος τον αγγλικού τοπίου μεταφέρθηκε το 19ο αιώνα. Ο Αμερικανός Frederic Law Olmsted σχεδίασε το 1863 το Central Park της Νέας Υόρκης και ήταν ο πρώτος άνθρωπος που αυτοχαρακτηρίστηκε αρχιτέκτονας τοπίου.

1.3.2. Το παράδειγμα της Ελλάδας

Αντίθετα η Ελλάδα συνδέθηκε με ένα από τα διαρκέστερα κληροδοτήματα της αρχιτεκτονικής τοπίου, που σχετίζεται με την κατανόηση και έκφραση του πνεύματος, σε ειδικούς τόπους του παρελθόντος, της τοποθεσίας γενικότερα σήμερα.

Από το μινωικό πολιτισμό 2.000 π.Χ. τα ανάκτορα, χωρίς οχυρωματικά έργα, ίσως λόγω της φυσικής προστασίας από τη θάλασσα, ανοίγονταν στο τοπίο. Στο μυκηναϊκό πολιτισμό 1.400 π.Χ. και αργότερα σε όλη την Ελλάδα, από το 700 π.Χ., οι κήποι ήταν

είτε περίκλειστες αυλές με οπωροφόρα είτε περιορίζονταν σε δημόσιους ή ημιδημόσιους τόπους, όπως ιερά άλση, πηγές και ακαδημίες διδασκαλίας.

Οι χώροι αυτοί όμως δεν ήταν παρά μεμονωμένα επεισόδια, ενώ το σημαντικό ήταν η υψηλή αντίληψη για το τοπίο, απρογραμμάτιστη ή μη σχεδιασμένη, που έφθασε στο αποκορύφωμα της τον 4ο αι. π.Χ. Το νόημα ενός πολύ αναπτυγμένου αλλά διαισθητικού σχεδιασμού τοποθεσίας, site planning συνοψίζονταν στο ότι κάθε είδους αρχιτεκτονική, ναός, θέατρο, αγορά ή κατοικία, ήταν συμπληρωματική και συντεθειμένη με το φυσικό τοπίο, με σημαντική τη γωνία θέασης και την οπτική της μέσα στο χώρο. Μια μεταβολή από την προσαρμογή στις φυσικές αξίες άρχισε με τον εξορθολογισμό στο σχεδιασμό της πόλης της Μιλήτου και την ακόλουθη ανάπτυξη του σε άλλες ελληνιστικές πόλεις.

Ο ελληνικός μυστικισμός που αναπτύχθηκε παράλληλα με τον ορθολογισμό προίκισε το τοπίο με μεταφυσικές ιδιότητες και κυήματα της φαντασίας. Το *genius loci*, με την έννοια της κατανόησης και έκφρασης του πνεύματος ειδικών τόπων, θεωρήθηκε (G. & S. Jellicoe 1987) το κληροδότημα της Ελλάδας στην αρχιτεκτονική τοπίου: Η αρχιτεκτονική με μια παγκοσμιότητα τάξης, σε ένα προϋπάρχον χωρίς προφανή τάξη τοπίο, δύο φαινομενικά αντίθετα στοιχεία συνταιριάζονταν αρμονικά, δίνοντας στο σύνολο ένα τέτοιο νόημα και μια σημασία που για το σημερινό πολιτισμό υπερβαίνουν τα όρια της Ελλάδας.

Εικ.6 Μαντείο των Δελφών

Το μαντείο των Δελφών (Εικ.6), μυθικό κέντρο της γης, σύμβολο της θρησκευτικής ενότητας όλης της

Ελλάδας, με τη θόλο, το θέατρο του 4ου αι. π.Χ., το ναό του Απόλλωνα 530 π.Χ. και το στάδιο η τοποθεσία της Ολυμπίας, όπου έγιναν οι πρώτοι αγώνες το 776 π.Χ το θέατρο της Επιδαύρου 350 π.Χ., η ακρόπολη των Αθηνών 429 π.Χ. αποτελούν μια αρχιτεκτονική σκηνοθεσία, όπου η τοποθεσία αποπνέει διαισθητική και ορθολογιστική προσέγγιση, η διάταξη γίνεται χωρίς σχεδιασμένη αυστηρότητα, χωρίς κανόνες, όπως θα πρότειναν οι Ρωμαίοι, σε μια εξαιρετική εντούτοις ισορροπία και επιτηδειότητα ως προς το πώς φαίνεται, πώς προβάλλεται στον ουρανό, πώς προσανατολίζεται στο χώρο και στο φως.

Αυτά τα πρότυπα αποτελούν την παράδοση της Ελλάδας στην αρχιτεκτονική τοπίου όπως στην αρχιτεκτονική αναγνωρίζονται σημαντικά (Δ. Α. Φατούρος 1992) εκείνα τα χαρακτηριστικά της κλασικής ελληνικής αρχιτεκτονικής που ειδικά συνδέονται με το χώρο και όχι ειδικά διαμορφωμένοι χώροι, πάρκα ή κήποι, παρά το γεγονός ότι 2.500 χρόνια πριν από το πρώτο πάρκο της σύγχρονης Ελλάδας, τον εθνικό κήπο, διαμορφώθηκαν κήποι με απλή σύνθεση στην περιοχή γύρω από την Αθήνα και για πρώτη φορά στην Ευρώπη. Είναι γνωστοί οι κήποι των Μουσών, του Επικούρου, του Λακίου, του Κολωνού, του Λυκείου και της Ακαδημίας.

Ο κήπος της Ακαδημίας με το καταπληκτικό για την εποχή του "Ίππαρχο τειχίον" 520 π.Χ., με σκιασμένες αλέες από πλατάνια, λεύκες και φτελιές, δημιουργήθηκε γύρω στο 468 π.Χ. από τον Κίμωνα, που εξασφάλισε την άρδευση του από τον Κηφισό. Ο Πλάτωνας αναγνώριζε ότι ένα οργανωμένο τοπίο ήταν συμπαθητικό για την μάθηση και έδωσε εκεί τα πρώτα του μαθήματα φιλοσοφίας το 387 π.Χ. Δημιουργός του κήπου των Μουσών, δίπλα στο Λύκειο, στη σημερινή πλατεία Συντάγματος, ήταν ο Θεόφραστος.

Τα τρία γνωστά άλση-πάρκα, έξω από τα τείχη των Αθηνών, ήταν της Ακαδημίας, του Λυκείου και του Κυνοσάργους. Το πάρκο του Λυκείου, ιερό στην αρχή, περιέλαβε και ένα δημόσιο γυμναστήριο μήκους 350 μ.. Στο τέλος του 5ου αι. π.Χ. δίδαξε εκεί ο Σωκράτης, το 335 π.Χ. ο Αριστοτέλης (και οι διάδοχοι του Θεόφραστος, Στράτων και άλλοι γνωστοί ως περιπατητικοί φιλόσοφοι, από τον τρόπο διδασκαλίας στο συγκεκριμένο χώρο. Όλη αυτή η περιοχή, καλοποτισμένη χάρη στο υδραγωγείο του Πεισίστρατου και του Αδριανού αργότερα, αποτελούσε ένα τοπίο πράσινο και γραφικό. Η ζώνη κατά μήκος του Ιλισού ήταν γνωστή με το όνομα κήπος και διατηρήθηκε ως παράδοση στους ελληνιστικούς χρόνους το 2ο και 1ο αι. π.Χ. Στην ίδια περιοχή, κατά

τη ρωμαϊκή περίοδο, 2ος αι. μ. Χ, αναπτύχθηκε η πολιτεία-κήπος του Αδριανού, ενώ μετά τον 3ο αι. μ.Χ., με την πτώση των Αθηνών, εγκαταλείφθηκε στις πλημμύρες και το χρόνο, έως το 16ο και το 17ο αι. που ξαναέγινε πράσινο προάστιο. Καταστράφηκε και καταλήφθηκε με τους πολέμους από την Ενετική εισβολή 1687-88 και μετά έως την απελευθέρωση της Αθήνας το 1833.

Τις τελευταίες δεκαετίες του περασμένου αιώνα όλη η Αττική και όχι μόνο αυτή η περιοχή απογυμνώθηκε. Στο απογυμνωμένο αυτό τοπίο, μετά την επιλογή της θέσης των ανακτόρων του Όθωνα, σημερινή βουλή, προσδιορίστηκαν από τον F. Gartner το 1836, τα όρια, η έκταση και η μορφή του κήπου, γνωστού ως βασιλικού από το 1860 έως το 1927, οπότε άνοιξε για το κοινό και ονομάστηκε εθνικός κήπος. Στα πρώτα σχέδια, ο Βαυαρός αρχιτέκτονας F.Gartner προέβλεπε έναν κλασικό κήπο στα ανάκτορα, με συμμετρικά τοποθετημένα παρτέρια a la française που δεν έγινε.

Η σημερινή του μορφή οφείλεται στο Γάλλο αρχιτέκτονα τοπίου Francois που τον σχεδίασε σε στυλ ρομαντικό και γραφικό. Στην περίοδο της εγκατάστασης και της φύτευσης του, 1839-1882 επέβλεπαν οι γεωπόνοι Smarat, Βαυαρός και Friedrich Schmidt Πρώσος, καθώς και ο μελετητής των έργων υποδομής, μηχανικός στρατού A. Μεταξάς (N. Ταμβάκης, 1990).

Από την ελληνική στην ελληνιστική πόλη έχουμε τη μεταμόρφωση του αστικού τοπίου προς το μνημειακό. Οι κύριοι δρόμοι είναι διακοσμημένοι με κιονοστοιχίες και παρουσιάζουν έντονα στοιχεία εξωραϊσμού, ακόμη και με δένδρα στο εσωτερικό της περιμέτρου. Η ελληνική τάση προσαρμογής στο έδαφος επιτρέπει κάποτε και τη συμμετρία ή τις γραμμικές προοπτικές που οδηγούν σε μνημεία κύρους. Χρησιμοποιούνται τυπικές σχέσεις στα μεγάλα κτίρια ή ανάμεσα σε αυτά και τη φυσική τοποθεσία που σχεδιάζουν γεωμετρικές προοπτικές, όπου το μήκος είναι τόσο ώστε το μοτίβο (κεντρική ιδέα της σύνθεσης) να επαναλαμβάνεται στο άπειρο. Η μορφή αυτή προαναγγέλλει τη ρωμαϊκή πόλη.

1.3.3. Σύγχρονες τάσεις (20^{ος} αιώνας)

Τον 20ό αιώνα, υπήρξαν και υπάρχουν άνθρωποι που επηρέασαν τα δρώμενα στο Τοπίο με το προσωπικό τους ύφος και αισθητική. Σημαντικοί Αρχιτέκτονες Τοπίου σφράγισαν την εξέλιξη της επιστήμης με τον ιδιόμορφο τρόπο σχεδιασμού τους. Μετά τον Capability Brown και τον Law Olmsted, ο Write, ο Jellicoe και ο Burle Marx έδωσαν δικές τους προεκτάσεις σ' αυτό που αποκαλείται ρυθμολογία. Ρυθμολογία είναι η έκφραση και η απεικόνιση της σκέψης στο χαρτί σαν σχέδιο και από εκεί στο έδαφος σαν πράξη, με μία συγκεκριμένη τεχνοτροπία που κάνει άμεσα αναγνωρίσιμη την ταυτότητα του σχεδιαστή. Αυτός σχεδιάζει σύμφωνα με τα βιώματα του, την αισθητική του προσέγγιση στα προβλήματα του τοπίου και έχοντας σπουδάσει τις διδαχές της ιστορικής εξέλιξης του.

Παρόλα αυτά όμως, ο σημαντικότερος παράγοντας, στο σχεδιασμό ενός δημόσιου χώρου είναι η σχέση-αλληλεπίδραση με το ευρύτερο περιβάλλον και διατήρηση της ποιότητας ζωής. Στις μέρες μας όμως το περιβάλλον, είναι βεβαρημένο από τις κάθε είδους παρεμβάσεις, λάθος χειρισμούς, την υπερβολική χρήση μπετόν, και την μη ικανοποίηση βιοκλιματικών ή άλλων οικολογικών δεδομένων. Όλα αυτά οδήγησαν στη ρήση: «φέρτε τη φύση στις πόλεις» δηλαδή την απεικόνιση του ευρύτερου περιβάλλοντος στον αστικό ιστό και την άρρηκτη σύνδεση τους.

Όμως μέσα από το σχεδιασμό του τοπίου πρέπει να επιχειρείται να αναπτυχθεί και να αναδειχθεί η «τοπιακή» κουλτούρα. Είναι η κουλτούρα που μας αναγκάζει να εμβαθύνουμε στο περιβάλλον, στον πολιτισμό ενός τόπου για να αναδείξουμε την ταυτότητα του με συλλογισμούς, δημιουργικές ενέργειες, σχεδιαστικές τάσεις και έργα, αυτοπροσδιοριζόμενα ή μη, ως προς κάποιον, πάντως, προϋπάρχοντα χώρο

Ανανιάδου-Τζημοπούλου 1993

Αναφερόμενοι λοιπόν στο παρελθόν κατανοούμε τις πολιτισμικές αρχές, ήδη εφαρμοσμένες στο σχεδιασμό αστικών υπαίθριων χώρων, και αναζητούμε τις νέες τάσεις που σε συνδυασμό με την δημιουργική ικανότητα των επαγγελματιών και σεβόμενες τις προτιμήσεις και ανάγκες του κοινού, επιχειρούν να υλοποιήσουν ένα δυναμικό τοπίο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΟ ΠΡΑΣΙΝΟ

2.1Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Το αυξανόμενο τελευταία ενδιαφέρον για την προστασία του περιβάλλοντος και την εν γένει ορθολογική αξιοποίηση των υπαιθρίων χώρων, είναι απόρροια της εκτίμησης τον ανθρώπου ότι, η διατήρηση και συντήρηση του εναπομείναντος φυσικού περιβάλλοντος ταυτίζεται με την ίδια την ύπαρξη της ανθρώπινης ζωής στη γη. Γίνεται ως εκ τούτον προσπάθεια συντήρησης και διατήρησης τον φυσικού περιβάλλοντος, δραστηριότητα σχετικά εύκολη για τις εκτός πόλεως περιοχές. Το φυσικό περιβάλλον όμως μέσα στις πόλεις είναι πολύ δύσκολο να παραμείνει ανέπαφο λόγω των αυξημένων ανθρώπινων δραστηριοτήτων και παρεμβάσεων.

Η ανάμνηση και η επαφή που μπορεί να έχει ένας αστός με το φυσικό περιβάλλον γίνεται μόνο μέσω των μικρών ή μεγαλύτερων πράσινων χώρων που υπάρχουν στις πόλεις. Αυτοί οι πράσινοι χώροι είναι από τα περιαστικά και τα αστικά πάρκα μέχρι τα μικρά πάρκα της γειτονιάς, τους πεζοδρόμους, τις παιδικές χαρές και τις δεντροστοιχίες. Οι πράσινοι χώροι, αλλά ακόμη και τα μεμονωμένα δέντρα δίνουν ζωή και συντηρούν το οξυγόνο στις πόλεις προσφέροντας ταυτόχρονα καταφύγιο στην εναπομείνασα πανίδα.

2.2ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

2.2.1 ΑΣΤΙΚΟ ΤΟΠΙΟ

Το Αστικό Τοπίο είναι χώρος οικειοποιημένος, κωδικοποιημένος, που έχει υποστεί χρήσεις, συνήθειες, ρυθμίσεις, που δεν είναι προπαντός ελεύθερος και σε καμία περίπτωση κενός. Είναι αποτέλεσμα σχέσεων ανάμεσα σε οικονομικές δραστηριότητες, κοινωνικές δομές, πολιτιστικές αξίες καθώς και το φυσικό τους υπόβαθρο που μεταβάλλεται στο χρόνο. Είναι χώρος δυναμικός με τον άνθρωπο δράστη και επηρεαζόμενο, όχι θεατή, παράγοντα δημιουργίας, κοινωνικά και λιγότερο άμεσα ατομικά. Το αστικό τοπίο είναι με την έννοια αυτή, καθρέφτης της εξέλιξης της πόλης, της μορφής και της μεταμόρφωσης του χώρου της.

Στην έννοια του αστικού τοπίου και της τοποθεσίας (R, Hermann, 1980) κάτω από μια τέτοια αντιμετώπιση, συμπεριλαμβάνονται χώροι πράσινοι και μη, χώροι που δεν συνδέονται εύκολα με την ιδιοκτησία, τη χρήση, το σχήμα, τη μορφή ή την τυπολογία, αλλά χώροι που έχουν ιδιαίτερη αξία για την πόλη, όταν φυσικά υπάρχουν, και εφόσον είναι κατάλληλα διαμορφωμένοι (Ανανιάδου-Τζημοπούλου, 1983) για κάποιους από τους παρακάτω λόγους:

- Αποτελούν χώρους συλλογικούς, δημόσιας δραστηριότητας και χώρους επικοινωνίας.
- Προσφέρουν ευκαιρίες για να πραγματοποιηθούν κοινωνικές επαφές, συναντήσεις, γνωριμίες. Φιλοξενούν μία ή περισσότερες δραστηριότητες στον ίδιο ή σε διαφορετικούς χρόνους.
- Δίνουν τη δυνατότητα στα άτομα να συμμετέχουν ενεργητικά, με ένα τρόπο που συχνά τους απαγορεύεται στους κλειστούς και ελεγχόμενους χώρους.
- Επιτρέπουν στα άτομα να επιλέξουν και να ακολουθήσουν τις προτιμήσεις τους με ένα ελάχιστο κοινωνικό ή οικονομικό καταναγκασμό.
- Μπορεί να αποτελούν χώρους ξεκούρασης και με διαφορετικά ερεθίσματα από εκείνα που χαρακτηρίζουν συνήθως την πολυθόρυβη και αυτοκινητοκρατούμενη πόλη.
- Βοηθούν στην κατανόηση του περιβάλλοντος και τον προσανατολισμό μέσα στην πόλη.
- Επιτρέπουν την αίσθηση του ευρύτερου φυσικού περιβάλλοντος και προσφέρουν τη δυνατότητα επαφής με στοιχεία της φύσης.
- Τέλος σε επίπεδο καθαρής φυσιολογίας, συμβάλλουν στην εξυγίανση του αστικού περιβάλλοντος.

2.2.2 Αστικό πράσινο

Το αστικό πράσινο είναι απαραίτητο για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής του αστικού πληθυσμού και παράλληλα καλύπτει τις αυξημένες απαιτήσεις του σύγχρονου ανθρώπου για αναψυχή. Η κάλυψη των απαιτήσεων αυτών συστηματοποιείται στους πράσινους χώρους των πόλεων, που μπορεί να είναι τα εξής:

- Δημόσια και ιδιωτικά πάρκα και κήποι
- Φυσικοί χώροι πρασίνου
- Χώροι αναψυχής και αστικοί χώροι γύρω από τα κτίρια
- Πλατείες
- Κοιμητήρια
- Παιδικές Χαρές και χώροι παιχνιδιού και αθλοπαιδιών
- Διαδρομές πρασίνου που ακολουθούν δίκτυα κυκλοφορίας
- Περιβάλλοντες χώροι δημόσιων και ιδιωτικών σχολείων
- Περιβάλλοντες χώροι νοσοκομείων και εκκλησιών
- Ρέματα, κανάλια αποστράγγισης και ποτίσματος
- Προκουμαίες
- Εγκαταλελειμμένοι χώροι (εργοστάσια, οικοδομές κ.λ.π) που έχουν εποικιστεί από ενδημική βλάστηση
- Ιδιωτικοί χώροι πρασίνου - κατοικιών και κτιρίων πολλαπλών χρήσεων
- Δενδροστοιχίες
- Χώροι του αστικού ιστού μη δομημένοι που πρόκειται να αναπτυχθούν ή ανήκουν σε ζώνες ανάπτυξης
- Φυτεύσεις σε οροφές και όψεις κτιρίων

Αυτά εντάσσονται πλήρως στον αστικό ιστό, δέχονται όλες τις περιβαλλοντικές και κοινωνικές πιέσεις της ελληνικής πόλης, αλλά συγχρόνως αποτελούν μοναδικές νησίδες διάδρασης του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον και τις διεργασίες του. Το μέγεθος, η ποικιλία και η ένταση των χρήσεων που περικλείονται στους πράσινους αυτούς χώρους διαφέρουν. Σήμερα ο στόχος όλων, πρέπει να είναι η δημιουργία μέσα στην πράσινη έκταση ενός δυναμικού συστήματος λειτουργιών και δραστηριοτήτων που να χαρακτηρίζεται από συνεκτικότητα και ενιαία μορφολογική και αισθητική εμφάνιση. Οι παραπάνω θεωρήσεις είναι τα βασικά δομικά υλικά, τα οποία υπεισέρχονται στο

σχεδιασμό ενός ανοικτού χώρου και των οποίων η σωστή ποιοτική και ποσοτική χρήση, κατά την εκπόνηση της μελέτης αρχιτεκτονικής τοπίου δε βλάπτει το περιβάλλον, αλλά το εμπλουτίζει με τα στοιχεία εκείνα που θα το αναβαθμίσουν και θα το αναδείξουν.

Βέβαια στην Ελληνική πραγματικότητα, τουλάχιστον μέχρι σήμερα, το πράσινο δεν αποτελεί δημοφιλή χώρο ψυχαγωγίας και αναψυχής λόγω της μεγάλης έλλειψης του. Η μέση κάλυψη σε πράσινο των ελληνικών μεγαλουπόλεων σήμερα είναι:

για την περίπτωση της Αθήνας περίπου το 7% της επιφάνειας της,
για την περίπτωση της Θεσσαλονίκης το 4 -5% της επιφάνειας της.

Τα αντίστοιχα μέσα Ευρωπαϊκά δεδομένα ανέρχονται σε ποσοστό κάλυψης 25% της έκτασης της πόλης με πράσινο. Αυτό είναι εμφανές στον πίνακα 1.

ΠΟΛΗ	σε m2/κατ.
Αθήνα	2,55
Θεσσαλονίκη	2,73
Λονδίνο	9,00
Παρίσι	8,54
Ρώμη	9,00
Βιέννη	20,00
Βαρσοβία	18,00
Άμστερνταμ	27,00
Ρότερνταμ	28,00
Χάγη	27,00
Ζυρίχη	10,00
Βόννη	35,00
Μπορντό	2,00
Βερολίνο	13,00
Ουάσιγκτον	50,00

Πιν.1 Αναλογία χώρων πρασίνου

Αναλύοντας καθένα από τους παραπάνω χώρους του αστικού πρασίνου, αναλύεται στην ουσία η έννοια του πράσινου των πόλεων και ερμηνεύεται η ανάγκη για περισσότερο πράσινο, για περισσότερους χώρους ανάπαυσης και αναψυχής και γενικότερα για περισσότερη φύση μέσα στην πόλη στοχεύοντας στη δημιουργία ενός υγιούς αστικού περιβάλλοντος.

2.2.3.Περιαστικό πράσινο

Το περιαστικό πράσινο , περιλαμβάνει «πράσινες» δομές που βρίσκονται στις παρυφές των πόλεων ή τελείως εκτός του πολεοδομικού ιστού. Αυτές λόγω τοποθεσίας και μεγέθους, καθορίζουν την αμφίδρομη σχέση του αστικού με το βιολογικό, του τεχνητού με το φυσικό. Τα περιαστικά πάρκα προσπαθούν να μειώσουν τις αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις της πόλης και να αποτελέσουν την αυθόρμητη μετάβαση προς το φυσικό τοπίο, ενώ ταυτόχρονα πρέπει να καλύπτουν τις ανάγκες του χρήστη για αναψυχή, ανάπαυση,

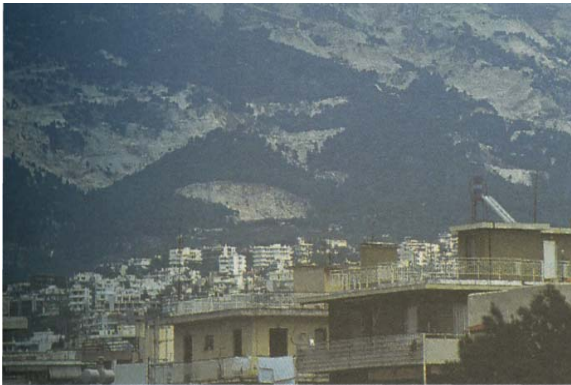

Εικ.7 Περιαστικό πάρκο

εκπαίδευση και επαφή με τη φύση. Μέσα σ' αυτή την περιοχή που περιβάλλει τις πόλεις, συναντώνται διάφορες χρήσεις και καλύψεις γης, όπως:

- Περιαστικά αλσύλλια, δάση και πάρκα
- Εθνικοί Δρυμοί
- Ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις
- Μαρίνες, κέντρα θαλάσσιων σπορ, και παραλίες
- Κατασκηνώσεις
- Αρχαιολογικοί χώροι
- Τεχνητές λίμνες, ποτάμια, υγροβιότοποι
- Αεροδρόμια, λιμάνια
- Δίκτυα εθνικών δρόμων
- Πρότυπους οικισμούς

- Περιβαλλοντολογικά υποβαθμισμένες περιοχές - χωματερές, ορυχεία, εγκαταλελειμμένες γεωργικές εκτάσεις

Εικ.8 Περιαστική ζώνη Αθήνας (Πεντέλη)

Εικ 9. Αλσύλλιο

Η σύνταξη συνοπτικού σχεδίου διαμόρφωσης των ελεύθερων χώρων στην περιαστική ζώνη και των διαχωριστικών ζωνών χρήσεων γης αλλά και της οργάνωσης και ομαλής συγκοινωνιακής προσπέλασης προς τους χώρους αυτούς, αποτελούν λύσεις που προσφέρει η Αρχιτεκτονική Τοπίου με μελέτες μεγάλης κλίμακας. Η εφαρμογή σχεδίων "νοικοκυρέματος" των περιαστικών ελεύθερων χώρων συμβάλλει στη βελτίωση την περιβάλλοντος και στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της πόλης. Επιπλέον, αναβαθμίζουν τον τουρισμό, εξυπηρετούν καλύτερα τις συγκοινωνίες (υπάρχει οδική και οπτική επικοινωνία μεταξύ τους, ώστε να διευκολύνεται η μετάβαση από τον ένα χώρο στον άλλο), μειώνουν τα τροχαία ατυχήματα και προστατεύουν την πόλη από τη ρύπανση και τις πλημμύρες (με τη χρήση κατάλληλων φυτικών ειδών που παράλληλα συγγενεύουν βοτανικά και αισθητικά με το πράσινο του ευρύτερου χώρου.). Γενικά, ο στόχος των επεμβάσεων στον περαστικό χώρο είναι η δημιουργία καλύτερων συνθηκών ποιότητας ζωής των πολιτών σε συνδυασμό με την προστασία των φυσικών οικοσυστημάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΑΡΧΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

Κοινή επιδίωξη στο σχεδιασμό καλαίσθητων αστικών είτε περιαστικών χώρων πρασίνου θα πρέπει να είναι η δημιουργία αειφορικών τοπίων πάνω σε αισθητικές βάσεις, έτσι ώστε αυτά να ενισχύουν την ποιότητα ζωής μεριμνώντας για την προστασία του περιβάλλοντος.

3.1 ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΑΣΤΙΚΩΝ & ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΠΡΑΣΙΝΟΥ

Η οικολογία και ιδιαίτερα η εφαρμοσμένη οικολογία αποτέλεσε στενό συνοδοιπόρο της Αρχιτεκτονικής Τοπίου από τη δεκαετία του 1960. Η δημιουργία των "Heemparks" της Ολλανδίας στη δεκαετία του 1970, πάρκων δηλαδή που αντιπροσωπεύουν τυπικά τοπία της χώρας, η επαναχρησιμοποίηση υλικών και η χρήση ιθαγενών φυτών δείχνουν πως όλο και περισσότεροι ειδικοί ασχολούνται με τη βιοποικιλότητα, την ανακύκλωση και την δημιουργία ενδιαιτημάτων σε τεχνητά τοπία, μέσα στα πλαίσια της αειφόρου ανάπτυξης περιοχών.

Κατά τους Makhozumi και Pungetti (1999) οι βασικοί στόχοι αυτής, είναι:

- α) Η διατήρηση του χαρακτήρα και της περιβαλλοντικής ποιότητας του τοπίου
- β) Ο σεβασμός των κοινωνικών, οικονομικών και πολιτισμικών αναγκών των τοπικών κοινοτήτων
- γ) Οι δυνατότητες για χρήση και απόλαυση του τοπίου από τον άνθρωπο

Οι στρατηγικές ανάπτυξης αειφορικών τοπίων μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

	Προστασία και διατήρηση πολιτισμικού χαρακτήρα
	Προστασία οπτικής ποιότητας τοπίου
Ευαισθησία στη διαχείριση του	Προστασία ενδιαιτημάτων
	Προστασία φυσικών πόρων
	Μικρή διατάραξη τοποθεσίας
	Περιορισμός υδατοβόρου φυτικού υλικού
Οικονομία και διατήρηση διαθέσιμου νερού	Διατήρηση εδαφικής υγρασίας
	Συστήματα συλλογής νερού βροχής

	και απορροής
	Καλύτερη οικολογική προσαρμογή
Χρήση ιθαγενούς φυτικού υλικού	Ελαχιστοποίηση συντήρησης Ανάδειξη τοπιακού χαρακτήρα
	Παροχή καταφυγίου
Διατήρηση ενδιαιτημάτων άγριας ζωής	Παροχή ζωτικού χώρου Παροχή τροφής και νερού
	Μείωση κατανάλωσης ενέργειας
Βελτίωση βιοκλιματικών συνθηκών	Μείωση κόστους συντήρησης Μείωση ρύπανσης Αύξηση ανθρώπινης άνεσης στο εξωτερικό περιβάλλον

Οι παραπάνω στρατηγικές είναι εφαρμόσιμες τόσο στο αστικό όσο και στο περιαστικό πράσινο. Αυτό που πρέπει να επιδιώκεται σε κάθε σχέδιο ανάπτυξης των παραπάνω περιοχών είναι η ικανοποίηση όσων περισσότερων από αυτές γίνεται.

3.2 ΑΙΣΘΗΤΙΚΕΣ ΒΑΣΕΙΣ-ΑΡΧΕΣ ΜΙΑΣ ΤΟΠΙΑΚΗΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ

Η δημιουργία μίας τοπιακής σύνθεσης έχει κοινά στοιχεία με την δημιουργία ενός έργου τέχνης με την διαφορά, ότι είναι πιο πολύπλοκη, διότι περιλαμβάνει ευμετάβλητους βιοτικούς παράγοντες καθώς και την κίνηση του ανθρώπου μέσα σ' αυτή. Η επιτυχής σχεδίαση της, και η εναρμόνισή της με το ευρύτερο περιβάλλον βασίζεται στην εφαρμογή των παρακάτω αισθητικών αρχών.

3.2.1 Ρυθμός, γραμμή και κίνηση

Με την χρήση της ευθείας ή της καμπύλης γραμμής στο σχέδιο, ο σχεδιαστής δημιουργεί ή ελέγχει διάφορες μορφές στο έδαφος. Οι γραμμές που φαντάζεται γίνονται γωνίες, πλαίσια, μονοπάτια ή δρόμοι. Ένα προσεκτικά σχεδιασμένο σύνολο γραμμών μπορεί να κατευθύνει την προσοχή του παρατηρητή σε ένα κεντρικό σημείο ή σε μία ενδιαφέρουσα περιοχή μέσα στο τοπίο ή ακόμη προσδίδουν ένα αίσθημα συνέχειας στον χώρο. Οι γραμμές

υπαγορεύουν ακόμη την κίνηση και την κατεύθυνση των ανθρώπων, δημιουργώντας ένα ολοκληρωμένο δίκτυο κυκλοφορίας.

Οι γραμμές μπορεί να δημιουργούνται είτε από σειρές θάμνων, όπως οι φυτικοί φράκτες, είτε από σειρές δένδρων, όπως οι δενδροστοιχίες. Η μονοτονία των υλικών επικαλύψεως μπορεί να διακόπτεται από γραμμές, είτε μέσα στο ίδιο το υλικό είτε στις γωνίες και τις συνδέσεις του με κάποιο άλλο διαφορετικής υφής. Οι ευθείες γραμμές προτρέπουν σε άμεση κίνηση χωρίς δισταγμό. Εκεί όπου συναντούν άλλες ευθείες, δημιουργούν σημεία στάσεως, αναπαύσεως, αλλαγής της θέας ή αλλαγής κατευθύνσεως. Οι καμπύλες γραμμές προτρέπουν σε πιο αργή κίνηση, είναι συχνά πιο ευχάριστες και χρησιμοποιούνται σε περιοχές που πρέπει να μοιάζουν περισσότερο στη φύση.

3.2.2 Σχήμα

Το αισθητικό σύνολο της μάζας ενός φυτού, περιγράφεται με τον όρο "σχήμα". Ο κορμός, τα κλαδιά και η κόμη δημιουργούν ένα ορισμένο σχήμα. Εάν το φυτό είναι ψηλό και λεπτό παρουσιάζει κάθετο σχήμα. Εάν είναι χαμηλό και έχει την τάση να απλώνεται, τότε έχει οριζόντιο σχήμα. Μία ομάδα φυτών κάθετου σχήματος αν φυτευτεί σε μικρές αποστάσεις έτσι ώστε το μήκος να ξεπερνά το συνολικό ύψος, δημιουργεί ένα οριζόντιο σχήμα, όπως ένας φράκτης με κυπαρίσσια ή τούγιες. Τα σχήματα των φυτών που συναντώνται στην φύση είναι πάρα πολλά και κατατάσσονται σε γενικές κατηγορίες όσο αφορά στην αισθητική τους εμφάνιση. Έτσι, υπάρχουν σχήματα σφαιρικά, κωνικά, κυλινδρικά, ωοειδή και άλλα.

Τα τετράγωνα και τα κυκλικά σχήματα, είναι στατικά και δίνουν την αίσθηση της στάσης και της ανάπαυσης και είναι κατάλληλα για την δημιουργία καθιστικών. Ενώ ένα μακρύ και στενό μονοπάτι δείχνει μια γρήγορη κίνηση και η εντύπωση αυτή μπορεί να αυξηθεί, όσο οι κάθετες πλευρές.

Ορισμένοι θάμνοι με λεπτό και πυκνό φύλλωμα μπορούν να κλαδευτούν κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να σχηματίσουν γλυπτικές μορφές διαφόρων σχημάτων, κάτι, μάλλον ασυνήθιστο σήμερα, αλλά πολύ διαδεδομένο τον 17ο και 18ο αιώνα σε αγγλικούς και ολλανδικούς κήπους. Σήμερα, οι αρχιτέκτονες τοπίου προτιμούν γενικά τα φυσικά σχήματα των φυτών, όπως συναντώνται στην φύση.

3.2.3 Υφή

Με την χρησιμοποίηση διαφόρων φυτικών ειδών και άλλων υλικών, ο αρχιτέκτων τοπίου προσπαθεί να δώσει έμφαση σε υφές διαφορετικού χαρακτήρα. Η υφή των φυτών περιγράφεται ως λεπτή, μέση ή τραχεία. Ο χλοοτάπητας έχει λεπτή υφή που έρχεται σε αντίθεση με την μέση υφή του πιτόσπορου και την τραχεία υφή των κάκτων.

Όσον αφορά στα κατασκευαστικά υλικά, μία επιφάνεια στρογγυλεμένου μικρού χαλικιού παρουσιάζει αντίθεση υφής με ένα πέτρινο τοίχο που υψώνεται δίπλα της. Συνήθως, ο αρχιτέκτων του τοπίου χρησιμοποιεί και τα 3 είδη των υφών, έτσι ώστε αφ ' ενός να εκφράζουν αντίθεση, όπου χρειάζεται και αφ ' ετέρου να δένουν αρμονικά μεταξύ τους. 1

3.2.4 Χρώμα

Αν και τα χρώματα έχουν οπωσδήποτε κάποια ψυχολογική σημασία, η αντίδραση κάθε ανθρώπου σε μεμονωμένα χρώματα ποικίλλει και είναι δύσκολο να μετρηθεί ή να αξιολογηθεί. Γενικά, τα κόκκινα, πορτοκαλί, και κίτρινα χρώματα θεωρούνται ζεστά και φαίνεται να προδιαθέτουν ευχάριστα τον παρατηρητή, ενώ τα πράσινα και τα μπλε είναι ψυχρά

Μέσα στο τοπίο το κάθε στοιχείο εκφράζει κάποιο χρώμα το οποίο σπάνια μένει σταθερό. Ακόμη και στο ίδιο είδος φυτού, το πράσινο χρώμα των φύλλων διαφέρει σε αποχρώσεις, γιατί αλλάζει από το ελαφρό φρέσκο πράσινο του καινούργιο φύλλου την άνοιξη έως το σκούρο πράσινο του καλοκαιριού και το κιτρινοπράσινο του φθινοπώρου. Τα άνθη και οι καρποί είναι επίσης πηγή χρωμάτων. Τα χρώματα του χειμώνα είναι πιο σκούρα και πιο "σκληρά" από τα χρώματα της ανοίξεως. Τα χρώματα του κορμού και των γυμνών κλαδιών τονίζονται περισσότερο με την παρουσία των όψιμων ανθεκτικών καρπών και συνδυάζονται θαυμάσια με το βαθύ πράσινο των κωνοφόρων ή άλλων

3.2.5 Ποικιλία

Ένα σημαντικό στοιχείο στο τοπίο είναι η ποικιλία. Λίγη ποικιλία οδηγεί στη μονοτονία ενώ πολλή ποικιλία δημιουργεί σύγχυση. Η λεπτή ισορροπία μεταξύ των άκρων, οδηγεί σε μία ευχάριστη αίσθηση ενότητας στη σύνθεση του τοπίου ενώ . Ένα σχέδιο φυτεύσεως που

περιέχει ένα ή δύο μόνα φυτών, ακόμη και αν αυτά διαφέρουν σε σχήμα και μέγεθος, είναι μονότονο γιατί η υφή και το χρώμα τους επαναλαμβάνονται συνεχώς. Αντίθετα ένα σχέδιο που περιέχει πολλά είδη σε έναν περιορισμένο χώρο, προκαλεί ένα δυσάρεστο συναίσθημα, γιατί δεν συνδυάζει σχήμα, χρώμα και υφή κατά τακτικό τρόπο, με αποτέλεσμα να δημιουργείται σύγχυση διαφορετικών χαρακτηριστικών, που διασπά την προσοχή του παρατηρητή. Ένα επιτυχημένο σχέδιο πρέπει να διαθέτει ευαίσθητο καταμερισμό των χαρακτηριστικών θέτοντας τα σε κατάλληλες θέσεις, σύμφωνα με ορισμένες λειτουργικές και αισθητικές αρχές.

3.2.6 Απλότητα

Η απλότητα των γραμμών υπαγορεύει ηρεμία και αποκλείει τη σύγχυση. Η οργάνωση της τοπιακής σύνθεσης με καθαρές γραμμές, μεταβιβάζει το μήνυμα που επιθυμεί να δώσει ο δημιουργός. Αυτό σε συνδυασμό με θέες που αποκαλύπτονται σταδιακά, ενισχύει το ενδιαφέρον για την εξερεύνηση της.

Η ύπαρξη πολλών και διαφόρων χρωμάτων, σχημάτων και υφών σε ένα περιορισμένο χώρο δίνει την αίσθηση της ακαταστασίας και της σύγχυσης. Με την ενοποίηση όμως αυτών σε ομάδες και την χρησιμοποίηση λιγότερων ειδών ενισχύεται η συνέχεια στο χώρο. Επίσης η απλότητα κατευθύνει το βλέμμα στην επιθυμητή πορεία στα διάφορα τμήματα του τοπίου ενώ δημιουργεί ροή και ενώνει διαφορετικές περιοχές ή στοιχεία.

3.2.7 Ισορροπία

Συνήθως στο σχεδιασμένο τοπίο κυριαρχεί κάποιος κεντρικός άξονας που δημιουργεί την αίσθηση τάξης. Όταν οι δομές και οι μάζες των φυτών είναι κατανεμημένες και στις δύο πλευρές του άξονα αυτού, τότε η σύνθεση βρίσκεται σε ισορροπία. Ανάλογα το είδος της ισορροπίας γίνεται η κατάταξη του τοπίου σε επίσημο ή ανεπίσημο ή συμμετρικό και ασύμμετρο. Στο επίσημο τοπίο, η κατανομή στις πλευρές του άξονα είναι ακριβώς η ίδια, φυτό ανά φυτό, κατασκευή ανά κατασκευή. Τα επίσημα τοπία τείνουν να εξαφανισθούν σήμερα και συναντώνται μόνο σε δημόσια πάρκα ή κήπους, όπου έχουν δημιουργηθεί στο παρελθόν. Μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο τα τοπία στην Ευρώπη και Αμερική εμφανίζονται, ασύμμετρα. Στα ασύμμετρα ή ανεπίσημα τοπία, η ισορροπία τείνει, να είναι, ισοδύναμη και όχι ακριβώς η ιδανική, π.χ. ένα μεγάλο φυτό στην μία πλευρά του άξονα μπορεί να ισορροπείται με έναν αριθμό μικρότερων φυτών στην άλλη.

3.2 .8“Εμφαση-Ενδιαφέρον-Σημεία έλξης

Με την χρήση του στοιχείου της εμφάσεως, το μάτι κατευθύνεται σε ένα τμήμα ή σε ένα αντικείμενο της συνθέσεως που λειτουργεί ως πόλος έλξης, ενώ προσδίδει ειδικό χαρακτήρα στο τεχνητό τοπίο. Σημεία έλξης ή σημεία τονισμού (focal point) μπορούμε να πούμε ότι είναι οτιδήποτε τραβάει την προσοχή και στην συνέχεια κρατά το ενδιαφέρον για κάποιο χρονικό διάστημα όπως:

- Αγάλματα, γλυπτά και άλλα διακοσμητικά αντικείμενα ή έργα τέχνης.
- Μοναχικά δέντρα ή θάμνοι που διακρίνονται για το ξεχωριστό σχήμα τους, την πλούσια ανθοφορία τους, το ασυνήθιστο φύλλωμα τους ή τον κορμό τους (κέδρος, αρωκάρια, φοινικοειδή, ιτιά κλαίουσα, μανόλια κ.α.)
- Μια ωραία μακρινά θέα στελεχωμένη με δένδρα ή θάμνους.
- Υγρό στοιχείο
- Σκληρές κατασκευές

3.2 .9 Ενότητα και αρμονία

Η ενότητα και η αρμονία της τοπιακής σύνθεσης με το ευρύτερο περιβάλλον είναι καθοριστική. Αυτή πρέπει να σχεδιάζεται με τέτοιο τρόπο ώστε να αποτελεί προέκταση του προϋπάρχοντος χώρου. Είναι απαραίτητη η ύπαρξη εύκολης πρόσβασης από και προς το τεχνητό τοπίο. Η ενότητα οπτική ή λειτουργική πρέπει να επεκτείνεται στα διάφορα τμήματα του κάνοντας την μετάβαση από το ένα σημείο στο άλλο πιο ομαλή.

3.2 .10 Κλίμακα

Η κλίμακα δείχνει την αναλογία μεταξύ φυτών και άλλων φυτών, φυτών και δομών και φυτών και ανθρώπων.

Η **σχετική κλίμακα** δείχνει την αναλογία μεταξύ των στοιχείων του τοπίου ενώ η **απόλυτη κλίμακα** δείχνει την σχέση των στοιχείων του με τον άνθρωπο. Για να εφαρμοστεί σωστά η αρχή της κλίμακας θα πρέπει τα οριζόντια και κατακόρυφα στοιχεία του κήπου να υπάρχουν σε αναλογία μεταξύ τους, αλλά και με το μέγεθος της τοπιακής σύνθεσης.

Όλες οι προαναφερθείσες αρχές σχεδιασμού δεν θα έχουν νόημα αν δεν θεωρηθεί πρωταρχικός σκοπός της δημιουργίας πνευμόνων πρασίνου η λειτουργικότητα του και η εξυπηρέτηση των αναγκών των χρηστών του. Επομένως η λειτουργικότητα και η

ικανοποίηση οικολογικών αρχών δεν είναι απλώς μια αρχή αλλά η βάση, η κινητήριος δύναμη της σχεδίασης για να ικανοποιηθούν οι βασικότερες ανάγκες των ανθρώπων που τον χρησιμοποιούν.

3.3 ΣΚΟΠΟΙ, ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΩΝ ΠΑΡΚΩΝ

Στην παρούσα διπλωματική γίνεται απόπειρα προσέγγισης των αρχών, κριτηρίων αλλά και περιοριστικών παραγόντων που εμπεριέχει κάθε σχεδιαστική απόπειρα αστικών και περιαστικών πάρκων ώστε να επιτευχθεί το βέλτιστο αισθητικό και λειτουργικό αποτέλεσμα που όμως θα εναρμονίζεται με τις προαναφερθείσες στρατηγικές αιφόρου ανάπτυξης. Πρώτα από όλα όμως θα πρέπει να γίνει ανάλυση των κυριότερων δομών τους και να αναζητηθούν οι κυριότερες λειτουργίες που επιτελούνται μέσα σ' αυτά και ποιοι είναι οι βασικοί σκοποί που αυτά εξυπηρετούν.

3.3.1.ΣΚΟΠΟΙ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΝΤΑΙ- ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΚΩΝ

3.3.1.1. Περιαστικά πάρκα

Σκοποί

Είδαμε ότι το περιαστικό πράσινο εμπεριέχει δάση, περιοχές αγροτικές ή γραφικές σε γειτνίαση με τις πόλεις και ελεγχμένης ανάπτυξης ή "αξιοποίησης". Στους χώρους αυτούς αποδόθηκαν διάφοροι προορισμοί, όπως προστασία, αναψυχή, ανάπαυση, επαφή με τη φύση, κοινωνικές σχέσεις, ψυχική υγεία. Η έννοια του περιαστικού πάρκου βασίζεται στην απαίτηση για αναβάθμιση της ποιότητας ζωής του αστικού πληθυσμού, και παράλληλα στις αυξημένες απαιτήσεις του σύγχρονου ανθρώπου για αναψυχή. Η κάλυψη των απαιτήσεων αυτών συστηματοποιείται στους χώρους των περιαστικών πάρκων, με το μέγεθος, την ποικιλία και την ένταση χρήσεων που περικλείονται στο πάρκο, σε συνδυασμό με το φυσικό περιβάλλον στο οποίο αυτό ανήκει - εντάσσεται ή με το φυσικό περιβάλλον το οποίο δημιουργείται στο πάρκο.

Το περιαστικό πάρκο είναι πόλος έλξης πολιτιστικών, κοινωνικών και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων των κατοίκων της πόλης. Τα τελευταία χρόνια γίνεται προσπάθεια οι παλαιότερες αντιλήψεις των κατοίκων για αναψυχή όχι μόνο να μην αναιρούνται, αλλά να εμπλουτίζονται από νέες πρακτικές και κατευθύνσεις που δομούνται μέσα στον ιστό του περιαστικού πάρκου, δημιουργώντας ένα δυναμικό σύστημα που πρέπει να χαρακτηρίζεται από συνεκτικότητα και ενιαία μορφολογική και αισθητική εμφάνιση. Για παράδειγμα, η παρουσία ενός πευκοδάσους στις παρυφές της πόλης υποδηλώνει την ύπαρξη του φυσικού παράγοντα στην πόλη και είναι εξίσου σημαντική παράμετρος για τη ζωή των ανθρώπων της πόλης, όσο και η ύπαρξη της κατοικίας μέσα στην οποία ζουν καθημερινά.

Λειτουργικές ενότητες

Οι κυρίαρχοι χώροι - λειτουργικές ενότητες που χαρακτηρίζουν ένα περιαστικό πάρκο ή πρέπει τουλάχιστον να υπάρχουν σ' αυτό, είναι οι ακόλουθοι:

- Χώροι εισόδων (κιόσκια, πληροφορίες κ.λ.π.)
- Χώρος συγκέντρωσης και ενημέρωσης των επισκεπτών
- Χώρος περιβαλλοντικής εκπαίδευσης
- Χώροι πολιτιστικών- κοινωνικών εκδηλώσεων:
- Χώροι περιήγησης, αναψυχής, ξεκούρασης
- Χώροι αθλοπαιδιών
- Παιδότοποι
- Υγρό στοιχείο-Τεχνητές λίμνες, ποτάμια
- Αναψυκτήριο - κυλικείο
- Καθιστικά
- Δρόμοι, μονοπάτια εξυπηρέτησης
- Ποδηλατοδρόμοι
- Περιοχές ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού
- Περιοχές πικ-νίκ
- Ανοικτοί χώροι πρασίνου

Με την ανάλυση των κυρίαρχων από τις ανωτέρω λειτουργικές ενότητες επιτυγχάνεται ο προσδιορισμός των κατάλληλων σχεδιαστικών προδιαγραφών.

Χώροι στάθμευσης: Οι χώροι στάθμευσης αυτοκινήτων πρέπει να σχεδιάζονται προσεκτικά, ώστε να είναι λειτουργικοί, αισθητικά αποδεκτοί και να περιορίζεται η οπτική όχληση που αυτοί δημιουργούν.

Χώρος συγκέντρωσης επισκεπτών: Χωροθετείται συνήθως στο κέντρο του πάρκου και είναι χώρος συγκέντρωσης και πληροφόρησης ή χώρος αλλαγής πορείας κ.λ.π. Ως πόλος έλξης χρησιμοποιείται το στοιχείο του νερού (τεχνητή λίμνη, σιντριβάνι, πίδακες νερού).

Αθλοπαιδιές: Χώροι ομαδικής ή ατομικής άθλησης όπως γήπεδα τένις, μπάσκετ και βόλεϊ, διάδρομοι για τρέξιμο, μονοπάτια για περπάτημα κ.λ.π.

Εικ 10. Υγρό στοιχείο

Χώροι για περιήγηση, αναψυχή, ξεκούραση: Ποικίλοι χώροι καθιστικών σημείων, μικρά ανοίγματα στο πράσινο ή την πλακόστρωση, διαρθρώνουν ένα πλέγμα χώρων, ο καθένας από τους οποίους έχει αυτόνομη λειτουργική και αισθητική οντότητα. Το πλέγμα των διαδρομών μεγάλων και μικρότερων, που υπάρχουν στο πάρκο και οι διαφορετικές οπτικές εναλλαγές στην πορεία του περιπατητή «χρωματίζουν» την περιήγηση. Το υγρό στοιχείο (τεχνητές λίμνες, σιντριβάνια, οι τεχνητοί καταρράκτες, ποτάμια, πισίνες κ.λ.π) προσφέρει απόλαυση, και «δροσίζει» το τελικό αποτέλεσμα, ενώ ενοποιεί διάφορες λειτουργικές ενότητες.

Χώροι περιβαλλοντικής εκπαίδευσης: Περιλαμβάνουν λίμνες, ποτάμια, βοτανικούς- θεματικούς κήπους, μουσείο φυσικής ιστορίας, που ενημερώνουν τον επισκέπτη για τα υπάρχοντα είδη πανίδας και χλωρίδας, ενισχύοντας την οικολογική του συνείδηση

Εικ. 11. Trekking

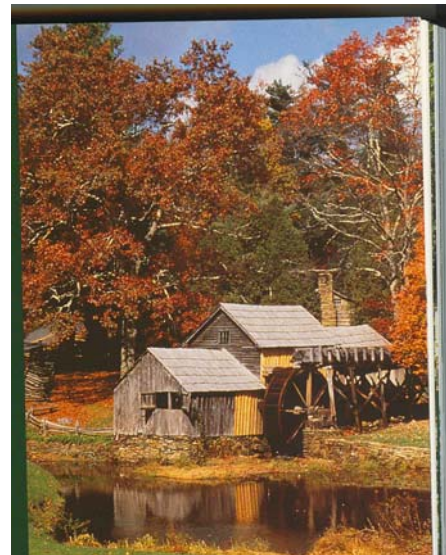
Χώροι πολιτιστικών- κοινωνικών εκδηλώσεων: Αποτελούν κτιριακές ή υπαίθριες εγκαταστάσεις συνάθροισης για την παρακολούθηση εκθέσεων, διαλέξεων, και παρουσιάσεων.

Ποδηλατοδρόμος ή διαδρομές προσβάσιμες σε ποδήλατο (trekking) (Εικ. 11): Μαζί με κάποιο περιφερειακό πεζόδρομο λειτουργούν ως συνδεδετικά αλλά και ως διαλυτικά στοιχεία μεταξύ των διαφόρων λειτουργικών ενότητων του πάρκου ενώ δίνουν την ευκαιρία για εναλλακτική άθληση, περιήγηση και περιβαλλοντολογική εκπαίδευση.

Περιοχές ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού: Αγροτουριστικά καταλύματα(Εικ.12), καταφύγια, δυνατότητες ιππασίας, κατάβασης ποταμών (rafting & water sports) (Εικ. 13), ορειβασία, κυνήγι.

Εικ.13. Κατάβαση ποταμών

Εικ.12. Καταλύματα

Περιοχές πικ-νίκ (Leisure areas): Χωροθετούνται ως ξέφωτα ανάμεσα σε πυκνή βλάστηση, εξασφαλίζοντας σκιά και ησυχία, μακριά από τους χώρους δραστηριοτήτων του πάρκου, ικανοποιώντας την ανθρώπινη ανάγκη για ξεκούραση, απομόνωση.

Παιδότοποι: Χωροθετούνται κοντά σε χώρους καθιστικών και σε ήρεμα συνήθως μέρη των πάρκων, πλησίον των κυλικείων ώστε να έχουν εύκολη επικοινωνία από τους γονείς.

Αναψυκτήριο – κυλικείο: Αποτελεί ένα από τα σημαντικά μέρη συνάθροισης κοινού στα πάρκα. Δε θα πρέπει όμως να «πλατειάζει» πολύ. Πρέπει να χωροθετείται στο κέντρο του πάρκου, ώστε οι χρήστες του χώρου να βρίσκονται κοντά στη φύση και κοντά στους χώρους δραστηριότητας του πάρκου.

3.3.1.2. Αστικά πάρκα

Σκοποί

Η έννοια του αστικού πράσινου βασίζεται στην απαίτηση για αναβάθμιση της ποιότητας ζωής του αστικού πληθυσμού. Αστικό πάρκο είναι ένα οργανωμένο σύστημα που οριοθετεί ποικίλες συνυπάρχουσες δραστηριότητες και λειτουργίες σε συνδυασμό με πιθανές πλαστικές φυτικές μορφές. Σκοπός της ύπαρξής τους είναι η ικανοποίηση βασικών αναγκών του αστού, όπως διαφυγή από την καθημερινότητα, επαφή με το φυσικό περιβάλλον, ξεκούραση, ηρεμία, απομόνωση, κοινωνικές σχέσεις, ψυχική υγεία παρακολούθηση πολιτιστικών και κοινωνικών δραστηρίων. Επίσης λειτουργούν ως όαση πρασίνου, προσφέροντας αισθητικό ενδιαφέρον με το να παρεμβάλλονται μεταξύ των πολεοδομικών τετραγώνων. Ακόμη τα φυτικά τους είδη εμπλουτίζουν την ατμόσφαιρα με οξυγόνο, φιλτράρουν τον αέρα απορροφώντας ατμοσφαιρικούς ρύπους, αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά οπτικές (έλεγχος ανεπιθύμητης θέας) και ηχητικές οχλήσεις (θόρυβος πόλης), ελέγχουν τη θερμοκρασία και δημιουργούν σκίαση και δροσιά, την ηλιακή ακτινοβολία, τους ανέμους, απορροφούν το νερό της βροχής ενώ περιορίζουν τη διάβρωση του εδάφους.

Λειτουργικές ενότητες

Οι κυρίαρχοι χώροι - λειτουργικές ενότητες που χαρακτηρίζουν ένα αστικό πάρκο ή πρέπει τουλάχιστον να υπάρχουν σ' αυτό, είναι οι ακόλουθοι:

- Χώροι στάθμευσης
- Χώροι εισόδων (κιόσκια, πληροφορίες κ.λ.π.)
- Κεντρική πλατεία
- Παιδική χαρά για μικρά παιδιά 0-6 ετών
- Παιδική χαρά για μεγάλα παιδιά πάνω από 10 ετών
- Χώρος αθλητισμού (καλαθοσφαίριση, πετοσφαίριση, αντισφαίριση)
- Υπαίθριος κινηματογράφος
- Αμφιθέατρο
- Πολυκέντρο (κτίριο πολιτιστικών, κοινωνικών εκδηλώσεων)
- Χώρος περιβαλλοντικής εκπαίδευσης
- Υγρό στοιχείο (σιντριβάνι, τεχνητές λίμνες)
- Παρτέρια ανθοφόρων φυτών/ θάμνοι/δένδρα/βραχώκηποι

- Γλυπτά, και άλλα αντικείμενα τέχνης
- Αναψυκτήριο - κυλικείο
- Καθιστικά (πέργολες, κιόσκια, gazebo)
- Δρόμοι -διάδρομοι κίνησης και εξυπηρέτησης
- Ποδηλατοδρόμοι
- Ανοικτοί χώροι πρασίνου
- Υποδομή για άτομα με ειδικές ανάγκες

3.3.2 ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΑΣΤΙΚΩΝ , ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΩΝ ΠΑΡΚΩΝ

Τα περιαστικά και τα αστικά πάρκα, έχουν πολλά κοινά και πολλά διαφορετικά σημεία που αφορούν το σχεδιασμό ,τις χρήσεις και τις λειτουργίες τους. Ο πρωταρχικός ρόλος του "μελετητή" είναι να καθορίσει τις χρήσεις της γης των πάρκων και παράλληλα να οργανώσει και να οριοθετήσει τις λειτουργίες και τις δραστηριότητες που χωροθετούνται στους χώρους αυτούς με στόχο την αισθητική και λειτουργική αναβάθμιση του χώρου καθώς και την δυνατότητα προσέγγισης του κόσμου σ' αυτόν. Γίνεται δηλαδή μία προσπάθεια δεσίματος του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον μέσα από μια σειρά δραστηριοτήτων που συμβάλλουν σ' αυτό.

Συνεπώς οι αντικειμενικοί σκοποί του σχεδιασμού των παραπάνω χώρων πρέπει να είναι:

- Λειτουργική επάρκεια (π.χ χώροι στάθμευσης για όλα τα μεγέθη αυτοκινήτων)
- Ελευθερία εκλογής :Αναφέρεται στην ευκαμψία ή την ελευθερία που πρέπει να έχει το κοινό εκλέγοντας περιβάλλον, δραστηριότητα (Παιχνίδια κατάλληλα για παιδιά διαφορετικών ηλικιών, κλίσεις κατάλληλες για ποδήλατα)
- Ευκολία επικοινωνίας και πρόσβασης προς όλες τις λειτουργίες μέσα και έξω από το πάρκο (Συνδέσεις)
- Υγεία , άνεση, ασφάλεια : Αναφέρεται στην προστασία από εξωγενείς παράγοντες (θόρυβος, ακτινοβολία, ασφαλή μετακίνηση)
- Προσαρμοστικότητα (βαθμός ευκολίας έργου να υποστεί μελλοντικές αλλαγές)

3.3.2 .1Περιαστικά πάρκα

Όλες οι λειτουργικές ενότητες που περιγράφηκαν παραπάνω πρέπει να συνδέονται και να απομονώνονται μεταξύ τους με μονοπάτια, στοιχεία νερού, πράσινο, σκληρές κατασκευές (κτιριακές εγκαταστάσεις, καθιστικά) ώστε να δίνουν την ευκαιρία στους χρήστες του πάρκου να αναπτύξουν ποικίλες δραστηριότητες σε πλήρη αρμονία με το ευρύτερο περιβάλλον. Αυτό επιτυγχάνεται εφαρμόζοντας στρατηγικές ανάπτυξης αειφόρων τοπίων(Εικ. 14) **Εικ.14 Περιαστικό πάρκο στη Γερμανία**

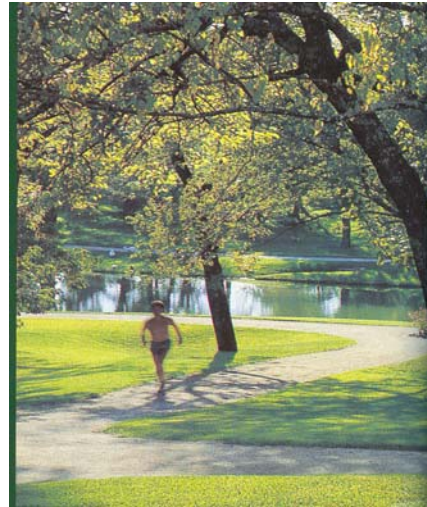
Μερικές από αυτές μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

- Σεβασμός στο χαρακτήρα του προϋπάρχοντος τοπίου (διατήρηση φυσικού ανάγλυφου, χρήση φυσικών υλικών, ενδημικών φυτών)
- Προστασία ενδιαιτημάτων με μικρή διατάραξη τοποθεσίας και ενισχύοντας την περιβαλλοντολογική συνείδηση των επισκεπτών
- Προστασία φυσικών πόρων
- Πλήρη εναρμόνιση υποδομών και κτιριακών εγκαταστάσεων με το ευρύτερο τοπίο (χρήση υλικών προερχόμενα από αυτό- ξύλα, πέτρες κτλ)
- Χρήση ήπιων- ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (αιολική, ηλιακή, νερό κτλ)

3.3.2.2 Αστικά πάρκα

Στο σχεδιασμό του αστικού πάρκου γίνεται προσπάθεια να απεικονίζεται η φύση, παρά οι γεωμετρικές μορφές, που συναντώνται στον αστικό ιστό. Έτσι δημιουργείται η αίσθηση περιήγησης σε μία όαση πρασίνου (Εικ. 15) και απόδρασης από τις συνήθεις οπτικές παραστάσεις της πόλης. Στόχος του σχεδιασμού των αστικών πάρκων,

είναι η μεγιστοποίηση του αριθμού των δυνατών χρήσεων, που θα αξιοποιούν κάθε τετραγωνικό μέτρο του πάρκου, χωρίς να παρεμποδίζουν στο ελάχιστο την ανάπτυξη του πράσινου. Με τον τρόπο αυτό, επιτρέπεται η ισόρροπη ανάπτυξη του φυσικού στοιχείου και των ανθρώπινων λειτουργιών και δραστηριοτήτων και εξασφαλίζεται η εναρμόνιση φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος, λειτουργικά και αισθητικά. Οι κυρίαρχες παράμετροι, που τίθενται ως θεμέλιος λίθος για την πορεία του σχεδιασμού ενός αστικού πάρκου είναι:

Εικ.15. Η «φύση» των

αστικών πάρκων

- Προστασία τον περιβάλλοντος και διατήρηση κατά το δυνατόν του υπάρχοντος εδαφικού ανάγλυφου (Εικ. 16).
- Ένταξη τον χώρου στον υπάρχοντα αστικό ιστό,
- Άμεση και εύκολη πρόσβαση από και προς το χώρο, από όλα τα σημεία της πόλης,

Εικ. 16. Διατήρηση ανάγλυφου

- Λειτουργία τον χώρου ως πνεύμονα πρασίνου για όσο μεγαλύτερο τμήμα της πόλης είναι δυνατόν.
- Αποφεύγεται η χρήση σκληρών γραμμών πορείας(ευθύγραμμης) μέσα στο πάρκο λόγω της ασυμβατότητας τους με το ευρύτερο φυσικό περιβάλλον. Οι μορφές και τα σχήματα που δημιουργεί η βλάστηση στη φύση δε συμβαδίζουν με καμία γεωμετρική φόρμα. Η απεικόνιση και η προσέγγιση της φύσης, μέσα από το σχεδιασμό επιτυγχάνεται με τη χρησιμοποίηση περισσότερων ελευθέρων καμπύλων γραμμών, τόσο για τη δημιουργία διαδρόμων, όσο και για τη δημιουργία θαμνώνων και συστάδων πρασίνου.

3.4. ΚΡΙΤΗΡΙΑ –ΠΕΡΙΟΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΠΑΡΚΩΝ

Για την σύνταξη της μελέτης της δημιουργίας ενός πάρκου πρέπει να διερευνηθούν μια σειρά παράγοντες που παίζουν ουσιαστικό ρόλο στην διαμόρφωση του ύφους του και καθορίζουν τα πλαίσια μέσα στα οποία μπορεί να κινηθεί ο μελετητής.

3.4.1 Τα χαρακτηριστικά της περιοχής

Ο μελετητής πρέπει να αποκτήσει σαφή αντίληψη του χώρου αλλά και του χαρακτήρα της ευρύτερης περιοχής, μέσα στην οποία καλείται να εντάξει το νέο χώρο πρασίνου, δηλ. αν είναι ορεινή, πεδινή, παραθαλάσσια, αγροτική, αστική, δασική, βιομηχανική, τουριστική κ.λ.π. Η γειννίαση επίσης παίζει σημαντικό ρόλο στον καθορισμό των επικείμενων χρήσεων.

3.4.2 Το κλίμα και το μικροκλίμα

Οι θερμοκρασίες (max, min), οι βροχοπτώσεις, οι παγωνιές, η ηλιοφάνεια η διεύθυνση των επικρατέστερων ανέμων, ο προσανατολισμός του οικοπέδου κ.λ.π. θα παίξουν κυρίαρχο λόγο στην επιλογή των δομικών υλικών και φυτικών ειδών

Το μικροκλίμα μιας περιοχής είναι διαφορετικό, καλύτερο ή χειρότερο, από το κλίμα της ζώνης που βρίσκεται. Αυτό συνήθως διαμορφώνεται από τη διαφορά του υψόμετρου, την μορφολογία του εδάφους, την προστασία από τους ανέμους (έκθεση μεσημβρινή, δυτική, βορεινή) κ.λ.π.

3.4.3 Το έδαφος και το υπέδαφος

Η γνώση των χαρακτηριστικών του εδάφους και υπεδάφους είναι απαραίτητη, αφού αυτά καθορίζουν την επιτυχή και ταχύτατη ανάπτυξη των φυτών. Μπορούμε να αντλήσουμε πληροφορίες για την προσαρμοστικότητα από τομές ή εκσκαφές εδάφους, αλλά και από τα γύρω υπάρχοντα φυτικά είδη

Η μηχανική σύσταση του εδάφους, το PH, η περιεκτικότητα σε ασβέστιο κ.α. θα βοηθήσουν στην επιλογή των φυτών. Κρίνεται αναγκαία η ύπαρξη νερού για την ικανοποίηση των δεδομένων αναγκών.

3.4.4 Η υπάρχουσα βλάστηση

Όπως προαναφέραμε θα πρέπει να αποτυπωθεί η υπάρχουσα βλάστηση, έτσι ώστε να επιλεγούν τα κατάλληλα φυτά που μπορούν να εγκλιματιστούν στις υπάρχουσες συνθήκες.

3.4.5 Το μέγεθος του χώρου

Το μέγεθος του χώρου θα παίξει αποφασιστικό ρόλο για τον χαρακτήρα το ύψος του προς σχεδίαση χώρου, τις προτεινόμενες χρήσεις και τη χωροθέτηση αυτών.

3.4.6 Λειτουργικά και κυκλοφοριακά στοιχεία

Η ένταση των χρήσεων όπως ο αριθμός των ανθρώπων που θα διασχίζουν ή θα χρησιμοποιούν το χώρο, τα χαρακτηριστικά τους (ηλικία, ειδικές ανάγκες), η ανάγκη διέλευσης με τροχοφόρα, η σύνδεση με το ευρύτερο περιβάλλον (προδιαγραφές, αριθμός, ποιοτικά χαρακτηριστικά διαδρόμων κίνησης), αποτελεί περιοριστικό παράγοντα ως προς τη χωροθέτηση των χρήσεων.

3.4.7 Αισθητικοί παράγοντες

Πρέπει να καθορίζονται οι θέσεις της ωραίας θέας ή της ανεπιθύμητης θέας, που χρειάζεται απόκρυψη. Τα σημεία αυτά είναι προτιμότερο να καθορίζονται μαζί με τον χρήστης.

3.4.8 Η μορφή και η χρήση των κτιριακών εγκαταστάσεων

Σε ένα απλό κτίριο σύγχρονης κατοικίας ταιριάζουν επίσης απλές γραμμές στον κήπο, αντίθετα από μια κατοικία κλασσική, στην οποία το σχέδιο του κήπου μπορεί να είναι πιο πολύπλοκο και με πιο αυστηρές καθορισμένες γραμμές.

3.4.9 Οικονομικές δυνατότητες

Βασικό περιοριστικό παράγοντα στην διαμόρφωση κάθε κήπου ή δημόσιου έργου πρασίνου, αποτελούν οι οικονομικές δυνατότητες του ιδιοκτήτη ή του φορέα του έργου. Από τις οικονομικές δυνατότητες θα εξαρτηθούν οι τεχνικές κατασκευές που ανεβάζουν γενικά τον προϋπολογισμό του έργου, τα υλικά κατασκευής, το μέγεθος των φυτών που θα αγοραστούν, το οποίο επίσης επιβαρύνει δυσανάλογα τον προϋπολογισμό και την ταχύτητα εκτέλεσης του έργου.

3.4.10 Εκλογή φυτών

Έχοντας υπόψη ο μελετητής την υφιστάμενη κατάσταση ενός χώρου που πρέπει να διαμορφώσει σε κήπο θα πρέπει να επιλέξει τα κατάλληλα φυτά που ταιριάζουν εξετάζοντας τα από διάφορες απόψεις.

Τα φυτά αποτελούν τα ζωντανά στοιχεία του κήπου και η σωστή εκλογή και χρησιμοποίησή τους δίνει τον χαρακτήρα του κήπου και αξιοποιεί την λειτουργική και αισθητική αξία τους.

Για την εκλογή των φυτών για φύτευση στον κήπο και γενικότερα στη τοπία λαμβάνονται υπόψη παράγοντες που έχουν σχέση με το οικολογικό περιβάλλον, με την διαθεσιμότητα στην αγορά, με την διαμόρφωση του επιθυμητού κόστους και με την αισθητική τους αξία σαν αρχιτεκτονικά στοιχεία.

Εξετάζοντας το οικολογικό περιβάλλον θα καταρτιστεί πίνακας φυτών ανθεκτικών στις συνθήκες της περιοχής(κλίμα-μικροκλίμα), που πρέπει να τηρηθεί από τον μελετητή χωρίς να υποκύψει στις πιέσεις του ενδιαφερόμενου για την προτίμηση του σε είδη που είναι ευαίσθητα και ακατάλληλα.

Ο άνεμος, η ηλιοφάνεια, η θερμοκρασία, το υψόμετρο, το έδαφος, οι κλίσεις, η έκθεση, η μορφολογία του εδάφους, η ποσότητα και η ποιότητα του νερού και οι βροχοπτώσεις παίζουν τον πρώτο ρόλο επιλογής των φυτών.

Οι προτιμήσεις ή οι αντιπάθειες του ενδιαφερόμενου πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη και να ικανοποιηθούν εφόσον δεν αντικρούονται με άλλους πιο ζωτικούς παράγοντες σχεδιασμού.

Η δυνατότητα συντήρησης από τον χρήστη ή από διαθέσιμη φτηνή προσφορά εργασίας, θα συμπεριλάβει στον κατάλογο ή θα απορρίψει φυτά που έχουν υπερβολικό κόστος συντήρησης: μεγάλες εκτάσεις με χλοοτάπητα, πολλά παρτέρια ετήσιων και πολυετών

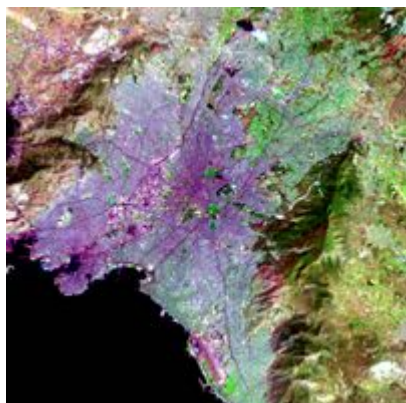
ανθοφύτων, δένδρα και θάμνους που απαιτούν συχνό κλάδεμα(πλαίσια και σχήματα), φυλλοβόλα δένδρα πάνω από πισίνες και λίμνες, ευαίσθητα σε ασθένειες και εχθρούς φυτά που απαιτούν συνεχή φυτοπροστασία κ.α.

Αφού επιλέγουν τα φυτά, σύμφωνα με τα παραπάνω κριτήρια γίνεται αξιολόγηση των φυτών σαν αρχιτεκτονικά πλέον στοιχεία του σχεδίου, ως προς την μορφή τους, το μέγεθος τους, την υφή και το χρώμα τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΑΣΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΟΙ ΥΠΑΙΘΡΙΟΙ ΧΩΡΟΙ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

4.1ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΟΝ Ν. ΑΤΤΙΚΗΣ

Η Αθήνα ήταν και παραμένει η ευρωπαϊκή πρωτεύουσα με το λιγότερο πράσινο. Στη δεκαετία του 1980 οι πρώτες δορυφορικές εικόνες που έδειχναν την ποσότητα της βλάστησης στα αστικά κέντρα του πλανήτη, για την πόλη της Αθήνας δεν μπορούσαν να δείξουν τίποτα: ολόκληρη η πόλη φαινόταν σαν να είναι... βραχώδης περιοχή.

Εικ.17 Μία δορυφορική, συνθετική εικόνα της Αθήνας

Με όλα της τα προάστια, η Αθήνα έχει πληθυσμό περίπου 3.187.707 (Πιν.2) εκατομμύρια κατοίκους, σύμφωνα με την απογραφή του 2001, αριθμός ο οποίος αντιπροσωπεύει το ένα τρίτο του συνολικού πληθυσμού της Ελλάδας. Η ανάπτυξη του πληθυσμού τα τελευταία χρόνια ήταν ραγδαία με αποτέλεσμα η Αθήνα να υποφέρει σήμερα από υπερπληθυσμό, κυκλοφοριακό και ατμοσφαιρική ρύπανση. Ο πιο κάτω πίνακας δείχνει παραστατικά την αύξηση του πληθυσμού.

Χρονολογία	Πληθυσμός
5^{ος} αι. π.Χ.	400.000
1853	30.600
1879	65.500
1896	123.000
1925	443.000
1961	1.800.000

1981	2.550.000
2001	3.187.707

Πιν.2 Ο πληθυσμός της Αθήνας απ' τον 5^ο αιώνα π.Χ. μέχρι το 2001.

4.2.ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

4.2.1Αστικό πράσινο

Στην Αθήνα (Εικ. 18) είναι εμφανής η υπεροχή των οικοδομικών τετραγώνων έναντι του πρασίνου.

Από τη δεκαετία του 1980 μέχρι σήμερα, το πράσινο αντί να αυξηθεί, μειώθηκε. Σύμφωνα με στοιχεία του Τμήματος Περιβάλλοντος του Πανεπιστημίου Αιγαίου, “ στο Λεκανοπέδιο αναλογεί το μικρότερο ποσοστό πράσινο ανά κάτοικο, ενώ είναι

Εικ.18. Πανοραμική θέα από τον Λυκαβητό

τελευταίο στην παγκόσμια κατάταξη”. Την ίδια στιγμή που ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος περιγράφει ως “ανεκτή” την αναλογία 10 τετραγωνικών μέτρων πρασίνου ανά κάτοικο, η Αθήνα εδώ και τρεις δεκαετίες προσφέρει μόλις 2,5 τετραγωνικά μέτρα ανά κάτοικο τη στιγμή που η αντιστοιχία στο Άμστερνταμ είναι 27 τ.μ, στη Βιέννη 20 και στο Λονδίνο 9,(ακριβώς όσο ορίζει η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας). Δυστυχώς όμως οι ελεύθεροι χώροι, ειδικά στα μεγάλα αστικά κέντρα, βρίσκονται στο στόχαστρο της κακώς εννοούμενης αξιοποίησης και του εκσυγχρονισμού. Στην Αθήνα, πόλη που συχνά χαρακτηρίζεται ως αφιλόξενη οι κοινόχρηστοι αλλά και ιδιωτικοί χώροι πρασίνου είναι ελάχιστοι και επομένως εξαιρετικά πολύτιμοι

Στα πάρκα της Αθήνας παρατηρούνται δένδρα ακατάλληλα για τον χώρο που βρίσκονται, φυτά χωρίς καμιά φροντίδα, ασφαλτοστρωμένοι δρόμοι πλάτους 3 μέτρων, κήποι χωρίς σχεδιασμό, «οχυρώσεις» με ψηλά κάγκελα, αναπλάσεις που σκοπό έχουν την οικονομική

εκμετάλλευση βάζοντας στην άκρη το φυσικό περιβάλλον, καμία σύνδεση με τον κοινωνικό ιστό της πόλης. Δεν είναι καθόλου αισιόδοξη η διαπίστωση ότι από το 1838 που σχεδιάστηκε ο Εθνικός Κήπος, 166 χρόνια μετά, δεν έχει υπάρξει καλύτερο δείγμα δημόσιου ελεύθερου χώρου στην πρωτεύουσα. Ίσως γιατί η επικρατούσα αντίληψη, όπως τουλάχιστον φαίνεται από το αποτέλεσμα, βλέπει τα πάρκα σαν διακοσμητικό στοιχείο, σαν μια πινελιά πρασίνου χρώματος κι όχι σαν μέρος του φυσικού περιβάλλοντος που μπορεί να λειτουργήσει σαν καταφύγιο-παράδεισος, τόπος χαλάρωσης και γαλήνης για τον αστό.

Οι φράσεις «κλειδιά» που απηχούν στις νέες αντιλήψεις για την διαχείριση των πάρκων της Αθήνας και γενικότερα των χώρων πρασίνου στην πόλη είναι οι εξής:

«Βλέπε και μην αγγίζεις»

«Υπερβολική χρήση μπορντούρας»

«Φυτά-εκθέματα»

«Εικόνα ζούγκλας»

«Αίσθημα απροσπέλαστου για τον επισκέπτη»

«Αδύνατο το πέρασμα λόγω οργιώδους βλάστησης»

«Θεματικά πάρκα με κεντρική ιδέα τον συνδυασμό Φύσης, τέχνης, επιστήμης»

«ευφάνταστη προσαρμογή στα κλιματικά δεδομένα»

οι οποίες είναι όχι απαραίτητα θετικές ή ίσως και επικίνδυνες για την υπόσταση του λιγοστού πρασίνου στις ελληνικές πόλεις. Είναι αντιλήψεις που επικράτησαν πρόσφατα και έως ένα βαθμό δημιούργησαν την γνωστή τραγική κατάσταση στα πάρκα τον τελευταίο καιρό.

Οι χώροι πρασίνου στις ελληνικές πόλεις, όπως αυτές κτίσθηκαν και επεκτάθηκαν, δεν αποτελούσαν λειτουργικό στοιχείο ή απουσίαζαν παντελώς από τα σχέδια. Στις τμηματικές επεκτάσεις των πόλεων δεν υπήρχαν προβλέψεις για όλες τις αναγκαίες δημόσιες χρήσεις. Όπου είχαν σχεδιαστεί χώροι πρασίνου στην πορεία αυτοί μειώθηκαν και συρρικνώθηκαν, είτε λόγω της δυσκολίας των αναγκαίων απαλλοτριώσεων, είτε λόγω ισχυρών ιδιωτικών συμφερόντων είτε για να υποδεχθούν άλλες δημόσιες χρήσεις (σχολεία, εκκλησίες, γήπεδα, Μέγαρο Μουσικής, μουσεία κ.λ.π.) που δεν είχαν σχεδιαστεί απαρχής. Έτσι, φτάσαμε να έχουμε 2 τ.μ. πρασίνου ανά κάτοικο που συνεχώς μειώνονται λόγω δημιουργίας νέων (π.χ. αναψυκτήρια, καφετέριες, εμπορικά κέντρα).

4.2.2 Περιαστικό πράσινο

Οι περισσότεροι χώροι πρασίνου διατηρούν ακόμα την αρχική εικόνα του άλσους (συνήθως αμιγή πευκοδάση),όπως προφητευθήκαν εκτός πόλης ή στην περίμετρο τους, κατά κανόνα επί αναδασωτέων εκτάσεων (Λυκαβητός, Πολύγωνο, Στρέφη, Φινόπουλου κ.λ.π.) και δεν είναι προϊόντα πολεοδομικού σχεδιασμού. Σήμερα, οι χώροι πρασίνου αυτής της προέλευσης έχουν περικυκλωθεί από τον αστικό ιστό, δέχονται πολύ περισσότερους επισκέπτες, απ' ότι αρχικά και δεν έχουν την απαιτούμενη κηποτεχνική διαμόρφωση, τον εμπλουτισμό της βλάστησης, την άρδευση και τις αναγκαίες υποδομές για να υποδεχθούν και να εξυπηρετήσουν το πλήθος των κατοίκων μιας μεγαλούπολης. Μόνον ο Εθνικός Κήπος και το Πεδίον του Άρεως έχουν κηποτεχνική διαμόρφωσης στο σύνολο της έκτασης τους. Από' κει και πέρα, μόνον αποσπασματικές και ανολοκλήρωτες κηποτεχνικές διαμορφώσεις υπάρχουν. Η αρχική διαμόρφωση ενός αστικού χώρου πρασίνου είναι ζήτημα αρχιτεκτονικής τοπίου και επιδέχεται πολλές λύσεις, καλές ή καλύτερες, οι οποίες όμως πρέπει να κινούνται σε ένα πλαίσιο αρχών το οποίο δεν υπάρχει. Εξορισμού οι χώροι αυτοί είναι χώροι συνάθροισης, αλλά και χώροι διέλευσης των περιοίκων.

4.2.3 Η ανθρώπινη παρουσία

Το πρόβλημα της συμπίεσης του εδάφους, από τη διέλευση των επισκεπτών, που αναπόφευκτα δημιουργείται είναι κοινό στα περισσότερα πάρκα και έχει αρνητική επίδραση στον εμπλουτισμό του εδάφους με οργανικές ουσίες στην ανάπτυξη μικροοργανισμών και στο αερισμό των ριζών. Αντιμετωπίστηκε με τον σχεδιασμό καθορισμένων διαδρόμων κίνησης (με ή χωρίς σκληρή επίστρωση), στους οποίους κινείται ο επισκέπτης, και το διαχωρισμό των πράσινων επιφανειών (ωφέλιμη επιφάνεια πρασίνου).Ο διαχωρισμός αυτός γίνεται είτε με μπορντούρες είτε με διακοσμητικούς φράχτες είτε με τη δημιουργία παρτεριών τα οποία επίσης αποτρέπουν την κυκλοφορία στις «ωφέλιμες επιφάνειες».

Οι διάδρομοι κίνησης φέρνουν τους επισκέπτες σε όλο τα σημεία ενός πάρκου και ασφαλώς υπάρχουν ή θα έπρεπε να υπάρχουν, σε ενδεδειγμένη αναλογία και ανοιχτοί χώροι(π.χ. με γκαζόν). Καλά αναπτυγμένα φυτά είτε ως μεμονωμένες φόρμες είτε ως σύνολα είτε ως ανθοφόρα στοιχεία, βεβαίως και είναι «εκθέματα» με αισθητική αξία, όπως και τα πυκνά σύνολα δένδρων, θάμνων και αναρριχωμένων με μεγάλη φυλλική επιφάνεια, τα οποία

επιπλέον δημιουργούν σκιά και δροσιά, ηχομόνωση, απορρύπανση της ατμόσφαιρας, αλλά και ενδιστάτηματα πτηνών ή άλλων ζώων.

Βέβαια, γίνεται αποψίλωση του υπορόφου των πάρκων για τον φόβο των περιθωριακών στοιχείων που κρύβονται στα πυκνά σημεία των πάρκων....Αυτό όμως θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί με φύλαξη.

4.3. ΤΑ ΠΑΡΚΑ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

4.3.1 Κήποι

Η πόλη στολίζεται από δημόσιους κήπους και άλση που βέβαια δεν είναι ικανά να καλύψουν την έλλειψη πράσινου, όπως:

Ο Εθνικός Κήπος, δίπλα στη Βουλή, που έχει έκταση 150 στρέμματα και έγινε στα χρόνια του Όθωνα, το 1842. Είναι γεμάτος από "δασικά" φυτικά είδη, καλλωπιστικούς θάμνους, λουλούδια και στολισμένους με τεχνητές λιμνούλες που έχουν υδρόβια φυτά και κύκνους, με πίδακες και βρυσούλες.

Ο Διομήδειος Κήπος στο Χαϊδάρι, έκτασης 1.500 στρεμμάτων, περιλαμβάνει μια πρότυπη, πλούσια συλλογή λουλουδιών και φυτών από όλο τον κόσμο και είναι Εθνικό Κληροδότημα – Κοινωφελές Ίδρυμα που διοικείται από Επιτροπή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Εκτός από την εκπαιδευτική του αξία, αποτελεί και έναν από τους σημαντικότερους χώρους αναψυχής και πρασίνου στη Δυτική Αθήνα.

Συνέχεια του Εθνικού Κήπου είναι ο κήπος του Ζαππείου, που έγινε το 1887 από το Στεφ. Δραγούμη, με έκταση 130 στρέμματα. Έχει διάφορα είδη δένδρων και φυτών, ένα σιντριβάνι με πολύχρωμα φώτα και το μέγαρο του Ζαππείου, όπου γίνονται διάφορες εκθέσεις.

Το άλσος του Πεδίου του Άρεως. Ο δεύτερος πνεύμονας πράσινου της Αθήνας με ψηλό δένδρα, λουλούδια και λίμνες, με φαρδιούς δρόμους και πλατείες, με το ψηλό άγαλμα της Αθηνάς και δυο μικρά εκκλησάκια των Αγ. Ταξιάρχων και του Αγίου Χαραλάμπους. Ο κήπος άρχισε να φυτεύεται το 1934.

Το άλσος Παγκρατίου που φυτεύτηκε το 1908 με τη φροντίδα της Βασίλισσας Σοφίας και έχει έκταση 30 στρέμματα. Στην αρχή είχε μόνο πεύκα, αλλά μετά το 1936, όταν παραχωρήθηκε

στο Δήμο Αθηναίων, φυτεύτηκαν και άλλα δένδρα και θάμνοι. Πριν από τη γερμανική κατοχή στο άλσος του Παγκρατίου υπήρχε ζωολογικός κήπος.

Το άλσος Ευαγγελισμού, που φυτεύτηκε όταν ιδρύθηκε το νοσοκομείο. Η αρχιτεκτονική του διαρρύθμιση είναι ωραιότατη. Έχει στηθεί η προτομή της Βασίλισσας Όλγας, που ίδρυσε το νοσοκομείο "Ευαγγελισμός".

Το άλσος του Θησείου, με έκταση 24 στρέμματα, κοντά στον αρχαίο ναό του Θησείου με πεύκα, κυπαρίσσια και διάφορα φυτά.

Το άλσος της Ν. Φιλαδέλφειας, με διάφορα είδη δένδρων και φυτών, με τεχνητή λίμνη και διάφορα ζώα.

Και σε πολλές άλλες συνοικίες και προάστια της Αθήνας υπάρχουν μικρά και μεγάλα πάρκα, κήποι και άλση.

Η περιοχή της Αθήνας έχει λίγους αλλά σημαντικούς χώρους πρασίνου. Το Πεδίο του Άρεως, ο Εθνικός Κήπος-το Ζάππειο, ο λόφος του Φιλοπάππου, το άλσος Γουδί είναι ίσως οι πιο γνωστοί χώροι ανάσας για την πόλη. Σύμφωνα λοιπόν με μελέτες της WWF οι περισσότεροι χώροι πρασίνου της Αθήνας υφίσταται συνέχεις και σημαντικές πιέσεις υποβαθμίσεις, όπως παραχωρήσεις σε ιδιώτες, αλλαγή χρήσης, ανεξέλεγκτη εμπορευματοποίηση από τους ΟΤΑ που τους διαχειρίζονται με τρόπο μη συμβατό προς τον χαρακτήρα τους κ.α.

4.3.2 Πλατείες

Την πρωτεύουσα στολίζουν πολλές πλατείες. Απ' αυτές η ωραιότερη είναι η πλατεία Συντάγματος, που πήρε το όνομά της από τη συγκέντρωση που έγινε σ' αυτή το 1844. Η συγκέντρωση αυτή του αθηναϊκού λαού πέτυχε την ψήφιση του Συντάγματος από τον Όθωνα. Είναι μπροστά στη Βουλή απ' την πλευρά της λεωφόρου Αμαλίας και μπροστά στο μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη, με σιντριβάνι και κήπο, δένδρα, αγάλματα εφήβων και ζαχαροπλαστεία.

Εικ.19 Πλατεία Συντάγματος

Η πλατεία Ομόνοιας, (Εικ.19) είναι η κεντρικότερη πλατεία της πόλης όπου γίνονται τα έργα

για το Μετρό, με καταστήματα και κυλιόμενες σκάλες που οδηγούν στην κάτω πλατεία με τον ηλεκτρικό σιδηρόδρομο. Το 1988 στήθηκε το γλυπτό "Δρομέας" του γλύπτη Βαρώτσου κατασκευασμένα από γυαλί, που το 1994 μεταφέρθηκε σε μικρή πλατεία, απέναντι από το ξενοδοχείο Χίλτον.

Εικ.20 Πλατεία Ομόνοιας

Άλλες πλατείες είναι: η πλατεία Κλαυθμώνος, η πλατεία Κοτζιά με το Δημαρχείο και το κτίριο της Εθνικής Τράπεζας, η πλατεία Μοναστηρακίου με μια παλιά εκκλησία της Θεοτόκου, που κτίστηκε τον 11 ο αιώνα και ένα οθωμανικό τέμενος, η πλατεία Πλαστήρα στο Παγκράτι, η Ρηγίλλης στη λεωφόρο Βασ. Σοφίας, η πλατεία Ελευθερίας ή Κουμουνδούρου, η Αγ. Γεωργίου Καρύτση, η Αγ. Κωνσταντίνου, η Αμερικής ή Αγάμων, η Ανεξαρτησίας (Βάθης), η Βικτωρίας, η Κάνιγγος, απ' όπου ξεκινούν πολλά λεωφορεία, η πλατεία Φιλικής Εταιρείας ή Κολωνακίου κ.ά.

4.3.3 Τα πάρκα που έχουμε

4.3.3.1 Ο Εθνικός Κήπος – Ζάππειο

Συγκεκριμένα ο **Εθνικός Κήπος – Ζάππειο** σχεδιάστηκε το 1838 από τους Βαυαρούς, προορισμένος για τη βασιλική οικογένεια, το 1862 ο Εθνικός Κήπος διαμορφώθηκε από τον κηποτέχνη Μπάρο. Πρόκειται για το καλύτερο δείγμα πάρκου στην Αθήνα, άριστα ενταγμένος στην πόλη όπου μαζί με το Ζάππειο, που

Εικ.21 Ο Εθνικός Κήπος

προστέθηκε το 1880, έχει συνολική έκταση 160 στρέμματα. Παρότι πρόκειται για έναν ενιαίο χώρο, υπάρχει διαφοροποίηση στο σχεδιασμό των δυο τμημάτων Εθνικός Κήπος έχει ακολουθήσει το αγγλικό πρότυπο χάραξης, ενώ ο κήπος του Ζάππειου διαμορφώθηκε κατά το γαλλικό, αυστηρό μπαρόκ πρότυπο με την κεντρική διάταξη, βάσει του οποίου το κτίριο ορίζει το σχεδιασμό του κήπου. . Η έκτασή του είναι 160 στρέμματα, ενώ τα δένδρα, οι θάμνοι, τα παρτέρια με τη χλόη και τα λουλουδία καλύπτουν συνολικά 120 στρέμματα. Τα δρομάκια του Εθνικού Κήπου έχουν συνολικό μήκος 7,5 χλμ. και καλύπτουν έκταση 22 στρεμμάτων, ενώ είναι στρωμένα απλώς με χαλίκι ώστε να δένουν όσο το δυνατόν περισσότερο με το περιβάλλον. Στον Κήπο κατασκευάστηκαν τα δύο πρώτα θερμοκήπια της χώρας.

Ο Εθνικός Κήπος είναι κατά βάση βοτανικός κήπος. Ωστόσο, έχει και κάποιους εκπρόσωπους της πανίδας. Εκτός από τις πολυάριθμες πάπιες, υπάρχουν γάτες, περιστέρια και άλλα πουλιά, χελώνες και ψάρια στις λιμνούλες.

Η μεγαλύτερη λίμνη του Εθνικού Κήπου πόλος έλξης για τους μικρούς επισκέπτες που ταΐζουν τις πάπιες και τους κύκνους.

Τι μπορεί όμως να δει ο επισκέπτης; Τις μικρές λίμνες του: συνολικά έξι μικρές και μεγάλες λίμνες, που χρησιμεύουν και ως υδαταποθήκες με μέσο βάθος ένα μέτρο και καταλαμβάνουν συνολικά έκταση δύο στρεμμάτων. Το ρωμαϊκό μωσαϊκό δάπεδο που ανακαλύφθηκε σε βάθος ενός μέτρου από το αίθριο μιας ρωμαϊκής έπαυλης. Η συνολική του επιφάνεια είναι 400μ² και μαρμάρινη σκάλα οδηγεί στο χώρο. Βρίσκεται προς την πλευρά της Λεωφόρου Βασιλίσσης Σοφίας.

Το ηλιακό ρολόι μπροστά από τις ουασιγκτώνιες στην κεντρική είσοδο από την Λεωφόρο Αμαλίας.

Το περίφημο ηλιακό ρολόι που βρίσκεται στην κεντρική είσοδο από τη Λεωφόρο Αμαλίας: είναι ένας επικλινής μεταλλικός δείκτης στερεωμένος σε μαρμάρινη βάση στην οποία είναι χαραγμένες οι ώρες. Η σκιά του δείκτη, ανάλογα με τη θέση του ήλιου, δείχνει και τη σχετική ώρα. Το φυτώριο που είναι ένας χώρος

όπου αναπτύσσονται τα φυτά που θα να μεταφυτευθούν στον Κήπο. Το θερμοκήπιο της βασίλισσας Αμαλίας που κτίστηκε στα μέσα του 1800 και θεωρείται το πρώτο θερμοκήπιο που λειτούργησε στην χώρα. Οι διαστάσεις του είναι 5μx8μ, η στέγη του είναι φτιαγμένη με μεταλλικές υποδοχές και βρίσκεται κοντά στο Καφενείο.

Το 1984 ιδρύθηκε η βιβλιοθήκη που έχει δύο αναγνωστήρια, μία αίθουσα παραμυθιού και μία αίθουσα μουσικής και προβολών. Όταν ξεκίνησε, στα ράφια της είχε μόνο 1500 βιβλία, ενώ σήμερα ξεπερνούν τα 6000. Στον Εθνικό Κήπο λειτουργεί και Καφενείο, με παραδοσιακές ελληνικές ποικιλίες κλπ.

166 χρόνια μετά, δεν έχει υπάρξει καλύτερο δείγμα δημόσιου ελεύθερου χώρου στην πρωτεύουσα. Ίσως γιατί η κρατούσα αντίληψη, όπως τουλάχιστον φαίνεται από το αποτέλεσμα, βλέπει τα πάρκα σαν διακοσμητικό στοιχείο, σαν πινελιά πράσινου χρώματος κι όχι σαν μέρος του φυσικού περιβάλλοντος που μπορεί να λειτουργήσει σαν καταφύγιο-παράδεισος ,τόπος χαλάρωσης και γαλήνης για τον άνθρωπο της πόλης. Ο Εθνικός Κήπος, οροθετημένος στην καρδιά μιας μεγαλόπολης και περιτριγυρισμένος από τσιμέντο, μοιάζει με καταπράσινη φυσική φυλακή, φυλακή που όμως χαρίζει μια αίσθηση ελευθερίας στους επισκέπτες της.

Κάποτε οι πόλεις περικλείονταν στη φύση. Σήμερα, σε πόλεις όπως η Αθήνα, η φύση περικλείεται στη πόλη. Όπως έδειξαν ειδικές μετρήσεις, παρόλο που ο Κήπος βρίσκεται στο κέντρο μιας από τις περισσότερο ρυπογόνες ζώνες της Αθήνας, και περιοχή του αντιστοιχεί ουσιαστικά με μια εντελώς εξωτερική περιοχή της πόλης. "Χάρη στις άπειρες Ακούς ανθρώπους να μιλάνε για τη "ζούγκλα των πόλεων", μια "ζούγκλα", που -τί ειρωνεία- χαρακτηρίζεται από έλλειψη πρασίνου. Αυτή η άγονη ζούγκλα, είναι που τώρα αγκαλιάζει μια φυσική, αν και εκλεπτυσμένη χάρη στην ανθρώπινη παρέμβαση, ζούγκλα.

ΤΑ ΚΑΛΑ

-Ευφύεστατη σύνδεση του κήπου με την πόλη. Πολύ ενδιαφέρον το πώς οι πολεοδομικές χαράξεις παραλαμβάνονται από τις ελεύθερες χαράξεις των μονοπατιών του κήπου. Έχει σχεδιαστεί ώστε να φαίνεται η ανθρώπινη σχεδιαστική παρέμβαση, αλλά ταυτόχρονα φαντάζει φυσικός σαν να υπήρχε πάντα εκεί.

-Καλοσυντηρημένες κατασκευές, που έχουν τη σωστή κλίμακα και εντάσσονται πολύ ωραία στο πάρκο.

- Με τις υπάρχουσες φυλλικές επιφάνειες που υπάρχουν, μειώνει την ένταση των αστικών θορύβων και κυρίως φιλτράρει τον αέρα.

-Άρτια χρήση των υλικών.

-Πολύ καλή σήμανση.

-Ωραίες εναλλαγές ανοιχτών και κλειστών χώρων, υπαίθριων και ημιυπαίθριων, σκεπαστών και περιοχών ανοιχτού πρασίνου.

-Χωμάτινες διαδρομές μέσα στο πάρκο, οι οποίες ανανεώθηκαν με άμμο λατομείου-την καλύτερη πιθανή επιλογή καθώς είναι λευκή, απορροφάει νερό και ταυτόχρονα επιδιορθώνεται εύκολα.

-Θαυμάσια επιλογή φυτών, διαθέτει φυτά μνημεία, όπως την παλαιότερη γιούκα και τους μεγαλύτερους σε μέγεθος νανοφοίνικες, ίσως και 200 ετών(Εικ.20).

-Καλή συντήρηση του πρασίνου (κλαδέματα)

ΤΑ ΚΑΚΑ

-Η περιοχή μεταξύ Εθνικού Κήπου και Ζαπτείου έχει μετατραπεί σε πάρκινγκ της γύρω περιοχής.

-Οι εξωτερικές μονάδες των κλιματιστικών της Βουλής βρίσκονται μέσα στον Εθνικό Κήπο στην είσοδο επί της Βας. Σοφίας δίπλα από τη Βουλή, αποτελούν δυσάρεστη θέα που δεν αποκόπτεται με φυτοφράχτη.

-Το ρωμαϊκό ψηφιδωτό που βρίσκεται κοντά στην είσοδο της Βας. Σοφίας δεν έχει αναδειχθεί, δείχνει εγκαταλελειμμένο, το καλύπτουν λιμνάζοντα νερά, ενώ κάποια κομμάτια του έχουν ήδη διαβρωθεί.

-Η σειρά των προβολέων και τα εγκαταλελειμμένα παγκάκια μεταξύ Εθνικού Κήπου και «Αίγλης». Την ίδια ώρα που οι προβολείς είναι όλοι στην θέση τους, πολλά από τα δένδρα που αναδεικνύουν δεν έχουν αντικατασταθεί.

-Ο ανοιχτός χώρος μπροστά στο Ζάππειο τονίζει μεν το μνημείο, αλλά δεν έπρεπε να είναι από τσιμέντο

-Δεν υπάρχει ένας εξειδικευμένο προσωπικό που να έχει την πλήρη ευθύνη για τις αισθητικές και λειτουργικές επεμβάσεις στον Κήπο επί μονίμου βάσεως. Το αποτέλεσμα είναι πολλά προβλήματα του πάρκου να προέρχονται από την κακή συντήρηση του και την εγκατάλειψη πολλών αξιόλογων κομματιών του.

-Ενώ κλαδεύεται τεράστιος όγκος φυτών, δεν κομποστοποιούνται τα υπολείμματα, παρότι είναι εύκολο και θα χρησιμοποιούνταν ως λίπασμα. Ακόμα και το θρυμματίσμα των κλαδιών και η εναπόθεσή τους στο χώμα θα κρατούσε την υγρασία και θα περιόριζε τα ζιζάνια.

-Το σύστημα ποτίσματος έχει μεγάλες απώλειες νερού.

4.3.3.2 Ο λόφος του Φιλοπάππου

Ένα ακόμη από τα βασικά πάρκα της Αθήνας αποτελεί ο **λόφος του Φιλοπάππου** Απέναντι από τον λόφο της Ακρόπολης, τα 700 στρέμματα του λόφου του Φιλοπάππου αποτελούν από μόνα τους ευλογία για την Αθήνα. Ο λόφος είναι ιδιαίτερης σημασίας καθώς έχει πολλαπλές χρήσεις: Πρόκειται για αρχαιολογικό χώρο, χώρο αναψυχής, περιπάτου και πρασίνου. Εντός του αρχαιολογικού χώρου της Πνύκας έχει κατασκευαστεί αυθαίρετα χώρος δεξιώσεων με πράσινη μοκέτα. Όλα αυτά πλάι στο Λουμπαρδιάρη και στο αναψυκτήριο του Πικιώνη...

Εικ.22 Χώρος δεξιώσεων με πράσινη μοκέτα

ΤΑ ΚΑΛΑ

- Πρόκειται ουσιαστικά για ένα δάσος μέσα στην πόλη με πλούσια πανίδα από χελώνες και 128 είδη ενδημικών και αποδημητικών πουλιών.

-Τη δεκαετία του '50, ο αρχιτέκτονας Δημήτρης Πικιώνης ένωσε σε ένα αρχιτεκτονικό και λειτουργικό σύνολο το χώρο από τα Προπύλαια έως το λόφο του Φιλοπάππου. Περιλαμβάνει λιθόστρωτα, κλίμακες προς τα μνημεία, χώρους στάσης, το εκκλησάκι του Λουμπαδιάρη, το αναψυκτήριο και διαμόρφωση πρασίνου. Το έργο έχει κηρυχθεί Διατηρητέο και Προστατευμένο Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Ο Πικιώνης σεβάστηκε την ιστορικότητα του χώρου και εμπνεύστηκε από αυτήν. Απέρριψε τη χρήση μηχανικών μεθόδων κατασκευής, ενώ με σωστή μελέτη φρόντισε οι παρεμβάσεις του να μην ανταγωνίζονται το φυσικό και αρχαιολογικό τοπίο.

ΤΑ ΚΑΚΑ

-Δυστυχώς, οι αρμόδιοι δείχνουν να μη σέβονται ούτε τη σημασία του ως δάσος ούτε και την αρχιτεκτονική κληρονομιά.

-Η Αρχαιολογική υπηρεσία στο πλαίσιο «καθαρισμού» των διαδρομών και προστασίας των αρχαίων αποψίλωσε τους θάμνους και έκοψε ελιές στη διαδρομή της Απόστολου Παύλου και αυτήν που οδηγεί προς τον Λουμπαρδιάρη και τοποθέτησε ελαφρύ χώμα που παρασύρεται από την απορροή. Τα πεύκα είναι ακλάδευτα και αφρόντιστα. Επίσης οι αθάνατοι- που είχε φυτέψει ο Πικιώνης κόπηκαν τα τελευταία 5 χρόνια.

-Στον περιφερειακό, στο τμήμα της Παναιτωλίου και Μουσών ο Δήμος έκοψε τις μηδικές που είχαν φυτευτεί στα πρανή και συγκρατούσαν το έδαφος,. Αποτέλεσμα η διάβρωση του εδάφους και η επιφανειακή απορροή

-Η περιήφραξη του λόφου με κάγκελα δεν ενδείκνυται, καθώς πρόκειται για δημόσιο χώρο- λειτουργικό κομμάτι της πόλης, ο οποίος πρέπει να συνδέεται με τον αστικό ιστό και όχι να αποκόπτεται.

-Πίσω από το αναψυκτήριο του Πικιώνη πλάι στο Λουμπαρδιάρη έχει κατασκευαστεί χώρος κοινωνικών εκδηλώσεων(Εικ. 21) εντός του αρχαιολογικού χώρου της Πνύκας ο οποίος έχει καλυφθεί με πράσινη μοκέτα

-Το λιθόστρωτο των αρχιτεκτόνων Βασιλειάδη και Κονταράτου στο χώρο στάθμευσης του Διονύσου αντικαταστάθηκε με τσιμεντένιο υπόστρωμα.

-Οι μαρμάρινες πλάκες που είχε τοποθετήσει ο Πικιώνης στο πεζοδρόμιο της Διονύσου Αρεοπαγίτου, καθώς και οι πλάκες από το λιθόστρωτο των αρχιτεκτόνων Βασιλείαδη και Κονταράτου στο χώρο στάθμευσης του Διονύσου βρίσκονται πεταμένες και αφύλακτες στον περιφερειακό του Φιλοπάππου από την πλευρά των Πετραλώνων.

-Το αμφιθέατρο που είχε κατασκευαστεί με φυσικά υλικά έχει καταστραφεί και τώρα σχεδιάζεται να κατασκευαστεί άλλο (τύπου Λυκαβηττού) στο δεύτερο λατομείο στη νότια πλευρά.

-Στο πρώτο λατομείο ήδη έχει αρχίσει η κατασκευή χώρου για υπαίθρια έκθεση γλυπτικής αλλά με χρησιμοποίηση μπετόν και όχι άλλων υλικών.

4.3.3.3 Το Πεδίο του Άρεως

Το Πεδίο του Άρεως είναι σχεδιασμένο στα πρότυπα της προπολεμικής γαλλικής κηποτεχνίας, το 1934, με κυριότερο χαρακτηριστικό ένα ευρύ δίκτυο ασφαλτοστρωμένων γραμμικών αξόνων και δρομίσκων. Το Πεδίον του Άρεως με έκταση 277 στρέμματα δημιουργήθηκε πριν από περίπου 70 χρόνια για να τιμηθούν οι ήρωες της Επανάστασης του 1821. Αν και στην πρώτη του μορφή ήταν το μεγαλύτερο αστικό πάρκο των Αθηνών, ανάμεσα στις οδούς Μαυρομματαίων, Ευελπίδων, Πριγκηποννήσων και στη Λεωφόρο Αλεξάνδρας, η μετέπειτα χάραξη της οδού Μουστοξύδη σε συνδυασμό με τις παράνομες επεκτάσεις άλλων δομών οδήγησε σε σημαντική μείωση της αρχικής του έκτασης. Το άγαλμα της Αθηνάς (Εικ. 22) στην είσοδο του Πεδίου του Άρεως από την πλευρά της Λ. Αλεξάνδρας αποτελεί πόλο έλξης.

Εικ.23 Το άγαλμα της Αθηνάς

ΤΑ ΚΑΛΑ

-Ο λεγόμενος «άξονας της ιστορικής μνήμης» με τις προτομές των αγωνιστών της Επανάστασης. Συνδέει το παρόν με το παρελθόν, υπενθυμίζει το λόγο για το οποίο σχεδιάστηκε και δημιουργήθηκε το Πεδίον του Άρεως

ΤΑ ΚΑΚΑ

-Οι ασφαλτοστρωμένοι δρόμοι και τα μονοπάτια μέσα στο πάρκο δεν ταιριάζουν αισθητικά σε ένα χώρο γαλήνης και περιπάτου. Ο επισκέπτης δεν αισθάνεται οικεία, ενώ το τσιμέντο κατά τους θερινούς μήνες ανεβάζει τη θερμοκρασία.

-Ελλιπής έως ανύπαρκτη σύνδεση του με την πόλη. Η μείωση των 14 εισόδων σε 8 κάθε άλλο παρά διευκολύνει την πρόσβαση των επισκεπτών. Αντίστοιχα, η περίφραξη του πάρκου με κάγκελα εμποδίζει την πρόσβαση.

-Η ανεμπόδιστη χρήση τμημάτων του πάρκου ως χώρου διέλευσης και στάθμευσης τροχοφόρων. Αυτοκίνητα παρκάρουν ακόμα και κατά μήκος των δρομίσκων εισόδου.

-Στα περισσότερα σημεία του πάρκου η φροντίδα της βλάστησης είναι ανεπαρκής. Το κακό και άκαιρο κλάδεμα ανθοφόρων θάμνων μειώνει το αισθητικό αποτέλεσμα, ενώ τα αυστηρά σχήματα άλλων απομακρύνουν από τις απαλές γραμμές της φύσης.

-Η υπερβολική χρήση μπορντούρας δημιουργεί την αίσθηση του απροσπέλαστου στον επισκέπτη. Αυτές αποκρύπτουν πράσινους όγκους άναρχης βλάστησης απόρροια μηδαμινής συντήρησης.

4.4.3 Τα πάρκα δεν που έχουμε

Η Αθήνα διαθέτει δηλαδή κυρίως τα λεγόμενα «πάρκα περιπάτου», σχεδιασμένα σύμφωνα με τα κηποτεχνικά πρότυπα του παρελθόντος. Σε αυτά, ο Αθηναίος παραμένει κυρίως στα όρια του πρασίνου, περπατάει στα μονοπάτια τα οποία συχνά είναι ασφαλτοστρωμένα και σε διαστάσεις που αντιστοιχούν σε κίνηση αυτοκινήτου και όχι πεζού και κάζεται στα παγκάκια στα όρια των μονοπατιών σε μια απόσταση «ασφαλείας» από τη δενδρόφυτη επιφάνεια, η οποία «προστατεύεται» με μια απροσπέλαστη μπορντούρα θαμνώδους βλάστησης.

Αντιμετωπίζεται δηλ. περισσότερο σαν θεατής και στερείται της απόλαυσης και της χαράς που θα του προσέφερε μια πιο ουσιαστική επαφή με τη Φύση.

Στα πάρκα που έχουμε, λείπει η νέα αντίληψη στο σχεδιασμό των δημόσιων υπαίθριων χώρων με γνώμονα τις ανάγκες του ανθρώπου της πόλης του 21ου αιώνα. Μας λείπουν πάρκα που προωθούν την ικανοποίηση και των «5 αισθήσεων» (ξαπλώνω στο γρασίδι, αφήνομαι στον ήλιο, μυρίζω το χώμα και τα λουλούδια, ονειρεύομαι ακούω τα πουλιά, περπατώ ξυπόλυτος στην όχθη της λίμνης, χαλαρώνω, ανανεώνομαι ανασυγκροτούμαι (Εικ.22)

Εικ.24 Αξιοποίηση των «5 αισθήσεων»

Λείπει η υψηλή αρχιτεκτονική ποιότητα στο σχεδιασμό των αστικών πάρκων τόσο στην κλίμακα και στην οργανική διαμόρφωση και διαίρεση τους σε επιμέρους υποενοτήτες, σαφείς, αντιληπτές και οικοποιήσιμες όσο και

στην ευφάνταστη και προσαρμοσμένη στα κλιματικά και άλλα δεδομένα επιλογής της φύτευσης των υλικών, του φωτισμού και γενικά του εξοπλισμού της.

Εικ 25 Συνδυασμό Φύσης, τέχνης και επιστήμης

Λείπουν θεματικά πάρκα με κεντρική ιδέα τον συνδυασμό Φύσης, τέχνης και επιστήμης (Εικ 23) ή αλλιώς μια ολιστική προσέγγιση των φυσικών και πνευματικών δραστηριοτήτων που μπορούν να λάβουν χώρα σε ένα πάρκο. Βλέπε π.χ. το πάρκο της Βιλέτ στο Παρίσι όπου το 1987 υλοποιήθηκε μια νέα ιδέα συνύπαρξης σε ανοιχτό

δημόσιο χώρο, πρασίνων εκτάσεων για παιχνίδι και άθληση, φουτουριστικών κτιρίων και pavilion εκπαιδευτικού περιεχομένου (μουσείο επιστημών, η πόλης της μουσικής, La Geode,κ.α), υπαίθριας γλυπτικής, εστιατορίων και χώρων αναψυχής.

4.4.4 Δύο πάρκα που θα μπορούσαμε να έχουμε

Και τα δυο πάρκα ανακοινώθηκαν πριν από πολύ καιρό, αλλά κανένα δεν πραγματοποιήθηκε. Τα δυο αυτά πάρκα είναι τα Μητροπολιτικά πάρκα –στο Γουδί και στο Ελληνικό-που η κυβέρνηση έχει τάξει από τη δεκαετία του '90 συνεχίζουν να «ανθίζουν» μόνο στις μακέτες του ΥΠΕΧΩΔΕ,

A) Μητροπολιτικό πάρκο Ελληνικό

Μία έκταση στο Ελληνικό (Εικ. 24) να μετατραπεί σε Πάρκο. Επρόκειτο για τα 5.300

στρέμματα που ανήκαν στο παλιό Ανατολικό Αεροδρόμιο της Αττικής που παρέμεινε ανενεργό επί της λεωφόρου Ποσειδώνος.

Εικ.26 Ελληνικό

Σήμερα τμήμα του χώρου το έχουν καταλάβει για την δημιουργία πρόχειρων εγκαταστάσεων για τρία ολυμπιακά αθλήματα και μόνιμων για άλλα δύο. Επίσης προγραμματίζεται νέο συνεδριακό κέντρο στο κτίριο του Ανατολικού Αεροσταθμού με ωφέλιμη επιφάνεια 36.500 έως 46.500 τ.μ. Τέλος, 1000 στρέμματα του πάρκου προορίζονται για οικιστική ανάπτυξη του παλιού αεροδρομίου.

Η μελέτη, στους γενικούς της στόχους προέβλεπε το Μητροπολιτικό Πάρκο να «ενσωματώνει τις υφιστάμενες στην περιοχή λειτουργίες σε ένα ευρύ πάρκο πρασίνου, υψηλής οικολογικής ποιότητας με περιορισμένες χρήσεις πολιτισμού, αθλητισμού και αναψυχής», ενώ σε πολλά σημεία οι μελετητές φρόντισαν να διευκρινίσουν στη σημασία ηπιότητας των χρήσεων που θα δημιουργηθούν.

Β) Μητροπολιτικό πάρκο στο Γουδί

Ένας παράδεισος 4.500 στρεμμάτων στην Αθήνα (Εικ.25). Μέχρι στιγμής το μόνο που συμβαίνει στην περιοχή είναι να «τοποθετείται» εκεί οποιοδήποτε κτίριο δεν βρίσκει αλλού χώρο. Κι όμως, δεν είναι αργά. Το όραμα υπάρχει, η μελέτη υπάρχει, οι εξαγγελίες υπάρχουν, το μόνο που μένει είναι να γίνουν πράξη.

Επρόκειτο για 965 στρέμματα που άνηκαν σε παλιά στρατόπεδα που παρέμειναν ανενεργά, στην περιοχή επί της λεωφόρου Κατεχάκη απέναντι από τα στρατιωτικά νοσοκομεία 401 και 251. Η δημιουργία του πάρκου θα θεσμοθετήθηκε και μέσω του Ρυθμιστικού Σχεδίου της Αθήνας το οποίο με τον νόμο του 1985 προβλέπει για την περιοχή τη δημιουργία πάρκου. Οροθετημένο δίπλα σε μία από τις πιο

Εικ.27 Γουδί

πυκνοκατοικημένες περιοχές του πλανήτη –του Ζωγράφου- το Πάρκο στο Γουδί θα έδινε σημαντικότερη ανάσα στην ταλαιπωρημένη πρωτεύουσα.

Αρχικός, οι υποσχέσεις της κυβέρνησης μιλούσαν για το Ασκληπιείο Πάρκο, «ένα χώρο ειρηνικής συνύπαρξης λειτουργιών υγείας, αναψυχής και πρασίνου». Το πρόγραμμα αναφερόταν στην ευρύτερη περιοχή, όχι μόνο των 965 στρεμμάτων, αλλά και στους ελεύθερους χώρους των κοντινών νοσοκομείων, τις εγκαταστάσεις της Ιατρικής και της Οδοντιατρικής.

Προσωρινές εγκαταστάσεις για δύο ολυμπιακά αθλήματα καταλαμβάνουν μέρος του χώρου, ενώ ένα μεγάλο κομμάτι των 965 στρεμμάτων έχει ήδη διαμορφωθεί σε Πάρκο Ελληνικού Στρατού.

Πράγματι, η δημιουργία του Μητροπολιτικού Πάρκου στο Γουδί, σε συνδυασμό με το Πάρκο του Ελληνικού και τα Τουρκοβούνια, θα μπορούσαν να μεταβάλουν στην κυριολεξία το κλίμα της πόλης. «Έχει υπολογιστεί ότι σε αυτήν την περίπτωση η θερμοκρασία της Αθήνας θα έπεφτε τουλάχιστον τρεις βαθμούς». Εκτός όμως από το οξυγόνο που μπορεί να προσφέρει σε βεβαρημένες περιοχές όπως οι Αμπελόκηποι, του Ζωγράφου, το Γουδί κ.λ.π., ένας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ -Η ΓΝΩΜΗ ΤΩΝ ΧΡΗΣΤΩΝ

5.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Στον λεγόμενο «Αστικό Ιστό», μέσα στον οποίο εξελίσσονται όλες οι δραστηριότητες της πόλης, ο «χώρος» -με την ευρεία του έννοια- είναι ή δημόσιος ή ιδιωτικός. Η εκμετάλλευση του ιδιωτικού χώρου υπόκειται σε κανόνες που ρυθμίζουν την χρήση του, τον τρόπο δόμησης του και δίνουν το γενικό πλαίσιο των δυνατοτήτων «αξιοποίησης» του από τους ιδιώτες. Ο δημόσιος χώρος, ελεύθερος ή δομημένος, είναι αυτός που εξυπηρετεί την δημόσια ζωή των πολιτών, καλύπτει τις κοινωνικές και κοινόχρηστες λειτουργίες της πόλης και διαμορφώνει το αισθητικό τοπίο και την ποιότητα ζωής στην πόλη. Η αναλογία της έκτασης της δημόσιας γης ανά κάτοικο αποτελεί ένα από τους βασικούς δείκτες ποιότητας ζωής της πόλης, ενώ ένα σύνολο προδιαγραφών και στερεοτύπων αναφέρεται στις επιθυμητές και άρα επιδιωκόμενες σχέσεις μεταξύ πληθυσμού και έκτασης του κοινόχρηστου ή κοινωφελούς, ή ιδιωτικού χώρου. Ο δομημένος δημόσιος χώρος αφορά κύρια στην κοινωνική υποδομή της πόλης, ο ελεύθερος αφορά κύρια στις μετακινήσεις και στην αναψυχή, ενώ ο ιδιωτικός με στην ιδιοσυγκρασία του ιδιοκτήτη.

5.1.1 Γενικά

Είδαμε παραπάνω την υφιστάμενη κατάσταση του αστικού πρασίνου της Αθήνας. Είναι εμφανής:

- Η έλλειψη οικολογικού σχεδιασμού,
- Οι άστοχες αναπλάσεις,
- Η απουσία ουσιαστικών πνευμόνων πρασίνου που ικανοποιούν τις επίκαιρες ανθρώπινες ανάγκες (χώρων αναψυχής μέσα στην κατοικημένη περιοχή),
- Η κακή σύνδεση του με το ευρύτερο αστικό περιβάλλον, η προβληματική διασύνδεσή τους με χώρους που βρίσκονται εκτός σχεδίου σε όμορες περιοχές, καθώς και με τους γύρω ορεινούς όγκους.
- Η έλλειψη πρωτότυπων δομών (θεματικοί κήποι, ηχοκινητικά παιχνίδια) αφού δεν ακολουθούνται οι σύγχρονες τάσεις σχεδιασμού.

Όλα τα παραπάνω έχουν ως βασική αιτία την εκούσια παράβλεψη της γνώμης των χρηστών, που τις περισσότερες φορές δεν ζητείται καν.

Με την μέθοδο της σύνταξης και συμπλήρωσης ερωτηματολογίων γίνεται προσπάθεια ανακάλυψης των επιθυμιών και αναγκών του κοινού, που θα συμβάλλουν στον προσδιορισμό των κριτηρίων και περιοριστικών παραγόντων σχεδίασης του αστικού πρασίνου και θα συντελέσουν στη βελτίωση του.

5.1.2 Ποιους αφορά

Η σύνταξη περιλαμβάνει δύο είδη διαφορετικών ερωτηματολογίων που εξυπηρετούν διαφορετικούς στόχους. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει 100 ερωτηματολόγια, τα οποία απευθύνονται σε Αθηναίους κατοίκους:

A) Περιοχών με χαμηλό οικονομικό επίπεδο

B) Περιοχών με χαμηλό οικονομικό επίπεδο

Ο διαχωρισμός αυτός έγινε διότι ένας από τους σημαντικότερους περιοριστικούς παράγοντες στη σχεδίαση ενός χώρου είναι τα οικονομικά του κάθε χρήστη. Ακόμη από αυτά εξαρτάται ο χαρακτήρας των ευρύτερου περιβάλλοντος (είδος κατοικιών, πυκνότητα πληθυσμού, ύπαρξη πράσινων δομών ή αντικατάσταση τους από άλλες που εξυπηρετούν βιοποριστικούς σκοπούς- εμπορικά κέντρα)

Η δεύτερη κατηγορία απευθύνεται σε επαγγελματίες- φυτωριούχους για τον προσδιορισμό των αντιδράσεων του κοινού στα σημεία πώλησης, και επαλήθευσης των ήδη δεδομένων αποτελεσμάτων των ερωτηματολογίων της πρώτης κατηγορίας.

Η δημοσκόπηση έγινε σε ιδιωτικές κατοικίες, φροντιστήρια, super market.

5.2 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Πράγματι, από την έρευνα που διενεργήθηκε σε ιδιώτες (κατοίκους του νομού Αττικής) και σε φυτώρια με την μέθοδο των ερωτηματολογίων έχουμε τα παρακάτω:

5.2 .1 Υπάρχουσα κατάσταση σε :

1. Σχέση Αστικού και Περιαστικού πρασίνου.

Στην σημερινή εποχή η κατάσταση η οποία υπάρχει για το αστικό και περιαστικό πράσινο του νομού Αττικής, με βάση της πληροφορίες που έχουμε συλλέξει από διάφορες αναφορές και από τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων που έχουμε συντάξει δεν είναι καθόλου καλή.

- Συγκεκριμένα, με βάση τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων τόσο των κατοίκων αλλά όσο και των φυτωριούχων παρατηρούμε ότι πολλοί Αθηναίοι πιστεύουν πως στις περιοχές που διαμένουν διαθέτουν αρκετούς υπαίθριους αστικούς χώρους (πάρκα, πλατείες, χώρους πρασίνου), άποψη η οποία έρχεται σε αντίθεση από μελέτες που έχουν εκπονηθεί από διάφορους φορείς. Αυτό διότι, ο νομός Αττικής και γενικότερα η Αθήνα, ήταν και παραμένει η ευρωπαϊκή πρωτεύουσα με τους λιγότερους χώρους πρασίνου, με τους λιγότερους χώρους αναψυχής μέσα στην κατοικημένη περιοχή, με χώρους κακής διασύνδεσης που βρίσκονται εκτός σχεδίου καθώς και με τους γύρω ορεινούς όγκους.

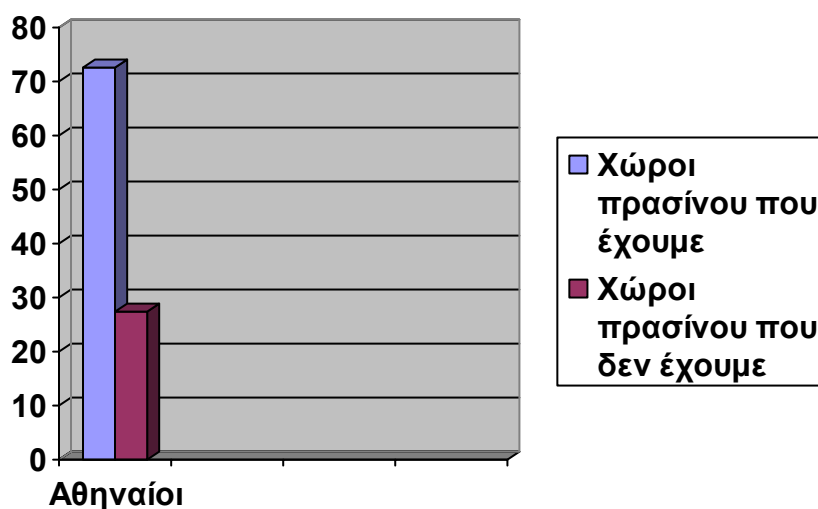
Εικ.28 Κακός σχεδιασμός χώρος πρασίνου

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων έχουμε τον εξής πίνακα:

<i>Αθηναίοι και χώροι πρασίνου που διαθέτουμε</i>	<i><u>Αρκετοί υπαίθριοι χώροι πρασίνου</u></i>	<i><u>Όχι, αρκετοί υπαίθριοι χώροι πρασίνου</u></i>
<i>Αθηναίοι</i>	72,5%	27,5%

Πιν.3 Αθηναίοι σε σχέση με τους χώρους πρασίνου που διαθέτουμε

και την γραφική παράσταση:

Γραφ.1 Αθηναίοι και χώροι πρασίνου που διαθέτουμε (αρκετούς ή όχι)

- Επίσης, παρατηρείτε ένα μεγάλο μέρος Αθηναίων να πιστεύουν ότι οι συγκεκριμένοι υπαίθριοι αστικοί χώροι (πάρκα, πλατείες, χώροι πρασίνου) στερούνται κατά ένα μεγάλο ποσοστό από το υγρό στοιχείο, τον συνδυασμό υλικών, τον φωτισμό, και λιγότερο το πράσινο, τους χώρους ψυχαγωγίας (παιδικές

χάρες, αθλητικοί χώροι κ.α), την καθαριότητα και το στυλ.

Εικ.29 Σιντριβάνι

Εικ.30 Πέργολα

Εικ.31 Παιδική χαρά

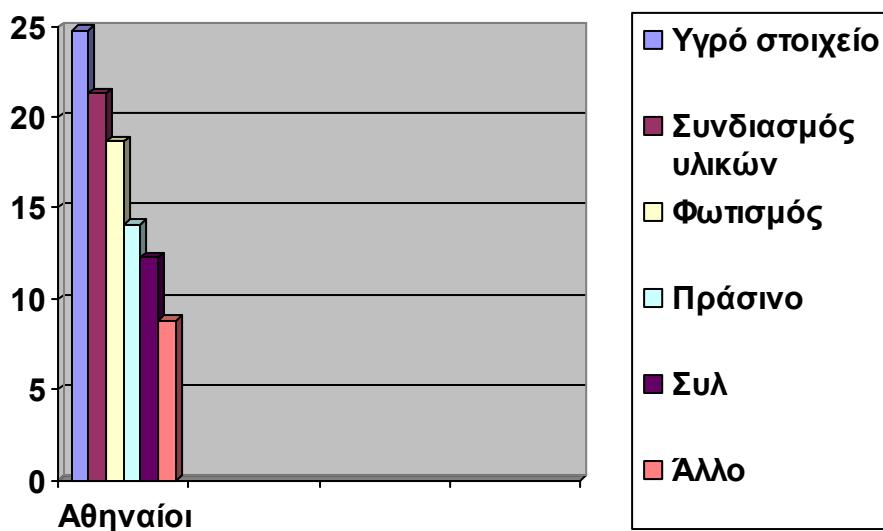
Εικ.32 Πλακοστρώσεις

Σύμφωνα με τα παραπάνω έχουμε τον εξής πίνακα:

<i>Αθηναίοι και τι πιστεύουν,ότι λείπει από τους χώρους πρασίνου</i>	<u>Υγρό στοιχείο</u>	<u>πράσινο</u>	<u>Συνδ. υλικών</u>	<u>Φωτισμός</u>	<u>Άλλο (χώροι ψυχανγωγίας, καθαριότητα κ.α)</u>	<u>Στυλ</u>
<i>Αθηναίοι</i>	24,8%	14,1%	21,3%	18,7%	8,8%	12,3 %

Πιν.4 Αθηναίοι σε σχέση τι πιστεύουν ότι λείπει από τους χώρους πρασίνου

και την γραφική παράσταση:

Γραφ.2 Αθηναίοι και τι πιστεύουν ότι λείπει από τους χώρους πρασίνου

2. Σε σχέση με την αυτάρκειά πρασίνου

- Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες θεωρούν τους χώρους αυτούς μικρούς, κακοσυντηρημένους, παρά μεγάλους και καλοσυντηρημένους. Άποψη σωστή, αφού οι περισσότεροι χώροι πρασίνου που υπάρχουν γύρω από την Αθήνα και ειδικά στο κέντρο της είναι κυρίως μικρής έκτασής, με ελλιπή σχεδιασμό συμφωνά με την Αρχιτεκτονική τοπίου, με απουσία της δομικής της πλευράς με αποτέλεσμα να δημιουργείται μια εικόνα δυσάρεστη από τους πολίτες για τους συγκεκριμένους χώρους.

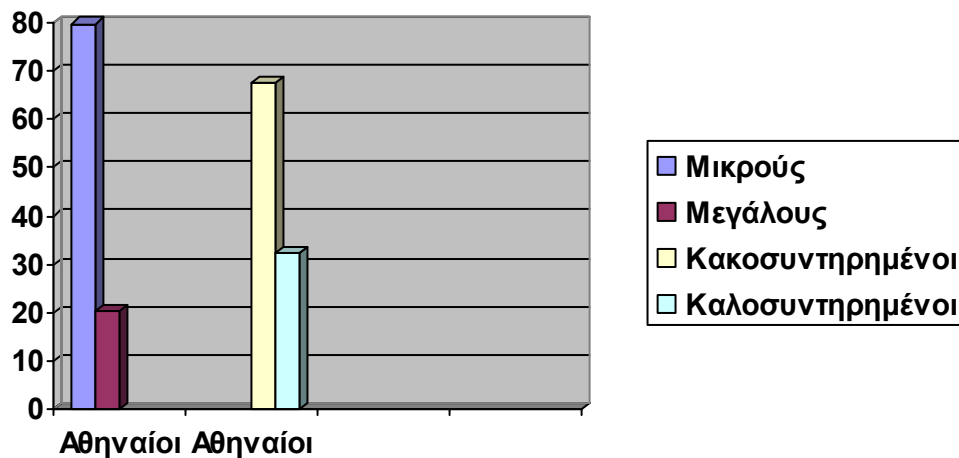
Εικ.33 Κακοσυντηρημένος χώρος πρασίνου

Όποτε έχουμε τον εξής πίνακα:

<i>Αθηναίοι και πώς τους χαρακτηρίζουν τους χώρους πρασίνου</i>	<u>Μικρούς</u>	<u>Μεγάλους</u>	<u>Κακό-συντηρημένους</u>	<u>Καλό-συντηρημένους</u>
Αθηναίοι	79,8%	20,2%	67,6%	32,4%

Πιν.5 Αθηναίοι σε σχέση με τον χαρακτηρισμό που δίνουν στους χώρους πρασίνου

και την γραφική παράσταση:

Γραφ.3 Αθηναίοι και πώς χαρακτηρίζουν τους υπαίθριους αστικούς χώρους

3. Σε σχέση με την επιθυμία ύπαρξης χλοοτάπητα στους χώρους αυτούς

- Τέλος, παρατηρήσαμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων Αθηναίων επιθυμεί την ύπαρξη χλοοτάπητα στους υπαίθριους αστικούς χώρους για κυρίως αισθητικούς λόγους (ομορφιάς).
- Επίσης, το επιθυμεί διότι του προσδίδει την απεικόνιση του φυσικού περιβάλλοντος ειδικά μέσα στις τσιμεντούπόλεις που ζούμε.

- Και τέλος το επιθυμεί για πρακτικούς λόγους, αφού το γκαζόν με κάθε έντονη βροχόπτωση έχει την δυνατότητα να απορροφά ένα μεγάλο μέρος του νερού με αποτέλεσμα να μην δημιουργούνται λάσπες στους χώρους που έχει τοποθετηθεί.
- Αντιθέτως, υπάρχει και ένα πολύ μικρό ποσοστό ατόμων τα οποία δεν επιθυμούν την ύπαρξη χλοοτάπητα στους χώρους αυτούς. Είναι κυρίως άτομα τα οποία δεν τους ενδιαφέρει καθόλου η ύπαρξη χώρων πρασίνου στις περιοχές που διαμένουν.

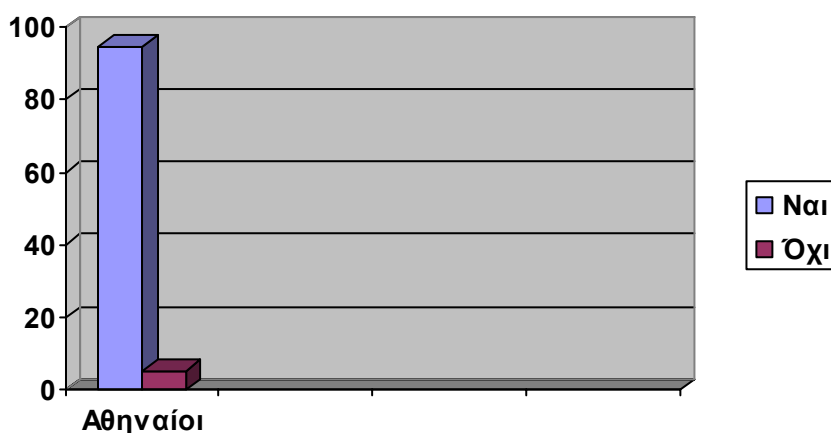
Εικ.34 Ύπαρξη χλοοτάπητα

Συγκεκριμένα έχουμε τον εξής πίνακα:

<i>Αθηναίοι σε σχέση με την επιθυμία τους για την ύπαρξη χλοοτάπητα στους υπαίθριους αστικούς χώρους</i>	<u><i>Ναι στην ύπαρξη χλοοτάπητα</i></u>	<u><i>Όχι στην ύπαρξη χλοοτάπητα</i></u>
<i>Αθηναίοι</i>	94,6%	5,4%

Πιν.6 Αθηναίοι σε σχέση με την επιθυμία τους για την ύπαρξη χλοοτάπητα στους υπαίθριους αστικούς χώρους

και την γραφική παράσταση:

Γραφ.4 Αθηναίοι και αν επιθυμούν την ύπαρξη χλοοτάπητα στους υπαίθριους αστικούς χώρους.

Στην συνέχεια θα αναφέρουμε την υπάρχουσα κατάσταση που επικρατεί σήμερα σε διάφορες κατηγορίες όπως στις συνοικίες χαμηλού και υψηλού οικονομικού επιπέδου, στις ηλικίες (40 και άνω και 40 και κάτω), στο φύλο (Αρσενικό-Θυληκό), στην οικογενειακή τους κατάσταση (έγγαμος ή άγαμος) και τέλος στο μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα (υψηλόμισθοι-χαμηλόμισθοι) και θα αναλύσουμε σε ορισμένες από αυτές τις κατηγορίες τα αποτελέσματα των συμπερασμάτων με πίνακες και γραφήματα.

Συγκεκριμένα:

5.2.2 Η υπάρχουσα κατάσταση των αστικών και περιαστικών χώρων που επικρατεί στις συνοικίες χαμηλού και αντίστοιχα υψηλού οικονομικού επιπέδου είναι η εξής:

1.Μέγεθος κήπου σε σχέση με τις συνοικίες χαμηλού και αντίστοιχα υψηλού οικονομικού επιπέδου.

- Σύμφωνα με τα ερωτηματολόγια στις συνοικίες χαμηλού οικονομικού επιπέδου παρατηρούνται ιδιωτικές κατοικίες οι οποίες διαθέτουν κήπο, συνήθως μικρό και σπάνια μεγάλο αλλά αντίθετα σε ορισμένες περιπτώσεις παρατηρείται και ένα μικρό ποσοστό το οποίο δεν διαθέτει καθόλου κήπο στην μόνιμη κατοικία του. Συμπέρασμα σωστό, διότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ατόμων που κατοικούν σε αυτές τις συνοικίες έχουν περιορισμένη οικονομική δυνατότητα με συνεπεία να μην

δίνουν τόση μεγάλη σημασία στην κατασκευή του κήπου τους, αλλά σε άλλους τομείς πιο σημαντικούς για την ζωή τους.

Εικ.35 Μικρός κήπος

Αντιθέτως, στις συνοικίες υψηλού οικονομικού επιπέδου παρατηρείται έντονα ιδιώτες να διαθέτουν κήπο στην κατοικία τους συνήθως μεγάλο και λιγότερο μικρό σε έκταση, ενώ υπάρχει και ένα μικρό ποσοστό που δεν διαθέτει καθόλου κήπο στην κατοικία του.

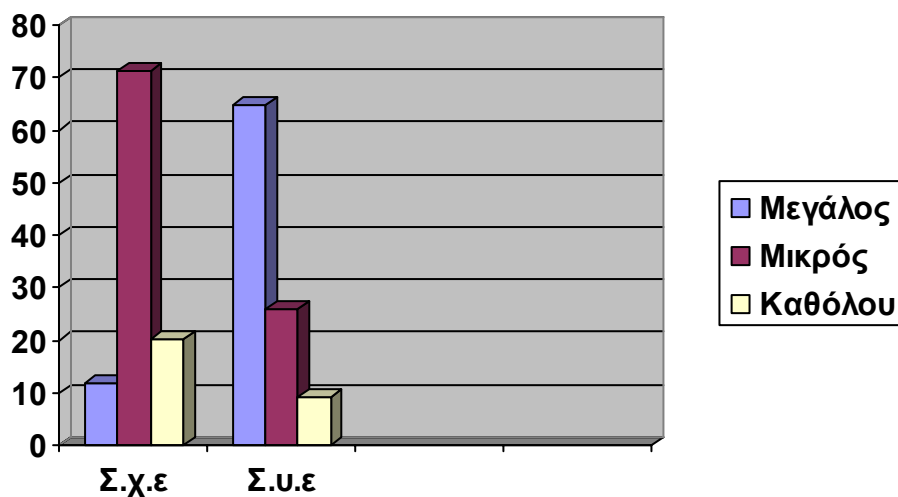
Εικ.36 Μεγάλος κήπος

Σύμφωνα με τα παραπάνω έχουμε τον εξής πίνακα:

<i>Συνοικίες σε σχέση με την ύπαρξη κήπου. Αν ναι. Τι μεγέθους</i>	<u>Μεγάλος</u>	<u>Μικρός</u>	<u>Καθόλου</u>
<i>Συνοικίες χαμηλού οικονομικού επιπέδου</i>	11,7%	71,2%	20,1%
<i>Συνοικίες υψηλού οικονομικού επιπέδου</i>	64,7%	25,8%	9,1%

Πιν.7 Συνοικίες σε σχέση με την ύπαρξη κήπου.

και την γραφική παράσταση:

Γραφ.5 Συνοικίες και ύπαρξη κήπων στην ιδιωτική τους κατοικία

2.Σχέση φυτικών ειδών και οικονομικού επιπέδου.

- Τα φυτικά είδη τα οποία κυριαρχούν στους κήπους των συνοικιών χαμηλού οικονομικού επιπέδου είναι κυρίως δένδρα φυλλοβόλα όπως π.χ Σφεντάμια , Ακακίες, Μουριές, Πλάτανοι, Καρποφόρα, αλλά και αειθαλή όπως π.χ εσπεριδοειδή, αρωκαριες, κ.α, κυρίως χαμηλής και μέτριας οικονομικής αξίας, ενώ μετριασμένη είναι η χρήση φυτικών ειδών υψηλής αξίας όπως (φοίνικες, κωνοφόρα κ.α) τα οποία αποτελούν το ένα και μοναδικό είδος πολλές φορές. Θάμνοι όπως βιμπούρνο, πικροδάφνη, αγγελική, μυρτιά, λαγκεστρέμια κ.α),άλλα φυλλοβόλα και αειθαλή και αυτά όχι μεγάλης οικονομικής αξίας. Άνθοφόρα που είναι κυρίως εποχιακά αλλά και πολυετή και αυτά χαμηλής οικονομικής αξίας όπως (τριανταφυλλίες ,μολόχες ,γεράνια, δαφνούλες ,κατιφέδες κ.α). Φυτά εδαφοκάλυψης δεν υπάρχουν στους κήπους των συγκεκριμένων συνοικιών.

Εικ.37 Φυτικά είδη χαμηλής οικονομικής αξίας

- Αντιθέτως, τα φυτικά είδη τα οποία κυριαρχούν στους κήπους των συνοικιών υψηλού οικονομικού επιπέδου είναι κυρίως δένδρα υψηλής οικονομικής αξίας (κωνοφόρα, φοίνικες, ιτιές, γιακαράντες, φίκοι) αλλά υπάρχουν και δένδρα χαμηλής αξίας, όπως (καρποφόρα-εσπεριδοειδή, ακακίες, χαρουπιες κ.α), θάμνοι(πτυξάρια, κύκας, κάρισες, πολυγαλα, ελαιάγνοι, ιβίσκοι κ.α),φυτά εδαφοκάλυψης (γιουνίπερους, αγιόκλαδος, βίγκες), άνθη (τριανταφυλλίες, αζαλέες, κυκλάμινα, στερλίσιες κ.α).

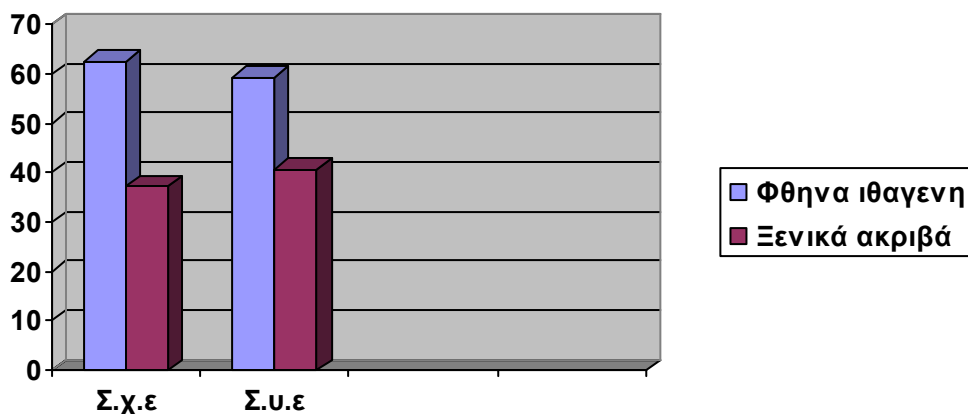
Εικ.38 Φυτικά είδη υψηλής οικονομική αξίας

Σύμφωνα με τα παραπάνω έχουμε τον εξής πίνακα:

Συνοικίες σε σχέση με φυτά		<u>Φθηνά</u>	<u>Ξενοικά</u>
		<u>ιθαγενή</u>	<u>ακριβά</u>
		<u>είδη</u>	<u>είδη</u>
Συνοικίες χαμηλού οικονομικού επιπέδου		62,6%	37,3%
Συνοικίες υψηλού οικονομικού επιπέδου		59,4%	40,6%

Πιν. 8 Συνοικίες σε σχέση με φυτά

και την γραφική παράσταση:

Γραφ.6 Σχέση συνοικιών και επιλογή φυτών

Και στις δύο περιπτώσεις όμως επικρατούν τα ιθαγενή είδη.

3.Σχέση χαρακτηριστικών κήπου και οικονομικού επιπέδου.

- Το στυλ που χαρακτηρίζει τους κήπους των συνοικιών χαμηλού οικονομικού επιπέδου είναι κυρίως απλό, προσφέρει σκίαση, η τίποτα το

Εικ.39 Κήπος με απλό στυλ

ιδιαίτερο και σπανίως μοντέρνο, πράγμα αληθές αφού η οικονομική δυνατότητα των ατόμων στις συνοικίες αυτές είναι περιορισμένες για την δημιουργία κήπου τον οποίο ονειρεύονται.

Σιγά σιγά όμως αρχίζει η στροφή προς τους μοντέρνους κήπους από κατοίκους συνοικιών χαμηλού οικονομικού επιπέδου.

- Αντιθέτως, στις συνοικίες υψηλού οικονομικού επιπέδου παρατηρούνται κυρίως κήποι που έχουν δημιουργηθεί με μοντέρνο στυλ, με έντονα καλλωπιστικά στοιχεία και σπανίως κήποι που να είναι απλοί. Επίσης σημαντικό είναι να αναφέρουμε ότι ένα μεγάλο ποσοστό ανθρώπων έχουν κατασκευάσει τον κήπο

Εικ.40 Κήπος με μοντέρνο στυλ

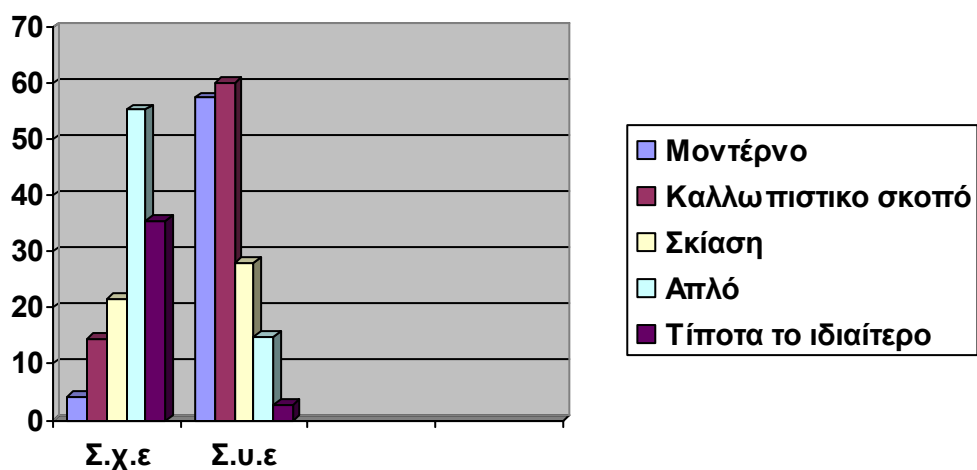
τους έτσι ώστε να τους παρέχει είτε κάλυψη από αδιάκριτα βλέμματα, και από οπτικές και ηχητικές οχλήσεις.

Σύμφωνα με τα παραπάνω έχουμε τον εξής πίνακα:

Συνοικίες σε σχέση με το στυλ του κήπου	<u>Μοντέρνο</u>	<u>Καλλωπιστικό σκοπό</u>	<u>Σκίαση</u>	<u>Απλό</u>	<u>Τίποτα το ιδιαίτερο</u>
Συνοικίες χαμηλού οικονομικού επιπέδου	4,1%	14,5%	21,7%	55,3%	35,6%
Συνοικίες υψηλού οικονομικού επιπέδου	57,4%	60,2%	28,1%	14,8%	2,7%

Πιν.9 Συνοικίες σε σχέση με το στυλ του κήπου

και την γραφική παράσταση:

Γραφ.7 Συνοικίες και το στυλ του κήπου το οποίο έχουν

4.Σχέση τρόπου συντήρησης και οικονομικού επιπέδου.

- Πολλοί ιδιώτες στις συνοικίες χαμηλού οικονομικού επιπέδου έχουν κατασκευάσει και συντηρούν μόνοι τους τον κήπο, ενώ αντίθετα ένα πολύ μικρό ποσοστό ανθρώπων έχουν απευθυνθεί σε κατάλληλους αρμόδιους επαγγελματίες του χώρου.
- Αντιθέτως, στις συνοικίες υψηλού οικονομικού επιπέδου το μεγαλύτερο ποσοστό των κήπων έχουν κατασκευαστεί και συντηρούνται από τους κατάλληλους ειδικούς και σπανίως από μόνοι τους. Επίσης στον χώρο της κηποτεχνίας παρατηρείται έντονα το φαινόμενο της προσφοράς εργασίας κυρίως σε οικονομικούς μετανάστες με ότι συνέπεια έχει αυτό για τον κλάδο μας και αντίστοιχα για τους ιδιώτες(ανεπαρκείς γνώσεις του αντικειμένου και μειωμένη αποτελεσματικότητα του έργου).

5.Σχέση δομών και οικονομικού επιπέδου.

- Στους περισσότερους κήπους των συνοικιών χαμηλού οικονομικού

Εικ.41 Παγκάκι από ξύλο

επιπέδου δεν παρατηρείται κάποια ιδιαίτερη δομή στο εσωτερικό τους(λόγω του περιορισμένου μεγέθους τους).Μπορούμε να δούμε όμως δομές οι οποίες περιορίζονται σε πλακόστρωτα, σε παγκάκια, κατασκευασμένα κυρίως από φθηνά υλικά (τσιμεντοπλακές, τσιμέντο, μονοπάτια από πέτρες και τούβλα κ.α) και σπανίως από ακριβά(μάρμαρο, πλάκες Καρύστου κ.α). Τα δομικά υλικά για τα καθιστικά, τις πέργολές και τα κιόσκια (όπου υπάρχουν) είναι ξύλο-κεραμιδί, ξύλο-τεντόπανο), και σπανίως από ακριβά υλικά όπως(ηλεκτρική πέργολα, μεταλλικές κ.α).

- Αντιθέτως, στις συνοικίες υψηλού οικονομικού επιπέδου εκτός από τις προαναφερθείσες δομές(όπου συνήθως επικρατούν ακριβότερα υλικά) παρατηρούμε ότι υπάρχουν και άλλες δομές όπως σιντριβάνια, αγάλματα(κυρίως από μάρμαρο), καταρράκτες(από πέτρες), στέρνες, μπάρμπεκιου, τεχνητές λιμνούλες και πισινές από σχετικά ακριβά υλικά. Επίσης παρατηρήσαμε και ένα μικρό ποσοστό κήπων που δεν διαθέτει καμία δομή, πράγμα σπάνιο για τα δεδομένα των συγκεκριμένων συνοικιών.

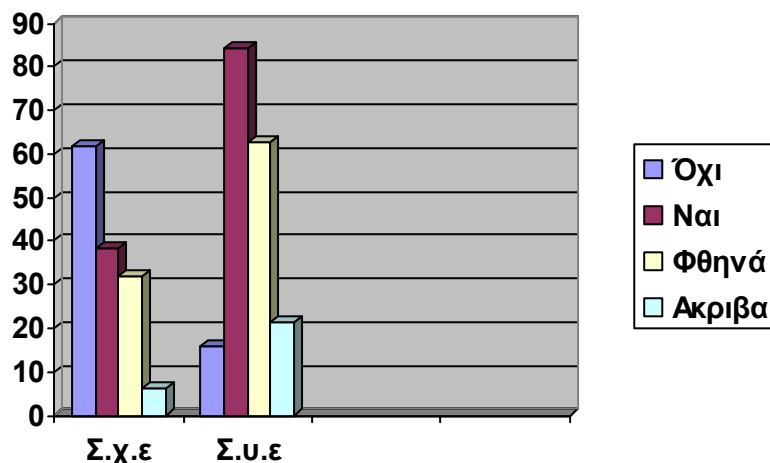
Εικ.42 Στέρνα από πέτρα

Σύμφωνα με τα παραπάνω έχουμε τον εξής πίνακα:

Συνοικίες σε σχέση με την ύπαρξη δομών και από τι υλικά	<u>Ναι (φθηνά υλικά)</u> <u>τσιμέντο, τούβλα,</u> <u>ξύλο απλό, πανί-</u> <u>σίγγκος</u>	<u>Ναι (ακριβά υλικά)</u> <u>π.χ μάρμαρα,</u> <u>πλάκες Καρύστου,</u> <u>ηλεκτρικές</u> <u>πέργολες,</u>	<u>Όχι δεν υπάρχουν</u> <u>δομές</u>
Συνοικίες χαμηλού οικονομικού επιπέδου	38,3% ενώ (32,1%) <u>φθηνά υλικά</u>	38,3%ενώ (6,2%) <u>ακριβά υλικά</u>	61,7%
Συνοικίες υψηλού οικονομικού επιπέδου	84,2%ενώ (62,8%) <u>φθηνά υλικά</u>	84,2%ενώ (21,4%) <u>ακριβά υλικά</u>	15,8%

Πιν.10 Συνοικίες σε σχέση με την ύπαρξη δομών και από τι υλικά

και την γραφική παράσταση:

Γραφ.8 Συνοικίες και ύπαρξη δομών στους κήπους και από τι υλικά (φθηνά –ακριβά).

5.2.3 Η υπάρχουσα κατάσταση των αστικών και περιαστικών χώρων σε σχέση με τις ηλικίες(40 και άνω και 40 και κάτω) είναι η εξής:

1.Σχέση φυτικών ειδών σε σχέση με τις ηλικίες

- Σύμφωνα με τα ερωτηματολόγια αυτά παρατηρείτε ότι οι ηλικίες άνω των 40 διαθέτουν κήπους με φυτικά είδη όπως συνήθως δένδρα, θάμνοι, άνθη και σπανίως φυτά εδαφοκάλυψης. Δεσπόζουν είδη χαμηλής οικονομικής αξίας(εσπεριδοειδή, καρποφόρα, αειθαλή-φυλλοβόλα) και λιγότερο φυτά υψηλής οικονομικής αξίας όπως(κωνοφόρα, φοινικοειδή, ιτιές, φίκι κ.α).

Εικ.43 Διάφορα φυτικά είδη

- Αντίστοιχα, παρόμοιο συμπέρασμα υπάρχει και στις ηλικίες 40 και κάτω όπου στους κήπους τους κυριαρχούν φυτά χαμηλής οικονομικής αξίας σε σχέση με τα φυτά υψηλής οικονομικής αξίας με μόνη διαφορά ότι στις ηλικίες αυτές τα ακριβά αυτά φυτά είναι πιο επιθυμητά και διαδεδομένα.

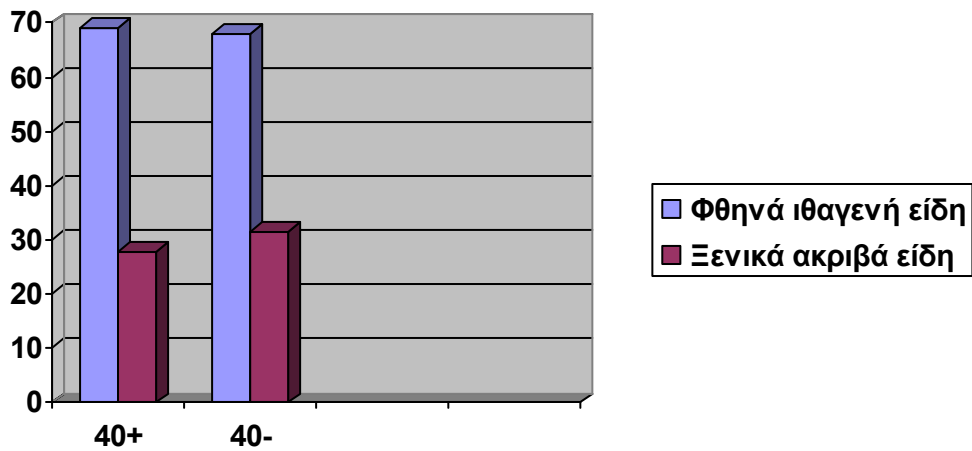
Εικ.44 Φυτικά είδη υψηλής αξίας

Σύμφωνα με τα παραπάνω έχουμε τον εξής πίνακα:

Ηλικίες (40 και άνω και 40 και κάτω) σε σχέση με τα φυτά	<u>Φθηνά</u> <u>ιθαγενή είδη</u>	<u>Ξενικά</u> <u>ακριβά</u> <u>είδη</u>
40 και άνω	69,2%	27,8%
40 και κάτω	67,8%	31,6%

Πιν.11 Ηλικίες (40 και άνω και 40 και κάτω) σε σχέση με τα φυτά

και την γραφική παράσταση:

Γραφ.9 Σχέση ηλικιών (40 και άνω και 40 και κάτω) και επιλογή φυτών

2.Σχέση χαρακτηριστικών ενός κήπου και ηλικιών.

- Στις ηλικίες 40 και άνω το στυλ που θα χαρακτήριζε τους κήπους τους είναι απλό ή στερούνται στυλ και περιορίζονται μόνο στην ύπαρξη καρποφόρων και δένδρων για σκιά. Για τον λόγω ότι σε αυτές τις ηλικίες δεν προτιμάνε έναν κήπο που έχει σχεδιαστεί μοντέρνα με φυτικά είδη και δομές υψηλής χρηματικής αξίας αλλά έναν κήπο που θα τους παρέχει αυτά που επιθυμούν και τους ευχαριστούν

Εικ.45 Απλού στυλ κήπος

- Αντίθετα το στυλ που κυριαρχεί στις ηλικίες 40 και κάτω είναι η επιθυμία για την δημιουργία ενός μοντέρνου και όμορφου κήπου ανεξαρτήτως της οικονομική δυνατότητα του ατόμου που μπορεί να διαθέσει για τον κήπο του. Έτσι παρατηρούμε

κήπους που έχουν χαρακτηριστεί απλοί ή και τίποτα το ιδιαίτερο όλο και ένα να μειώνονται από τις προτιμήσεις αυτών των ηλικιών.

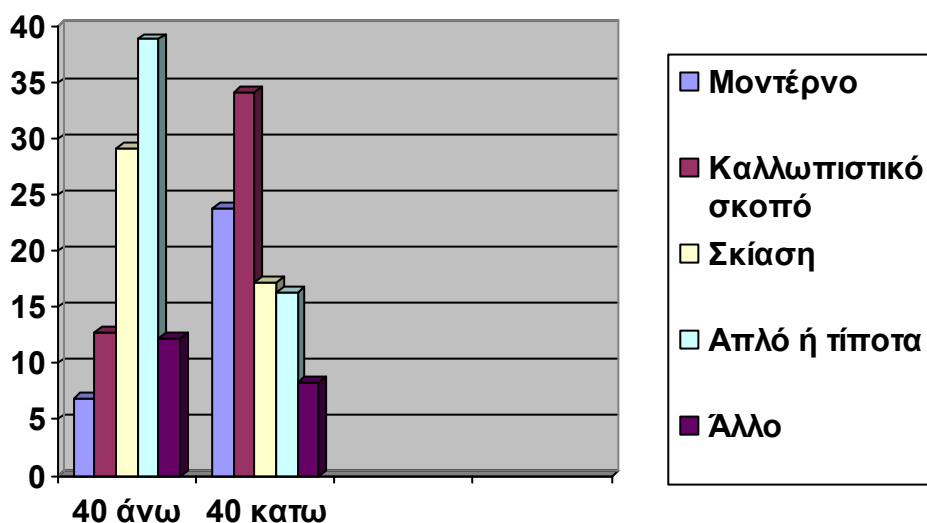
Εικ.46 Μοντέρνου στυλ κήπος

Σύμφωνα με τα παραπάνω έχουμε τον εξής πίνακα:

<i>Ηλικίες(40 και άνω και 40 και κάτω) σε σχέση με το στυλ του κήπου</i>	<u>Μοντέρνο</u>	<u>Καλλωπιστικό σκοπό</u>	<u>Σκίαση</u>	<u>Απλό ή τίποτα το ιδιαίτερο</u>	<u>Άλλο (Καρποφόρο ή για Κάλυψη)</u>
40 και άνω	6,9%	12,8%	29,2%	38,9%	12,2%
40 και κάτω	23,8%	34,2%	17,3%	16,4%	8,3%

Πιν.12 Ηλικίες(40 και άνω και 40 και κάτω) σε σχέση με το στυλ του κήπου

και την γραφική παράσταση:

Γραφ.10 Ηλικίες (40 και άνω και 40 και κάτω) και το στυλ του κήπου το οποίο έχουν

3.Σχέση τρόπου συντήρησης και ηλικιών.

- Το μεγαλύτερο ποσοστό των ανθρώπων ηλικίας 40 και άνω δεν έχουν απευθυνθεί σε κατάλληλο επαγγελματία για την κατασκευή των κήπων τους σε σχέση με ένα μέτριο ποσοστό ανθρώπων που έχουν απευθυνθεί σε ειδικό και συνεπώς οι περισσότεροι από αυτούς την κάνουν μόνοι τους την συντήρηση των κήπων τους. Αυτό παρατηρείται διότι τα άτομα αυτά μπορεί να είναι ή συνταξιούχοι με ελεύθερο χρόνο ή άτομα τα οποία τους αρέσει να ασχολούνται με την δημιουργία και περιποίηση του κήπου τους ή άτομα τα οποία δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να προσλάβουν κάποιο ειδικό. Παράγοντας ιδιαίτερα σημαντικός.
- Αντιθέτως, οι περισσότεροι άνθρωποι των ηλικιών 40 και κάτω έχουν απευθυνθεί σε ειδικό για την κατασκευή και την συντήρηση του κήπου του έναντι ενός μικρού ποσοστού ανθρώπων που τον έχει κατασκευάσει και συντηρεί μόνος του. Αυτό συμβαίνει διότι πιθανόν αυτά τα άτομα να είναι πολυάσχολα και να μην έχουν τον ελεύθερο χρόνο και διάθεση να ασχοληθούν με τον κήπο τους.

ΠΡΙΝ

Εικ.47 Κήπος πριν την κατασκευή

ΜΕΤΑ

Εικ.48 Κήπος μετά την κατασκευή

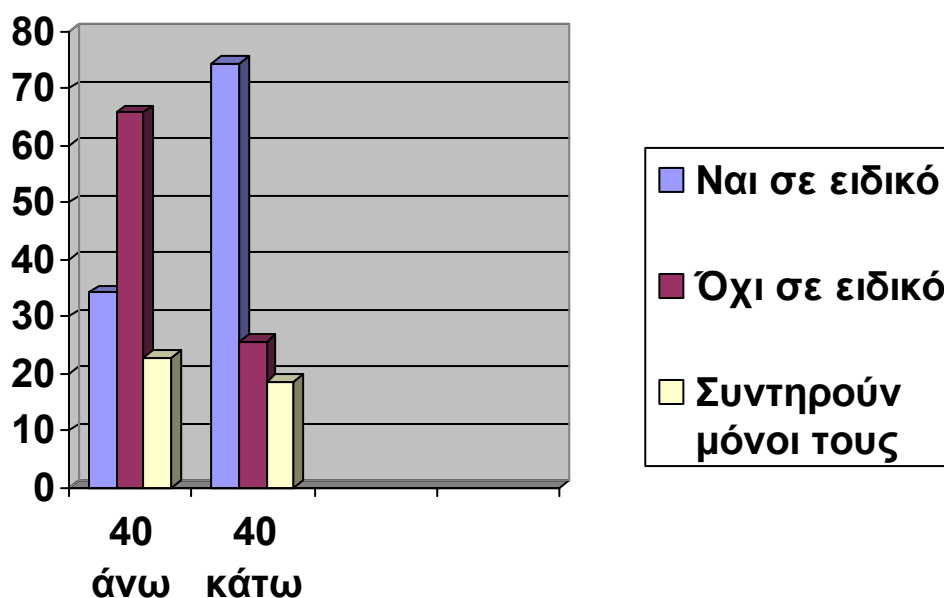
Η κατασκευή του κήπου έγινε από ειδικό του χώρου

Σύμφωνα με τα παραπάνω έχουμε τον εξής πίνακα:

<i>Ηλικίες(40 και άνω και 40 και κάτω) σε σχέση με το αν έχουν απευθυνθεί σε ειδικό ή όχι</i>	<u><i>Ναι σε ειδικό για κατασκευή και του κήπου</i></u>	<u><i>Όχι σε ειδικό για κατασκευή και συντήρηση του κήπου</i></u>
<i>40 και άνω</i>	34,2%	65,8% ενώ (22,8%) συντηρεί μόνος του
<i>40 και κάτω</i>	74,3%	25,7% ενώ (18,7%) συντηρεί μόνος του

Πιν.13 Ηλικίες(40 και άνω και 40 και κάτω) σε σχέση με το αν έχουν απευθυνθεί σε ειδικό ή όχι

και την γραφική παράσταση:

Γραφ.11 Ηλικίες(40 και άνω και 40 και κάτω) σε σχέση με το αν έχουν απευθυνθεί σε ειδικό για την κατασκευή και την συντήρηση του κήπου τους

4. Ανασχεδιασμός του χώρου τους και ηλικίες

Στο ερώτημα αν θα ξανακάνανε κήπο τι θα άλλαζαν οι απαντήσεις ποικίλουν.

- Στις ηλικίες 40 και άνω η απάντηση η οποία είναι πιο συχνή είναι «τίποτα» είτε γιατί τους αρέσει έτσι όπως είναι, είτε γιατί δεν τους απασχολεί καθόλου, είτε τέλος γιατί δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να τον αλλάξουν, Υπάρχουν όμως ορισμένες απόψεις που θα προτιμούσαν έναν πιο μεγάλο κήπο με παρτέρια από άνθη όπου θα τους δίνουν χρώμα και οσμή, πιο ψηλά δένδρα για να μην φαίνονται, κάποιο βραχόκηπο ή κάποια άλλη δομή όπως(τεχνητή λίμνη, πέργολες κ.α) που θα τους έδιναν μια άλλη ευχαρίστηση.

Εικ.49 Κήπος με βραχόκηπο

- Στις ηλικίες 40 και κάτω θα προτιμούσαν ένα κήπο με πιο πολλά δένδρα για σκίαση και κάλυψη, έναν κήπο με πολλά άνθη, έναν κήπο με αρωματικά φυτά, ενώ οι περισσότεροι δεν θα άλλαζαν τίποτα, πράγμα που δεν έρχεται σε αντίθεση με ανθρώπους των ηλικιών 40 και άνω.

Εικ.50 Κήπος με άνθη

5. Περιοριστικοί παράγοντες στο σχεδιασμό του χώρου τους και ηλικίες

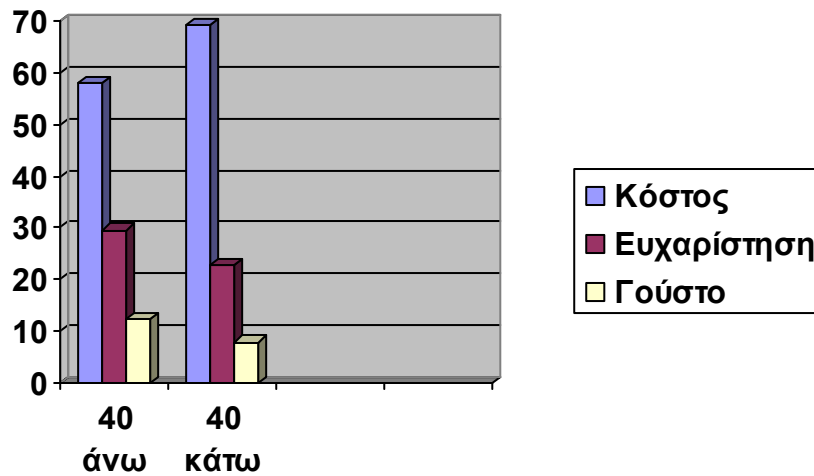
- Στις ηλικίες 40 και άνω σημαντικό ρόλο στις επιλογές των ατόμων αυτών των ηλικιών για την δημιουργία ενός κήπου είναι κυρίως πρωταρχικός ρόλος, το κόστος αφού είναι γνωστό για την κατασκευή ενός κήπου που θέλουμε το οικονομικό όφελος είναι αρκετά υψηλό, στην συνέχεια είναι η ευχαρίστηση που μας προσφέρει η ύπαρξη ενός κατάλληλου διαμορφωμένου κήπου και τέλος το γούστο το οποίο έχουμε και μπορούμε να το μεταφέρουμε με τις ιδέες μας μέσα στον χώρο του κήπου.
- Ενώ στις ηλικίες 40 και κάτω κυριαρχεί το κόστος πάλι που είναι ένας σημαντικός παράγοντας και λιγότερο η ευχαρίστηση και το γούστο, συμπέρασμα αρνητικό διότι στις ηλικίες αυτές δεν υπάρχει μεγάλο ενδιαφέρον για την δημιουργία ενός κήπου σε σχέση με τις μεγαλύτερες ηλικίες.

Σύμφωνα με τα παραπάνω έχουμε τον εξής πίνακα:

Ηλικίες(40 και άνω και 40 και κάτω) σε σχέση με τις επιλογές	<u>Κόστος</u>	<u>Ευχαρίστηση</u>	<u>Γούστο</u>
40 και άνω	58,1%	29,6%	12,3%
40 και κάτω	69,3%	22,8%	7,9%

Πιν.14 Ηλικίες(40 και άνω και 40 και κάτω) σε σχέση με τις επιλογές τους

και την γραφική παράσταση:

Γραφ.12 Ηλικίες(40 και άνω και 40 και κάτω) και τι ρόλο παίζει στις επιλογές τους η δημιουργία ενός κήπου

6.Ανάγκες που ικανοποιούνται από το πράσινο και ηλικίες

- Άτομα της ηλικίας 40 και άνω απαιτούν να τους παρέχει ένας κήπος ή ένα πάρκο περισσότερο οξυγόνο κάτι που λείπει από το Άστυ, ηρεμία, σκιά, καλλωπιστική αξία, χρώμα, λιγότερο εδώδιμους καρπούς και τέλος ένας μικρός αριθμός ανθρώπων δεν επιθυμεί τίποτα από τους συγκεκριμένους χώρους.
- Ενώ στα άτομα ηλικίας 40 και κάτω παρατηρούνται οι ίδιες προτιμήσεις(ηρεμία,

Εικ.51 Χώρος πρασίνου για ηρεμία

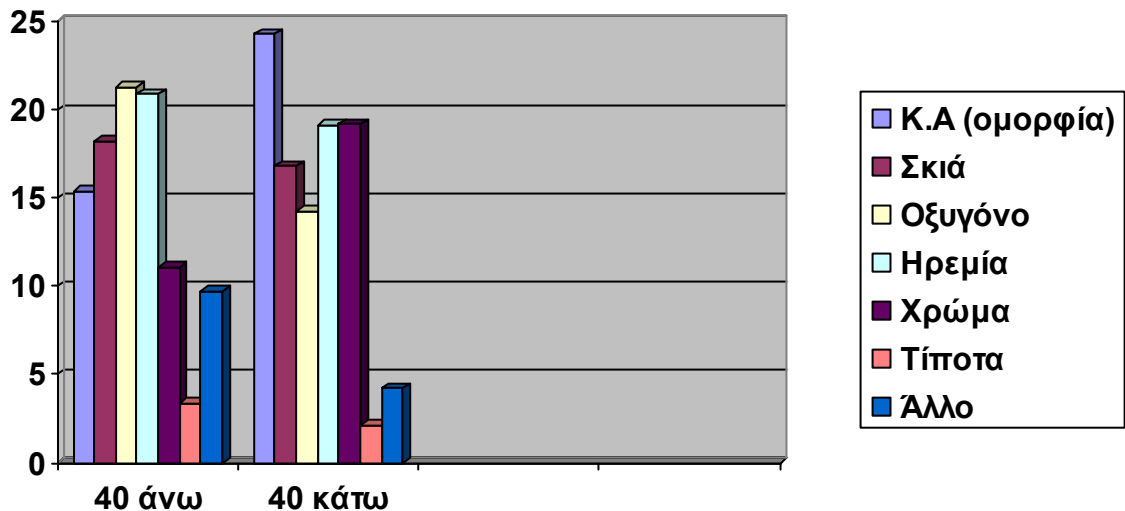
σκιά , οξυγόνο, κ.α) με λίγους παραπάνω να προτιμούν την ομορφιά, και το χρώμα. Επίσης και εδώ υπάρχει και ένα μικρό ποσοστό ανθρώπων που δεν θέλει τίποτα από αυτούς τους χώρους.

Σύμφωνα με τα παραπάνω έχουμε τον εξής πίνακα:

Ηλικίες(40 και άνω και 40 και κάτω) σε σχέση με τι απαιτούν-στον χώρο πρασίνου	<u>Κ.Α (ομορφιά)</u>	<u>Σκιά</u>	<u>Οξυγόνο</u>	<u>Ηρεμία</u>	<u>Χρώμα</u>	<u>Τίποτα</u>	<u>Άλλο (εδώδιμοι καρποί ή κάλυψη από αδιάκριτους)</u>
40 και άνω	15,4%	18,2%	21,3%	20,9%	11,1%	3,4%	9,7%
40 και κάτω	24,3%	16,8%	14,3%	19,1%	19,2%	2,1%	4,2%

Πιν.15 Ηλικίες(40 και άνω και 40 και κάτω) σε σχέση με τι απαιτούν-στον χώρο πρασίνου

και την γραφική παράσταση:

Γραφ.13 Ηλικίες(40 και άνω και 40 και κάτω) σε σχέση με τι θέλουν να τους παρέχει ένας χώρος πρασίνου.

5.2.4 Η υπάρχουσα κατάσταση των αστικών και περιαστικών χώρων σε σχέση με το φύλο (Αρσενικό-Θυληκό)

1.Σχέση φυτικών ειδών με το φύλο (Αρσενικό-Θυληκό)

- Σύμφωνα με τα ερωτηματολόγια αυτά, παρατηρείτε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ανδρών που διαθέτουν κήπο, προτιμούν έναν από τους συνδυασμούς δένδρων και θάμνων ή δένδρων και άνθων ή τέλος θάμνων και άνθων και σπανίως το συνδυασμό και των τεσσάρων π.χ.(δένδρα, θάμνοι, φυτά εδαφοκάλυψης και άνθη). Συνήθως, τα δένδρα, οι θάμνοι(εσπεριδοειδή, καρποφόρα, αειθαλή-φυλλοβόλα) και τα άνθη είναι χαμηλής οικονομικής αξίας σε αντίθεση με ένα μέτριο ποσοστό ανδρών που τα φυτικά είδη που υπάρχουν στον κήπο τους είναι είδη μεγαλύτερης αξίας από τα κοινά φυτά παρέχοντας τους μια ιδιαίτερη ομορφιά.
- Αντίστοιχα, παρόμοιο συμπέρασμα υπάρχει και στις γυναίκες, όπου στους κήπους τους, κυριαρχούν φυτά χαμηλής οικονομικής αξίας σε σχέση με άλλα φυτά πιο ακριβά με μόνη διαφορά ότι οι γυναίκες διαθέτουν στους κήπους τους πιο πολλά ακριβά είδη φυτών σε σχέση με τους άνδρες.

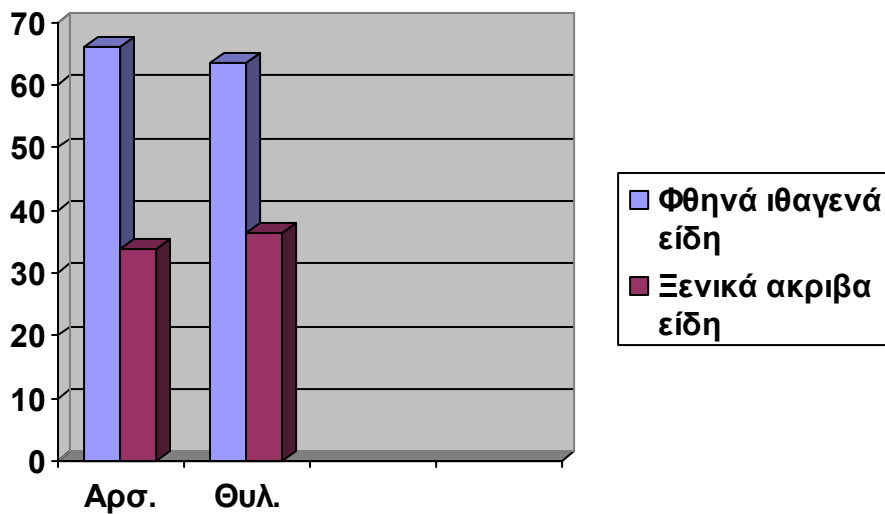
Εικ.52 Μοντέρνα φυτικά είδη υψηλής αξίας

Σύμφωνα με τα παραπάνω έχουμε τον εξής πίνακα:

Σχέση φύλου (Αρσενικό-Θυληκό)με φυτά	<u>Φθηνά</u> <u>ιθαγενή είδη</u>	<u>Ξενικά</u> <u>ακριβά</u> <u>είδη</u>
Αρσενικό	66.2%	33,9%
Θυληκό	63,5%	36,5%

Πιν.16 Σχέση φύλου (Αρσενικό-Θυληκό)με φυτά

και την γραφική παράσταση:

Γραφ.14 Σχέση φύλου (Αρσενικού-Θυληκού) και επιλογή φυτών

2. Μέγεθος κήπου σε σχέση με το φύλο (Αρσενικό-Θυληκό)

- Οι άνδρες που διαθέτουν κήπο στην ιδιωτική τους κατοικία παρατηρούμε ότι είναι μεγάλης ή μέτριας έκτασης παρά μικρής,
- ενώ στις γυναίκες παρατηρείτε μια ενδιάμεση κατάσταση με το μεγαλύτερο ποσοστό να κλίνει προς τους κήπους μικρότερης έκτασης.

3. Χαρακτηριστικά κήπου σε σχέση με το φύλο (Αρσενικό-Θυληκό)

- Το περισσότερο ποσοστό των ανδρών θα χαρακτήριζε τον κήπο του καλλωπιστικό, σκιερό, απλό και σπανίως μοντέρνο.
- Αντίστοιχα, παρόμοιο συμπέρασμα παρατηρείται και στις γυναίκες με μόνη διαφορά ότι ισχύει λίγο περισσότερο ο κήπος για σκίαση και του απλού στυλ παρά οι άλλοι τύποι κήπων.
- Επίσης παρατηρείται ότι υπάρχει ένα μικρό ποσοστό είτε ανδρών, είτε γυναικών που διαθέτουν κήπο για κάλυψη και προστασία από τα αδιάκριτα βλέμματα των περαστικών.

4. Τρόποι συντήρησης σε σχέση με το φύλλο.

- Οι περισσότεροι άνδρες φαίνεται ότι έχουν απευθυνθεί σε ειδικό για την κατασκευή και την συντήρηση του κήπου τους έναντι ενός μικρού ποσοστού ανδρών που τον έχει κατασκευάσει και συντηρεί μόνος του.
- Αντιθέτως, ένα μεγάλο ποσοστό γυναικών δεν έχουν απευθυνθεί σε κατάλληλο επαγγελματία για την κατασκευή και την συντήρηση των κήπων τους εκτός από μια μειοψηφία.

5. Ανασχεδιασμός του χώρου τους και φύλλο

Στο ερώτημα αν θα ξανακάνανε τον κήπο τους τι θα άλλαζαν οι απαντήσεις ποικίλουν.

Και στα δύο φύλα (άνδρες-γυναίκες) η απάντηση η οποία είναι πιο συχνή είναι «τίποτα» είτε γιατί τους αρέσει έτσι όπως είναι, είτε γιατί δεν τους απασχολεί καθόλου, είτε τέλος γιατί δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να τον αλλάξουν, αλλά υπάρχουν και ορισμένες γνώμες που θα προτιμούσαν πιο μεγάλο κήπο με παρτέρια από άνθη όπου θα τους δίνουν χρώμα και οσμητικά ερεθίσματα, πιο ψηλά δένδρα για να μην φαίνονται, κάποιο βραχόκηπο ή κάποια άλλη δομή όπως(τεχνητή λίμνη, πέργολες κ.α) που θα τους έδιναν μια άλλη ευχαρίστηση. Επίσης ένα μικρό ποσοστό ανδρών και γυναικών

Εικ.53 Βραχόκηπος με διάφορα παχύφυτα

προτιμούν έναν κήπο με πιο πολλά δένδρα για σκίαση και κάλυψη, έναν κήπο με πολλά άνθη, έναν κήπο με αρωματικά φυτά, ενώ οι περισσότεροι δεν θα άλλαζαν τίποτα, πράγμα που δεν έρχεται σε αντίθεση με τα παραπάνω.

6. Περιοριστικοί παράγοντες στο σχεδιασμό του χώρου τους και φύλλο

- Στους άνδρες, σημαντικό ρόλο στις επιλογές τους για την δημιουργία ενός κήπου είναι κυρίως, το κόστος για την δημιουργία , στην συνέχεια το γούστο και τέλος η ευχαρίστηση.
- Ενώ στις γυναίκες κυριαρχεί το κόστος πάλι και η ευχαρίστηση και λιγότερο το γούστο.

Εικ.54 Κήπος με ακριβή δομή και φυτικά είδη

5.2.5 Η υπάρχουσα κατάσταση των χώρων σε σχέση με την οικογενειακή τους κατάσταση (έγγαμος ή άγαμος)

1.Σχέση φυτικών ειδών με την οικογενειακή τους κατάσταση

- Σύμφωνα με τα ερωτηματολόγια αυτά, παρατηρείτε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των παντρεμένων ατόμων διαθέτουν κήπους με φυτικά είδη όπως συνήθως δένδρα, θάμνοι, άνθη και σπανίως φυτά εδαφοκάλυψης, χαμηλής οικονομικής αξίας, ενώ υπάρχει και ένα σημαντικό ποσοστό παντρεμένων που διαθέτει στον κήπο του φυτικά είδη πιο ακριβά από τα κοινά φυτά.
- Αντίστοιχα, παρόμοιο συμπέρασμα παρατηρείτε και στους ανύπαντρους ότι δηλ. το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών των ατόμων διαθέτουν κήπους με φθηνά φυτικά

Εικ.55 Κήπος με διαφορετικά φυτικά είδη

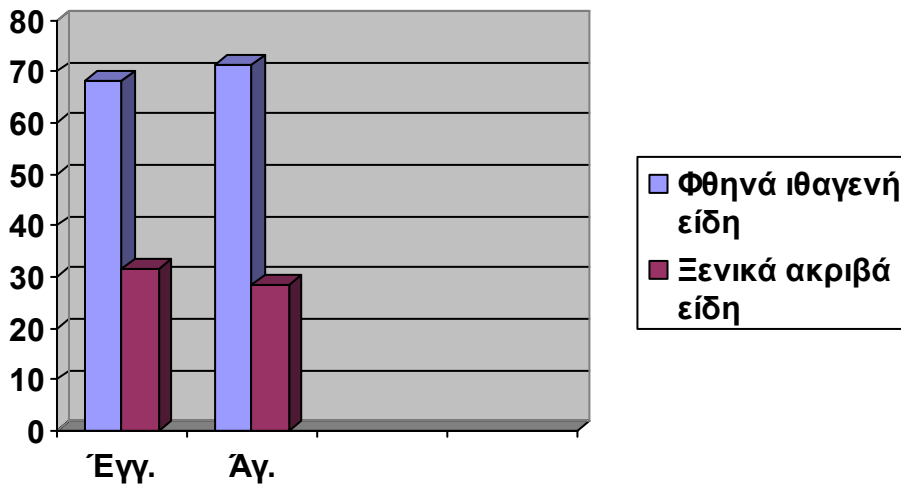
είδη, ενώ υπάρχει και ένα μικρό ποσοστό που κυριαρχούν στον κήπο τους ξενικά ακριβά είδη.

Σύμφωνα με τα παραπάνω έχουμε τον εξής πίνακα:

Σχέση οικογενειακής κατάστασης (έγγαμος ή άγαμος) με φυτά	<u>Φθηνά</u> <u>ιθαγενή είδη</u>	<u>Ξενικά</u> <u>ακριβά</u> <u>είδη</u>
Έγγαμοι	68,4%	31,6%
Άγαμοι	71,4%	28,6%

Πιν.17 Σχέση οικογενειακής κατάστασης (έγγαμος ή άγαμος) με τα φυτικά είδη

και την γραφική παράσταση:

Γραφ.15 Σχέση οικογενειακής κατάστασης (έγγαμοι ή άγαμοι) και επιλογή φυτών

2. Μέγεθος κήπου και οικογενειακή κατάσταση

- Τα παντρεμένα άτομα παρατηρούμε ότι διαθέτουν στην ιδιωτική τους κατοικία κήπο συνήθως μεγάλου μεγέθους και λιγότερο μικρού για τον λόγο ότι αποτελείται από παραπάνω μέλη και ειδικότερα από παιδιά με συνεπεία να χρειάζονται μεγάλους και άνετους χώρους για την ψυχαγωγία τους, ενώ υπάρχει και ένα μικρό ποσοστό που δεν έχει καθόλου κήπο,
- ενώ οι ανύπαντροι διαθέτουν κατά το μεγαλύτερο ποσοστό μικρό σε έκταση κήπο και σπανίως μεγάλο, άποψη σωστή διότι είναι λίγα άτομα και δεν χρειάζονται μεγάλους χώρους.

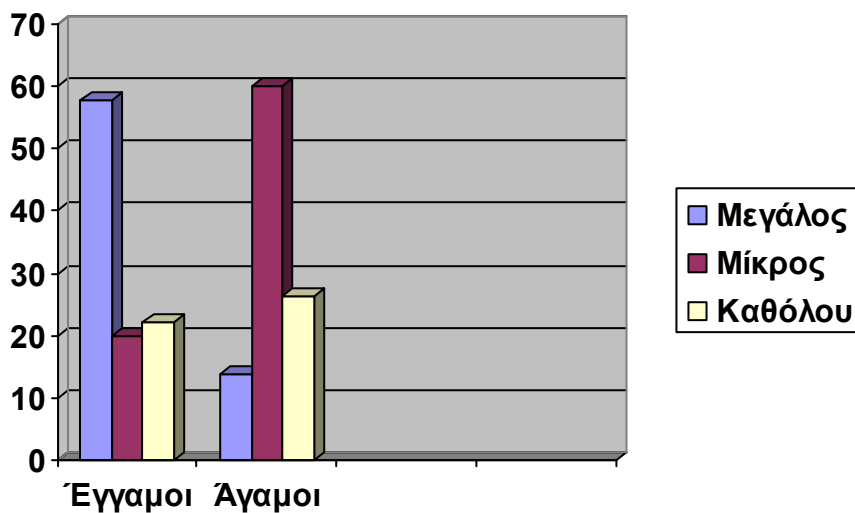

Εικ.56 Κήπος μεγάλου μεγέθους

Σύμφωνα με τα παραπάνω έχουμε τον εξής πίνακα:

Οικογενειακή κατάσταση σε σχέση με την ύπαρξη κήπου. Αν ναι. Τι μεγέθους	<u>Μεγάλος</u>	<u>Μικρός</u>	<u>Καθόλου</u>
Έγγαμοι	57,9%	19,9%	22,2%
Άγαμοι	13,7%	60,1%	26,2%

Πιν.18 Οικογενειακή κατάσταση σε σχέση με το μέγεθος του κήπου και την γραφική παράσταση:

Γραφ. 16 Οικογενειακή κατάσταση σε σχέση με το μέγεθος των κήπων στην ιδιωτική τους κατοικία

3. Χαρακτηριστικά κήπου και οικογενειακή κατάσταση

- Το περισσότερο ποσοστό των παντρεμένων θέλει έναν απλό κήπο είτε για καλλωπιστικό σκοπό, είτε για σκίαση, και σπανίως μοντέρνο.
- Αντίστοιχα, παρόμοιο συμπέρασμα παρατηρείται και στους ανύπαντρους με μόνη διαφορά ότι ισχύει λίγο περισσότερο ο κήπος για σκίαση και του απλού φυλάκι παρά οι άλλοι τύποι κήπων. Επίσης παρατηρείται ότι υπάρχει ένα μικρό ποσοστό

παντρεμένων διαθέτουν κήπο για κάλυψη και προστασία από διάφορες οπτικές και ηχητικές ενοχλήσεις.

Εικ.57 Κήπος με έντονη καλλωπιστική αξία.

4. Σχέση τρόπου συντήρησης και οικογενειακή κατάσταση

- Οι περισσότεροι παντρεμένοι φαίνεται ότι έχουν απευθυνθεί σε ειδικό για την κατασκευή και την συντήρηση του κήπου τους, αυτό συμβαίνει διότι αυτά τα άτομα να είναι πολυάσχολα και έντονα εργαζόμενα με αποτέλεσμα να μην έχουν τον ελεύθερο χρόνο και διάθεση να ασχοληθούν με τον κήπο τους, έναντι ενός μικρού ποσοστού παντρεμένων που τον έχει κατασκευάσει και συντηρεί μόνος του.
- Αντίστοιχα το ίδιο συμπέρασμα βγαίνει και στους ανύπαντρους ότι δηλ. έχουν απευθυνθεί σε ειδικό για δημιουργία του κήπου τους αλλά με μόνη διαφορά ότι ένα μικρό ποσοστό την συντήρηση την κάνουν μόνοι τους, Αυτό παρατηρείται διότι τα άτομα αυτά μπορεί να τους αρέσει να ασχολούνται με την δημιουργία και περιποίηση του κήπου τους ή ακόμη να μην έχουν την οικονομική δυνατότητα να προσλάβουν κάποιο ειδικό. Παράγοντας ιδιαίτερα σημαντικός.

5. Ανασχεδιασμός του χώρου τους και οικογενειακή κατάσταση

Στο ερώτημα αν θα ξανακάνανε τον κήπο τους τι θα άλλαζαν οι απαντήσεις ποικίλουν.

- Ιδιαίτερα στους παντρεμένους παρατηρείται η άποψη της κατασκευής του κήπου τους, σε μεγαλύτερο μέγεθος ετσι ώστε να υπάρχουν άνετοι χώροι για την ψυχαγωγία των παιδιών τους με την τοποθέτηση διαφόρων μέσον ψυχαγωγίας κα γενικότερα την τοποθέτηση δομών που απεικονίζουν πιο πολύ το φυσικό περιβάλλον.
- Αντίθετα, στους ανύπαντρους η απάντηση η οποία είναι πιο συχνή είναι «τίποτα», είτε γιατί δεν τους απασχολεί καθόλου ο κήπος και γενικά το πράσινο, είτε γιατί δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να τον αλλάξουν.

Εικ.58 Ύπαρξη δομών-απεικονίζοντας το περιβάλλον

6. Δομές και οικογενειακή κατάσταση

- Στους περισσότερους κήπους των άγαμων ατόμων δεν παρατηρείται κάποια ιδιαίτερη δομή στο εσωτερικό τους(λόγω του περιορισμένου μεγέθους τους) ενώ αυτές περιορίζονται σε πλακόστρωτα, είτε παγκάκια, κατασκευασμένα κυρίως από φθηνά υλικά (τσιμεντοπλακές, τσιμέντο, μονοπάτια από πέτρες και τούβλα κ.α) και σπανίως από ακριβά(μάρμαρο, πλάκες Καρύστου κ.α) Τα δομικά υλικά για τα καθιστικά ή

Εικ.59 Δομές διαφόρων υλικών

πέργολές ή κιόσκια (όπου υπάρχουν) είναι ξύλο-κεραμιδί, ξύλο-τεντόπανο, και σπανίως από ακριβά υλικά όπως(ηλεκτρική πέργολα, μεταλλικές κ.α).

- Αντίστοιχα, τα παντρεμένα άτομα διαθέτουν στους κήπους τους εκτός από τις προαναφερθείσες δομές(συνήθως επικρατούν ακριβά και φθηνά υλικά) παρατηρούμε ότι υπάρχουν και άλλες δομές όπως σιντριβάνια, αγάλματα(κυρίως από μάρμαρο), στέρνες(από πέτρες), μπάρμπεκιου, τεχνητές λιμνούλες, πισινές από σχετικά ακριβά υλικά και σε ορισμένους υπάρχουν διάφορα μέσα ψυχαγωγίας (κούνιες, τραμπάλες κ.α).

Εικ.60 Δομές υψηλής αξίας

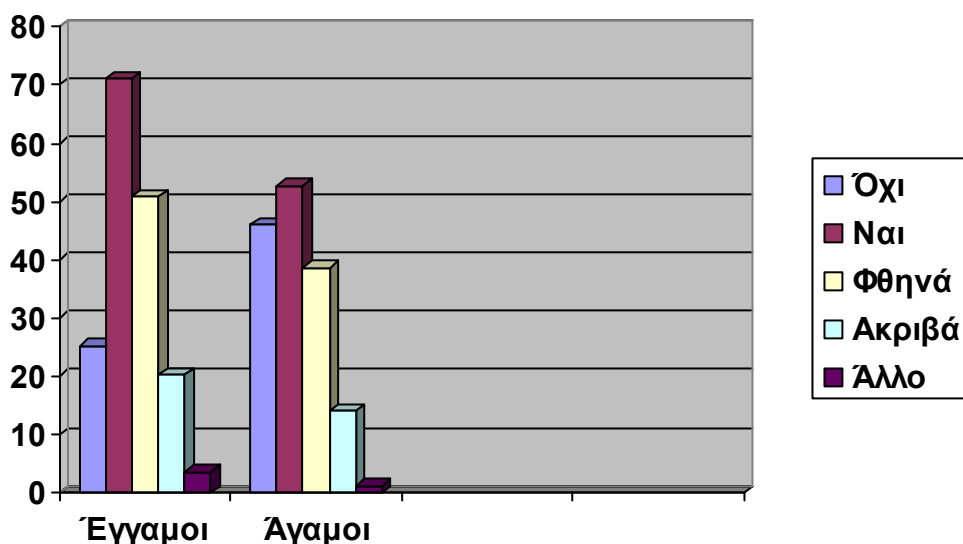
Εικ.61 Μέσο ψυχαγωγίας

Σύμφωνα με τα παραπάνω έχουμε τον εξής πίνακα:

Σχέση οικογενειακής κατάστασης (έγγαμος ή άγαμος) με την ύπαρξη δόμων και από τι υλικά	<u>Ναι (φθηνά υλικά)</u> <u>τσιμέντο, τούβλα, ξύλο απλό, πανί-τσιγκος</u>	<u>Ναι (ακριβά υλικά)</u> <u>π.χ μάρμαρα, πλάκες Καρύστου, ηλεκτρικές πέργολες.</u>	<u>Όχι δεν υπάρχουν δομές</u>	<u>Άλλο π.χ κούνιες, χώροι ψυχαγωγίας</u>
Έγγαμοι	71,2% (50,9%) <u>φθηνά υλικά</u>	71,2% (20,3%) <u>ακριβά υλικά</u>	25,2%	3,6%
Άγαμοι	52,7% (38,6%) <u>φθηνά υλικά</u>	52,7% (14,1%) <u>ακριβά υλικά</u>	46,1%	1,2%

Πιν.19 Σχέση οικογενειακής κατάστασης (έγγαμος ή άγαμος) με την ύπαρξη δόμων και από τι υλικά

και την γραφική παράσταση

Γραφ.17 Οικογενειακή κατάσταση και ύπαρξη δομών των κήπων και από τι υλικά (φθηνά – ακριβά)

5.2.6 Η υπάρχουσα κατάσταση των χώρων σε σχέση με το μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα(υψηλόμισθοι-χαμηλόμισθοι) είναι η εξής:

1.Μέγεθος κήπου και μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα

- Σύμφωνα με τα ερωτηματολόγια, παρατηρείται ότι οι υψηλόμισθοι ιδιώτες στην ιδιωτική τους κατοικία είτε πολυκατοικία είναι αυτή είτε μονοκατοικία διαθέτουν κήπο, συνήθως μεγάλο, αντί για μικρό και σπανίως καθόλου.

Εικ.62 Κήπος μεγάλος

- Αντιθέτως, στους χαμηλόμισθους παρατηρούμε ότι διαθέτουν κήπο μικρότερου διαμέτρου, σπανίως μεγάλου και ορισμένες περιπτώσεις δεν διαθέτουν καθόλου

2.Φυτικά είδη και μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα

- Τα φυτικά είδη τα οποία κυριαρχούν στους κήπους των υψηλόμισθων ατόμων είναι κυρίως δένδρα φυλλοβόλα όπως π.χ Σφεντάμια , Ακακίες Μουριές, Πλάτανοι, Καρποφόρα, αλλά και αειθαλή όπως π.χ εσπεριδοειδή, αρωκαριες, κ.α κυρίως χαμηλής και μέτριας οικονομικής αξίας, ενώ μετριασμένη είναι η χρήση φυτικών ειδών υψηλής αξίας όπως (φοίνικες, κωνοφόρα κ.α) τα οποία αποτελούν το ένα και μοναδικό είδος πολλές φορές. Αυτό, παρατηρείται διότι προτιμούν φυτικά είδη τα οποία ευδοκιμούν και φύονται στην χώρα μας, τα οποία είναι ιθαγενή και ταιριάζουνε απόλυτα στις εδαφοκλιματικές συνθήκες απεικονίζοντας το φυσικό περιβάλλον το οποίο αναζητούνε.
- Θάμνοι όπως βιμπούρνο, πικροδάφνη, αγγελική, μυρτιά, λαγκεστρέμια κ.α),άλλα φυλλοβόλα και αειθαλή και αυτά όχι μεγάλης οικονομικής αξίας.
- Άνθοφόρα που είναι κυρίως εποχιακά αλλά και πολυετή και αυτά χαμηλής οικονομικής αξίας όπως (τριανταφυλλίες ,μολόχες ,γεράνια, δαφνούλες ,κατιφέδες κ.α).
- Φυτά εδαφοκάλυψης δεν υπάρχουν στους κήπους των συγκεκριμένων ατόμων.

Εικ.63 Διάφορα φυτικά είδη σε βραχύκηπο

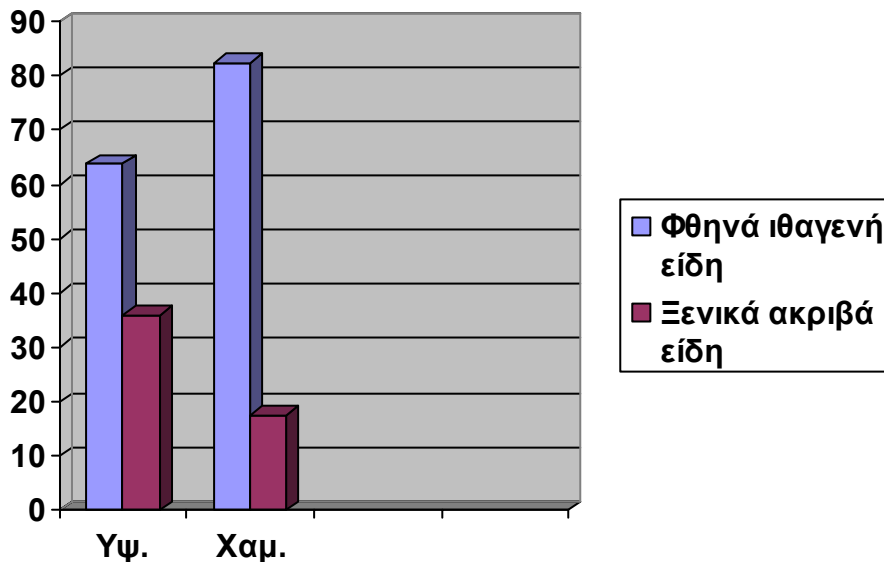
- Αντίστοιχα, το ίδιο παρατηρείται και στους κήπους που διαθέτουν τα χαμηλόμισθα άτομα δηλ. κυριαρχούν φθηνά φυτικά είδη, και σε πολύ μικρό ποσοστό μεμονωμένα φυτά υψηλής οικονομικής αξίας.

Σύμφωνα με τα παραπάνω έχουμε τον εξής πίνακα:

Σχέση οικογενειακού εισοδήματος με τα φυτά	μηνιαίου	<u>Φθηνά</u> <u>ιθαγενή είδη</u>	<u>Ξενικά</u> <u>ακριβά</u> <u>είδη</u>
Υψηλόμισθοι		63,8%	36,1%
Χαμηλόμισθοι		82,3%	17,6%

Πιν.20 Σχέση μηνιαίου οικογενειακού εισοδήματος με επιλογή φυτών

και την γραφική παράσταση:

Γραφ.18 Σχέση μηνιαίου οικογενειακού εισοδήματος και επιλογή φυτών

3. Σχέση τρόπου κατασκευής-συντήρησης και μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα

- Πολλοί χαμηλόμισθοι έχουν κατασκευάσει και συντηρούν μόνοι τους τον κήπο διότι η οικονομική τους επιφάνεια δεν τους επιτρέπει να διαθέσουν χρήματα σε ειδικό με αποτέλεσμα να προτιμάνε να δημιουργήσουν μόνοι τους τον κήπο., ενώ ένα πολύ μικρό ποσοστό ανθρώπων έχουν απευθυνθεί σε κατάλληλους αρμόδιους επαγγελματίες του χώρου.

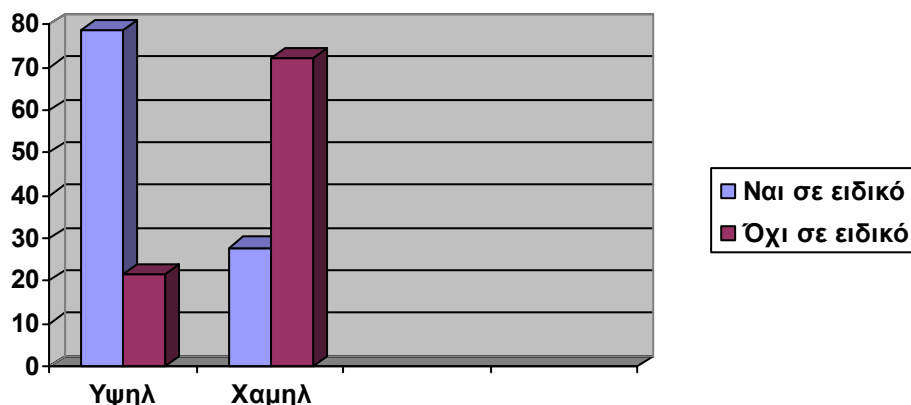
- Αντιθέτως, στους υψηλόμισθους το μεγαλύτερο ποσοστό των κήπων τους έχουν κατασκευαστεί και συντηρούνται από τους κατάλληλους ειδικούς και σπανίως από τους ίδιους, αφού βρίσκονται σε καλύτερη οικονομική δυνατότητα από του άλλους και συνεπώς έχουν την ευκαιρία να απευθυνθούν σ'αυτους με άμεσο σκοπό το καλύτερο αποτέλεσμα της δουλειάς τους

Σύμφωνα με τα παραπάνω έχουμε τον εξής πίνακα:

Σχέση οικογενειακού εισοδήματος και κατασκευή κήπου από ειδικό	<u>Ναι σε ειδικό</u>	<u>Όχι σε ειδικό</u>
Υψηλόμισθοι	78,6%	21,4%
Χαμηλόμισθοι	27,9%	72,1%

Πιν.21 Σχέση μηνιαίου οικογενειακού εισοδήματος και κατασκευή κήπου από ειδικό

και την γραφική παράσταση:

Γραφ.19 Σχέση μηνιαίου οικογενειακού εισοδήματος με το αν έχουν απευθυνθεί σε ειδικό για την κατασκευή και την συντήρηση του κήπου του

4. Δομές και μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα

- Στους περισσότερους κήπους των υψηλόμισθων ατόμων παρατηρούμαι ότι υπάρχουν δομές όπως πλακόστρωτα κυρίως από ακριβά υλικά π.χ μάρμαρο, πλάκες Καρύστου, αλλά και από φθηνά υλικά π.χ τσιμεντόπλακες, σκέτο τσιμέντο, μονοπάτια από πέτρες και τούβλα κ.α, είτε πέργολές και κιόσκια από ακριβά κυρίως υλικά όπως(ξύλο-κεραμιδί, ηλεκτρικές κ.α) αλλά και άλλες δομές όπως σιντριβάνια, αγάλματα(κυρίως από μάρμαρο), στέρνες(από πέτρες), μπάρμπεκιου, τεχνητές λιμνούλες και πισινές από σχετικά ακριβά υλικά. Επίσης παρατηρήσαμε και ένα μικρό ποσοστό κήπων που δεν διαθέτει καμία δομή, πράγμα σπάνιο για τα δεδομένα της οικονομικής κατάστασης των συγκεκριμένων ατόμων.

Εικ.64 Δομές από φθηνά υλικά

- Αντιθέτως, στους κήπους των χαμηλόμισθων ατόμων υπάρχουν δομές όπως πλακόστρωτα, πέργολες, κιόσκια, παγκάκια κατασκευασμένα από φθηνά υλικά που κυριαρχεί κυρίως το ξύλο, το κεραμιδί ή το πανί, το τσιμέντο κ.α.

5. Περιοριστικοί παράγοντες στο σχεδιασμό του χώρου τους και μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα

- Στα άτομα τα οποία έχουν υψηλό οικογενειακό εισόδημα, σημαντικό ρόλο στις επιλογές τους για την δημιουργία ενός κήπου είναι κυρίως η ευχαρίστηση για την δημιουργία, στην συνέχεια το γούστο και τέλος το κόστος που θα υπάρξει από την δημιουργία ενός κήπου.
- Ενώ στα άτομα τα οποία έχουν χαμηλό εισόδημα κυριαρχεί το κόστος πρώτα και λιγότερο η ευχαρίστηση και το γούστο για την δημιουργία ενός κήπου.

6. Ανάγκες που ικανοποιούνται από το πράσινο και μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα

- Τα περισσότερα υψηλόμισθα άτομα λόγω του περιβάλλοντος στο οποίο έχουν ζήσει, απαιτούν από ένα κήπο ή ένα πάρκο να τους παρέχει είτε την ομορφιά που αναζητούν με φυτικά είδη και δομές υψηλής οικονομικής αξίας προσδίδοντας τους μια ιδιαίτερη ευχαρίστηση, είτε την σκιά ιδιαίτερα σε θερμές περιόδους, είτε το οξυγόνο που σιγά σιγά αρχίζει να μειώνεται από την ατμόσφαιρα, και λιγότερο το χρώμα και τους εδώδιμους καρπούς. Επίσης, υπάρχει και ένα μικρό ποσοστό υψηλόμισθων ατόμων που δεν επιθυμούν τίποτα να τους παρέχουν οι συγκεκριμένοι χώροι.
- Αντιθέτως, από την άλλη πλευρά οι χαμηλόμισθοι αναζητούν από τους χώρους πρασίνου πρωτίστως, το οξυγόνο και την ηρεμία που αρχίζει σιγά σιγά να είναι « είδος προς εξαφάνιση» κυρίως σε περιοχές κοντά στο κέντρο της Αθήνας, ύστερα την σκιά, την καλλ. αξία, το χρώμα που υπάρχει σε τέτοιους χώρους δίνοντας μια ευχάριστη αίσθηση ομορφιάς και τέλος τους εδώδιμους καρπούς. Αντίστοιχα υπάρχει και ένα μικρό ποσοστό χαμηλόμισθων ατόμων που δεν αναζητούν τίποτα από τους χώρους αυτούς, άποψη αρνητική για εμάς σαν λαό διότι ήμαστε από τις λίγες χώρες της ευρωπαϊκής ένωσης που μας κατατάσσουν στις τελευταίες θέσεις από πλευράς θέλησης και δημιουργίας χώρων πρασίνου.

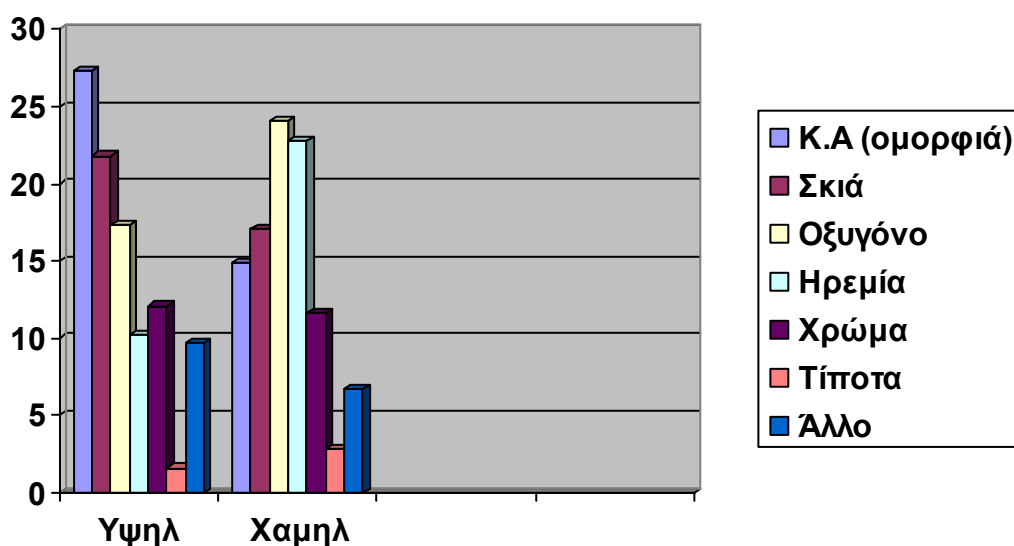
Εικ.65 Χώρος πρασίνου που ικανοποιεί διάφορες ανάγκες

Σύμφωνα με τα παραπάνω έχουμε τον εξής πίνακα:

Μηνιαίο οικ.εισόδημα σε σχέση με τι απαιτούν-στον χώρο πρασίνου	<u>Κ.Α</u> (ομορφιά)	<u>Σκιά</u>	<u>Οξυγόνο</u>	<u>Ηρεμία</u>	<u>Χρώμα</u>	<u>Τίποτα</u>	<u>Άλλο</u> (εδώδιμους καρπούς ή κάλυψη από αδιάκριτους)
Υψηλόμισθοι	27,3%	21,8%	17,3%	10,2%	12,1%	1,6%	9,7%
Χαμηλόμισθοι	14,9%	17,1%	24,1%	22,8%	11,6%	2,8%	6,7%

Πιν.22 Μηνιαίο οικ.εισόδημα σε σχέση με τι απαιτούν-στον χώρο πρασίνου

και την γραφική παράσταση:

Γραφ.20 Υψηλόμισθοι και χαμηλόμισθοι σε σχέση με τι θέλουν να τους παρέχει ένας χώρος πρασίνου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΛΥΣΕΙΣ- ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

6.1 ΠΑΡΚΑ ΠΟΥ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΑΜΕ ΝΑ ΕΧΟΥΜΕ

Θα μπορούσαμε να έχουμε πάρκα πού θα αποτελούν ένα χώρο διασκέδασης και χαράς για τους μικρούς μας φίλους με την τοποθέτηση διαφόρων παιχνιδιών και ηχο δια-δραστικών μέσα σ' αυτά, και επίσης την τοποθέτηση πρασίνου και διάφορων αρχαίων και ιθαγενών ειδών που να απεικονίζουν ένα διαφορετικό περιβάλλον από αυτό που έχουμε συνηθίσει στην χώρα μας, π.χ. ένα εξωτικό περιβάλλον τα λεγόμενα Kew gardens.

Ένα τέτοιο πάρκο υπάρχει στην Γερμανία και συγκεκριμένα στην «καρδιά» του Αννόβερου παριστάνοντας ένα τροπικό δάσος της Βραζιλίας. Συγκεκριμένα η φωταγωγημένη στέγη του μοιάζει τη νύχτα με ιπτάμενο δίσκο, ενώ την μέρα με φύλλο που αγκαλιάζει ολόκληρο το κτίριο. Η αρχιτεκτονική σύλληψη δεν είναι καθόλου τυχαία. Στο εσωτερικό του φουτουριστικού κτιρίου 3.000 τ.μ. στεγάζεται σε μικρογραφία ένας μακρινός, άγνωστος και μοναδικός βιότοπος, ο οποίος εξαφανίζεται: το υγρό τροπικό δάσος «Μάτα Ατλάντικα » της Βραζιλίας

Το «Σπίτι του τροπικού δάσους»(Regenwaldhaus),μεγέθους ενός κλειστού γυμναστηρίου, κατασκευάστηκε με αφορμή την EXPO 2000 του Αννόβερου και κόστισε 17 εκατ.ευρώ. Το εγχείρημα των Βρετανικών αρχιτεκτόνων Gordon Wilson και Razz Hole να εναρμονίσουν την οπτική, αλλά και την οικολογία δεν ήταν εύκολο. Εν τέλει όμως τα κατάφεραν. Σχεδίασαν ένα διαφανή θόλο από τεχνητό οικολογικό υλικό ύψους 18 μέτρων, ο οποίος εξασφαλίζει τις

ιδανικές συνθήκες φωτός, θερμοκρασίας(22-28 βαθμ.κελσίου) και υγρασίας (60%-80%) στα 1.200 είδη εντόμων, πτηνών ,ερπετών, αμφιβίων και 6.000 διαφορετικών φυτών. Στον «καθεδρικό ναό του τροπικού δάσους» μεταφυτεύτηκαν φυτά που καλλιεργήθηκαν σε φυτώρια .Μάλιστα τα δέντρα, τα οποία μερικές φορές φτάνουν τα 12 μέτρα, καλλιεργήθηκαν στην Φλόριντα και μεταφέρθηκαν με απόλυτη προσοχή σαν να επρόκειτο για ακριβές πορσελάνες. Φυσικοί βράχοι και ένας τεχνητός καταρράκτης συνθέτουν το φυσικό σκηνικό και δίνουν την αίσθηση της ορεινής περιοχής Μάτα Ατλάντικα. Έτσι ξεδιπλώνεται πλέον σε όλο του το μεγαλείο μπροστά στα μάτια των επισκεπτών ο γήινος αυτός παράδεισος της Ν. Αμερικής.

Το εσωτερικό παραπέμπει στο κέλυφος ενός σαλιγκαριού. Μια σπειροειδής σκάλα μας οδηγεί στα...έγκατα του δάσους ή μέσω διαφόρων επιπέδων στην κορυφή του, την «κορώνα»,όπου υπάρχει μια πανοραμική «πλατφόρμα παρατήρησης».Μπορεί έτσι κανείς να κάνει ένα περιπετειώδες ταξίδι μέσα στο δάσος Μάτα Ατλάντικα, να το εξερεύνηση σε...βάθος, αφού χάρη στην τεχνολογία και στα διάφορα πολυμέσα τα μόνιτορ εστιάζουν στη βλάστηση των επιφύτων(φυτά που φύονται πάνω στα δέντρα) και στα πολύχρωμα λεπιδόπτερα που πετούν από φυτό σε φυτό. Ο επισκέπτης μπαίνοντας, εφοδιάζεται με μια ασύρματη υπερσύγχρονη συσκευή, η οποία μοιάζει με walkmann και μόλις πλησιάζει μια συγκεκριμένη περιοχή, πληροφορείται αυτομάτως όλα όσα θα ήθελε να γνωρίζει γι'αυτήν.

Οι κατασκευαστές αναπαρέστησαν με τη μεγαλύτερη δυνατή πιστότητα την εικόνα που αντίκρισαν οι Πορτογάλοι όταν αποβιβάστηκαν στις βραζιλιάνικες ακτές πριν από 500 χρόνια. Απέφυγαν όμως το στερεότυπο ενός βοτανικού κήπου ή ενός απλού θερμοκηπίου, αλλά και τον κίνδυνο να μοιάζει με Ντίσνευλαντ. Θέλησαν ο επισκέπτης να βιώνει, να βλέπει, να ακούει και να αναπνέει το τροπικό δάσος, να διασκεδάσει και να εκπαιδεύεται ταυτόχρονα. Έτσι δημιουργήθηκε και ο νέος όρος «edutainment» από την σύνθεση των αγγλικών λέξεων εκπαίδευση edu(cation) και διασκέδαση (entertainment). «Βιώστε και ανακαλύψτε»είναι το κεντρικό σύνθημα πρόσκληση του «Guggenheim της τροπικής βοτανικής».Στα πράσινα ερευνητικά βιοεργαστήρια-σταθμούς, τα οποία είναι εγκατεστημένα ανάμεσα σε «βόες του ουράνιου τόξου»,δηλητηριώδεις βάτραχους και σαρκοβόρα φυτά, παράξενες ορχιδέες και φουντωμένες φτέρες, ο επισκέπτης μπορεί να διαμορφώσει το δικό του πρόγραμμα, ανάλογα με τα ενδιαφέροντά του, επιλέγοντας ένα θέμα και να δει σε βίντεο εικόνες που δεν μπορεί να δει διαφορετικά. «Touch screens» δίνουν ενδιαφέρουσες πληροφορίες για θέματα όπως η φωτοσύνθεση και η συμβίωση των δηλητηριωδών φυτών. Εννοείται πως για τα παιδιά υπάρχουν ειδικά προγράμματα. Μια άλλη καινοτομία είναι η εκλαϊκευμένη παρουσίαση της εφαρμοσμένης βιολογίας. Χάρη σε μια νέα μορφή της επιστήμης, τη βιονική(από το

συνδυασμό των λέξεων βιολογίας.και τεχνική), εξηγείται λ.χ. πώς ο αυτοκαθαρισμός των φύλλων του λωτού από τα μόρια σκόνης μετά τη βροχή ή η παραγωγή φωτός από χημικές αντιδράσεις στο εσωτερικό των εντόμων μπορούν στο μέλλον να αξιοποιηθούν. Απώτερος σκοπός των εμπνευστών του Regenwaldhaus ήταν η ευαισθητοποίηση των επισκεπτών στο θέμα της καταστροφής των τροπικών δασών. Η φιλοδοξία τους είναι να γίνουν οι επισκέπτες «ιεραπόστολοι» της προστασίας αυτών των οικοσυστημάτων, δεδομένου ότι προϊούσα εξαφάνιση τους, έχει ανυπολόγιστες συνέπειες στο κλίμα της γης. Αν συνεχιστεί η καταστροφή τους με τη σημερινή ταχύτητα, δηλ. κάθε χρόνο εκτάσεων ίσων με την έκταση της Ελλάδος, τότε σε 30-50 χρόνια δεν θα υπάρχουν τροπικά δάση. Η αλλαγή του κλίματος θα προκαλέσει άνοδο της στάθμης της θάλασσας κατά 50 μέτρα περίπου. Με ότι αυτό συνεπάγεται...

6.2 ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΤΤΙΚΗ SOS

6.2.1 Γενικά

Σήμερα, μετά από 4 χρόνια επίπονης προσπάθειας μελέτης αλλά και Εφαρμογής προωθείται η υλοποίηση του ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ για τη διαμόρφωση και την ανάδειξη του Πρασίνου μέσα στο Λεκανοπέδιο και τη σύνδεσή του με το Περιαστικό Πράσινο, με το Πράσινο των Ορεινών Όγκων. Παράλληλα προωθούνται δεκάδες -μικρές και μεγάλες παρεμβάσεις- για την προστασία και την ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος μέσα και έξω από την πόλη.

Πρόκειται για ένα Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα με στόχο την Ενοποίηση του Αστικού πρασίνου (Μητροπολιτικού, Διαδημοτικού και Τοπικού χαρακτήρα) και την διασύνδεσή του με το περιαστικό (Ορεινοί Όγκοι που περιβάλλουν το Λεκανοπέδιο), ώστε να δημιουργηθεί ένα εκτεταμένο δίκτυο "πράσινων διαδρόμων και διαδρομών" μέσα στον αστικό χώρο.

Αυτό το Δίκτυο Πρασίνου που θα ενώσει τον Υμηττό με το Αιγάλεω και την Πάρνηθα με τις Ακτές Σαρωνικού σε συνδυασμό με την Προστασία των Ορεινών Όγκων, την εξυγίανση, την ανάπλαση και προστασία των ρεμαμάτων, την μετατροπή των ανενεργών λατομείων και των παλαιών χωματερών σε χώρους Πρασίνου και Αναψυχής και μια σειρά πολλών άλλων, τέτοιου χαρακτήρα, Παρεμβάσεων για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών.

Με το Πρόγραμμα "ΑΤΤΙΚΗ SOS", σχεδιάστηκαν και προωθήθηκαν μέτρα θεσμικής

Προστασίας των περιαστικών ορεινών όγκων, και Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου ενώ υλοποιούνται οι μεγάλες παρεμβάσεις για τη σημαντική αύξηση του Αστικού Πρασίνου και για την αναβάθμιση της Ποιότητας Ζωής των Πολιτών, που υπηρετούν τους εξής στόχους:

- Την Ανάπτυξη του Πρασίνου μέσα στην πόλη και τη σύνδεσή του με το περιαστικό και τους ορεινούς όγκους. Την προστασία του τοπίου, των ακτών και των ειδικών περιοχών φυσικού κάλλους.
- Την οικολογική ανασυγκρότηση της Αθήνας, την προστασία της γεωργικής γης, των δασών, των υδροτόπων και των άλλων στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος.
- Την Αναβάθμιση των ιδιαίτερα υποβαθμισμένων περιοχών.
- Την προστασία της ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.

Παράλληλα, λοιπόν, με την κοινωνικό-οικονομική διάρθρωση, τη διάταξη και τη λειτουργία του Μητροπολιτικού Κέντρου της Αττικής προωθούμε:

- Ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα προστασίας και διαχείρισης των φυσικών πόρων.
- Ένα σχέδιο τόσο για την αύξηση του αστικού και του περιαστικού πρασίνου όσο και για τη δημιουργία νέων χώρων αναψυχής ή την ενοποίηση των υπαρχόντων.
- Ένα σχέδιο ενοποίησης και ανάπτυξης των πόλων πολιτισμικής, ιστορικής και αρχιτεκτονικής αναφοράς.

6.2.2 ΠΕΝΤΕ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ για την Προστασία, την Ενίσχυση και την Ανάδειξη του Αστικού Περιαστικού Πρασίνου

Στο Πρόγραμμα αυτό διακρίνονται πέντε προτεραιότητες και πρωτοβουλίες μεγάλων παρεμβάσεων:

ΠΡΩΤΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ αποτελούν οι παρεμβάσεις που αναφέρονται στη δημιουργία Μητροπολιτικού Πρασίνου στο σύνολο του Αστικού και Περιαστικού χώρου του Λεκανοπεδίου.

Κεντρικός στόχος λοιπόν είναι η διαμόρφωση του Στρατηγικού Σχεδίου για τη δημιουργία, Ενοποίηση και Οργάνωση των χώρων Πρασίνου Μητροπολιτικής εμβέλειας (όπως ο χώρος Αεροδρομίου Ελληνικού, ο χώρος Στρατοπέδου ΚΕΒΟΠ στο Χαϊδάρι, του Πύργου Βασιλίσσης στους Αγ. Αναργύρους, το Πάρκο στο Γουδί, τα Τουρκοβούνια κλπ.) και η διασύνδεσής τους

με τους ορεινούς όγκους που περιβάλλουν το Λεκανοπέδιο (Υμηπτός, Πεντέλη, Πάρνηθα, Αιγάλεω).

Στο Στρατηγικό Σχέδιο Δημιουργίας και Διασύνδεσης του Μητροπολιτικού Αστικού Πρασίνου περιλαμβάνονται τα εξής προγράμματα για:

- Το Πάρκο Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης στον Πύργο Βασιλίσσης στους Αγίους Αναργύρους που η δημιουργία του βρίσκεται σε εξέλιξη.
- Τους Λόφους του Λεκανοπεδίου και ειδικότερα τα Τουρκοβούνια με την Ανάπλαση των Λατομείων και τη δημιουργία Πάρκου, με την ολοκλήρωση της κατασκευής χώρων Άθλησης και Αναψυχής στο ΑΤΤΙΚΟ ΑΛΣΟΣ, ο Λυκαβηττός με την επέκταση του Πρασίνου στη γύρω περιοχή, η περιοχή Φιλοπάππου.
- Το Μητροπολιτικό Πάρκο στο χώρο του σημερινού Αεροδρομίου στο Ελληνικό.
- Το Πάρκο στο Γουδί.
- Την Ενοποίηση των Χώρων Πρασίνου, Κοινωνικών και Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων (Γουδί - Αμπελόκηποι - Αλεξάνδρας - Λυκαβηττός) σε συνδυασμό με το Ασκληπιείο Πάρκο.
- Την αναβάθμιση των σημαντικών γνωστών υφιστάμενων Πάρκα (Εθνικός Κήπος, Πεδίο Άρεως, Άλσος Συγγρού, κλπ.)
- Τα Πάρκα της περιοχής του Ελαιώνα.
- Τα Στρατόπεδα, των οποίων προβλέπεται η μετεγκατάσταση (ΚΕΒΟΠ, Γουδί, Στρατόπεδα Βοτανικού, Στρατόπεδα στον Πειραιά, κλπ.)
- Το Θαλάσσιο Μέτωπο και τις περιοχές Πρασίνου και Αναψυχής που δημιουργούνται στις Ακτές του Σαρωνικού από τον Πειραιά μέχρι το Σούνιο και από το Σούνιο μέχρι τον Ωρωπό.
- Την Προστασία των Ορεινών Όγκων γύρω από την Αθήνα (Αιγάλεω, Πάρνηθα, Υμηπτός) και την Αττική (Λαυρεωτική).
- Τις παλαιές Χωματερές στα Άνω Λιόσια και στο Σχιστό που μεταβάλλονται σε χώρους πρασίνου, Αθλητισμού και αναψυχής
- Τα Λατομεία που αποκαθίσταται το φυσικό τους ανάγλυφο και αναδασώνονται (Σελεπίτσαρι, Βιαρόπουλου, Καρέας, Σιακανδάρη, κλπ.)
- Τις Ζώνες Πρασίνου κατά μήκος του Κηφισού και των άλλων σημαντικών ρεμμάτων του Λεκανοπεδίου.

- Το Πράσινο και τους ελεύθερους χώρους που περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων.
- Το Βοτανικό Κήπο στην Πετρούπολη.
- Το Διομήδειο Κήπο στο Χαϊδάρι.
- Την απομάκρυνση των νεκροταφείων μέσα από τον Αστικό Ιστό των Δήμων του Πειραιά και άλλων Δήμων.

Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ αναφέρεται στην αναλυτική καταγραφή και αναβάθμιση του Διαδημοτικού και Τοπικού πρασίνου (π.χ. Άλση, Λόφοι, Πλατείες κλπ.) καθώς και στη διερεύνηση των δυνατοτήτων ενοποίησης και διασύνδεσής τους μέσω του Αστικού Ιστού με τους Μητροπολιτικούς πυρήνες ζώνης πρασίνου σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του αρχικού Στρατηγικού Σχεδίου. Στη διερεύνηση αυτή εξετάζονται, επίσης, και άλλοι χώροι -που στο σύνολό τους ή κατά τμήμα τους - θα μπορούσαν να μετατραπούν σε χώρους πρασίνου ή σε ελεύθερους χώρους για κοινωνικές δραστηριότητες και υποδομές.

Τέτοιοι χώροι, για παράδειγμα, είναι οι χώροι των υπό μετεγκατάσταση Στρατοπέδων, οι χώροι ανενεργών λατομείων καθώς και χώροι Φορέων του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα (Τράπεζες, Ιδρύματα, Νοσοκομεία κλπ.).

Η ΤΡΙΤΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ αναφέρεται στην εσωτερική οργάνωση των χώρων Πρασίνου Μητροπολιτικού χαρακτήρα (π.χ. Γουδί, ΚΕΒΟΠ, Τουρκοβούνια κλπ.) αλλά και Διαδημοτικού και Τοπικού χαρακτήρα (Άλση, Πλατείες, Κήποι κλπ.), που έχουν μεγάλη έκταση και βρίσκονται μέσα στον αστικό ιστό.

Η ΤΕΤΑΡΤΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ αναφέρεται στις τροποποιήσεις των Εγκεκριμένων Ρυμοτομικών Σχεδίων όπου απαιτείται και για όλες τις κατηγορίες πρασίνου (Μητροπολιτικό, Διαδημοτικό, Τοπικό) σε συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση σύμφωνα πάντα με το Χωροταξικό και Πολεοδομικό Σχεδιασμό.

Τέλος, η **ΠΕΜΠΤΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ** αναφέρεται στη φύτευση των αναδασωτέων εκτάσεων, των ελεύθερων χώρων, των χώρων πρασίνου όλων των κατηγοριών που πρόκειται να

θεσμοθετηθούν ή είναι θεσμοθετημένοι με προτεραιότητα στους ορεινούς όγκους γύρω από το Λεκανοπέδιο. Επισημαίνεται ότι, σε κάθε επίπεδο παρέμβασης αναζητούνται κατά προτεραιότητα οι χώροι που έχουν την δυνατότητα άμεσης δενδροφύτευσης, ανεξάρτητα από το χρόνο ολοκλήρωσης των αντίστοιχων κάθε φορά μελετών.

Όλα τα Προγράμματα, οι Δράσεις και οι Παρεμβάσεις που είναι ενταγμένες στο Στρατηγικό αυτό Σχέδιο, έχουν στόχο στην αναβάθμιση του Φυσικού Περιβάλλοντος, στην αύξηση του πρασίνου, στη δημιουργία δικτύου πρασίνου μέσα στην πόλη, στην ανάπλαση και στην αύξηση των κοινόχρηστων και κοινωφελών χώρων, στην ανακατανομή λειτουργιών με ταυτόχρονες αναπλάσεις προκειμένου να αμβλυνθεί η ανάμειξη ασυμβίβαστων χρήσεων.

Αυτές οι δράσεις, παρεμβάσεις και αναπλάσεις αποκτούν σήμερα ιδιαίτερη σημασία στο Μητροπολιτικό Σχεδιασμό της Αττικής, καθώς η φάση που διανύουμε χαρακτηρίζεται αφενός μεν από μεγάλες ανακατατάξεις, μεγάλα έργα και προγράμματα, αφετέρου δε από μια προσπάθεια αναδιάρθρωσης και εκσυγχρονισμού της παραγωγικής βάσης από τη σταθεροποίηση των δημογραφικών μεγεθών και από την ολοκλήρωση έργων κοινωνικής και περιβαλλοντικής υποδομής.

6.2.3 Πράσινες στέγες

Ο κρεμαστός κήπος του Ρέντη

“4000 φυτά μεγαλώνουν σε μια ταράτσα 560 τετραγωνικών μέτρων”

Όχι όμως στο έδαφος αλλά στην ταράτσα δώροφου κτιρίου. Πρόκειται για τον κήπο που δημιουργήθηκε στην ταράτσα του 1^{ου} Παιδικού Σταθμού Αγίου Ιωάννη Ρέντη. Στόχος των δημιουργιών του είναι όχι μόνο να σπάσει τη μονοτονία του γκρίζου και να προσφέρει οξυγόνο, αλλά και να εξοικονομεί ενέργεια. Ήδη το Τμήμα Φυσικής του Πανεπιστημίου

Αθηνών μελετά καθημερινά τα ενεργειακά οφέλη του ταρατσόκηπου και τα πρώτα αποτελέσματα δείχνουν ότι το καλοκαίρι στον όροφο κάτω απ' την ταράτσα μειώνονται 30-40% οι ανάγκες ηλεκτρικής ενέργειας για κλιματισμό.

Εικ.66 Πράσινη στέγη στο Ρέντη

Οι αστικές θερμικές νησίδες ανεβάζουν τη θερμοκρασία. Χρειάστηκαν 15 ημέρες ώσπου το γκρι της τσιμεντένιας ταράτσας να δώσει τη θέση του στο πράσινο των φυτών, ενώ το κόστος-50000 ευρώ-καλύφθηκε εξ ολοκλήρου από την εταιρεία, αφού το έργο είναι πιλοτικό.

Στον παρασόκηπο δεν φυτεύτηκαν σπάνια φυτά. Τα τέσσερις χιλιάδες μικρά φυτά (σπορίου) είναι αυτά που βλέπουμε και σε «συμβατικούς» κήπους, στις αυλές των σπιτιών. Αρωματικά φυτά (λεβάντα, λεβαντίνη, μαντζουράνα) αλλά και βερβένα, Βερονίκη, βίγκα, πανασέ, γεράνι, εσκαλόνια, τεύκριο, γκαζάνια και διμορφοθήκη.

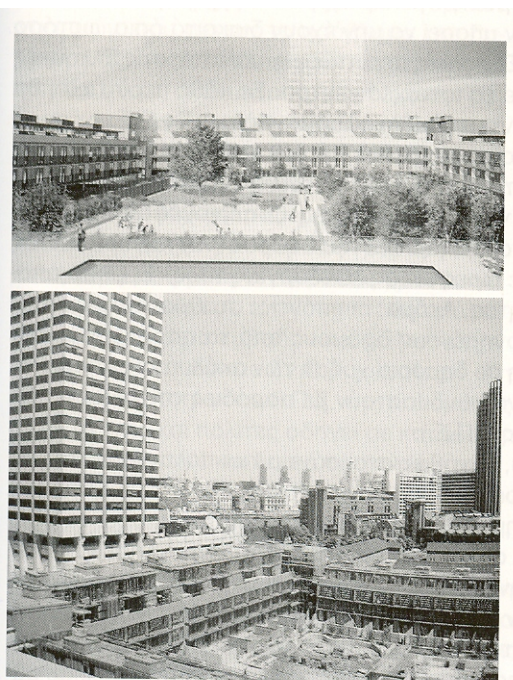
Στόχος ήταν ο κήπος να έχει ελάχιστες απαιτήσεις σε νερό, ελάχιστες ανάγκες συντήρησης και να είναι προσαρμοσμένος στις μεσογειακές κλιματικές συνθήκες. Μάλιστα μελετάται και το πότισμα του κήπου με τη χρησιμοποίηση του νερού της βροχής που θα συλλέγετε σε δεξαμενή στην ταράτσα, ώστε να γίνεται οικονομία στο νερό.

6.2.4 Ενοποιημένα Οικοδομικά Τετράγωνα

Προς νέες αστικές αναζητήσεις

Σήμερα οι πόλεις χαρακτηρίζονται κατάτμηση ιδιωτικής αστικής γης σε μικρές ιδιοκτησίες και έλλειψη δημόσιων υπαίθριων χώρων στα κέντρα, με τους ήδη υπάρχοντες να συνδέονται ανεπαρκώς και να υπολειπονται (Κυριαζής, 2001). Όπως είδαμε, οι υπάρχοντες δημόσιοι υπαίθριοι χώροι είναι ελάχιστοι, διασκορπισμένοι στον αστικό ιστό, ασύνδετοι μεταξύ τους και υποβαθμισμένοι. Τα διαθέσιμα (κενά) οικοπέδα στις κεντρικές περιοχές είναι ελάχιστα, ενώ σκέψεις για κατεδάφιση ολόκληρων Οικοδομικών Τετραγώνων για τη διάνοξη πλατειών θα συναντήσουν σωρεία αντιστάσεων, κυρίως κοινωνικού και ιστορικού τύπου.

Εικ.67 Πρόταση για διαμόρφωση ενοποιημένων ακάλυπτων σε Ο.Τ στο Λονδίνο

Εικ. 3α και 3β: Πρόταση για διαμόρφωση ενοποιημένων ακάλυπτων σε Ο.Τ. στο Λονδίνο (πηγή: Powell, 2001, σ. 166-167)

Μια νέα ευκαιρία

Και όμως, υπάρχει μια κατηγορία χώρων στα αστικά κέντρα που σπάνια αναφέρεται σε κείμενα και εργασίες (στην Ελλάδα) ως μέρος του «μη χτισμένου» χώρου στη πόλη και που

Εικ. 1: Ο.Τ. στο κέντρο της Βαρκελώνης

ακόμα πιο σπάνια πέφτει στην αντίληψη μας, αφού κρύβεται και υποβαθμίζεται συνεχώς και συστηματικά μετά από την πρωτοφανή ένταση της οικοδομικής δραστηριότητας. Το συνεχές σύστημα δόμησης στα Ελληνικά αστικά κέντρα, με όλες τις παραλλαγές του (ασυνεχές, μικτό κ.ά.) αφήνει ένα σεβαστό αδόμητο εμβαδόν

Εικ.68 Ο.Τ στο κέντρο της Βαρκελώνης

στο πίσω μέρος του οικοπέδου. Τα μικρά κατά βάση οικόπεδα δεν αφήνουν αντίστοιχα μεγάλο χώρο ακάλυπτο, αλλά το εμπόδιο αυτό αίρεται με μια πιθανή συνένωση όλων των ακάλυπτων χώρων σε ένα Ο.Τ. Έτσι, ανάλογα και με το μέγεθος όλου του Ο.Τ., μπορούμε πραγματικά να έχουμε σημαντικούς ανοιχτούς χώρους.

Η λύση της αξιοποίησης των ακάλυπτων χώρων μέσω της ενοποίησης τους, σε πρώτο στάδιο, προκαλεί τα εξής θετικά αποτελέσματα:

- αίρει τις συνθήκες υποβάθμισης στις πίσω όψεις των κτιρίων,
- αναβαθμίζεται σε χώρο κοινωνικής συνεύρεσης ή και παιχνιδιού ή στη χειρότερη περίπτωση απλά σε χώρο πρασίνου
- σε συνδυασμό και με μια γενικότερη αναβάθμιση των κτιρίων που αποτελούν το Ο.Τ. μπορούμε να μιλήσουμε για βελτίωση του κτιριακού αποθέματος, των συνθηκών διαβίωσης κ.λπ.
- Ακόμα, στον μεγαλύτερο χώρο του ενοποιημένου πλέον ακάλυπτου να κατασκευαστεί υπόγειος χώρος στάθμευσης αυτοκινήτων για τους κατοίκους της περιοχής και όχι μόνο
- Σε δεύτερο στάδιο, η απόδοση σε δημόσια χρήση του ενοποιημένου ακάλυπτου μέσω στοών ή ανοιγμάτων μπορεί να δημιουργήσει θύλακες κοινωνικής συνεύρεσης, μικρές πλατείες, μικρά «αστικά αίθρια», τα οποία αποδεδειγμένα τονώνουν την αγορά.
- Ακόμα, μικραίνουν οι διανυόμενες αποστάσεις μέσα στις πόλεις για τους πεζούς.

- Η εκμετάλλευση όχι μεμονωμένων Ο.Τ. μέσα στον αστικό ιστό, αλλά ενός δικτύου αυτών, θα ενισχύσει την ύπαρξη δημόσιων υπαίθριων χώρων και θα προσδίδει μια γενικότερη εικόνα αναβάθμισης.

6.2.5 Σχεδιαστικές προσεγγίσεις

Έτσι προτείνεται ο σχεδιασμός ή ανασχεδιασμός των Απτικών χώρων πρασίνου βάσει των παρακάτω:

- Θεματικά πάρκα, βοτανικοί κήποι, με κεντρική ιδέα τον συνδυασμό Φύσης, τέχνης, επιστήμης χωρίς αντικατάσταση του υπάρχοντος πρασίνου
- Σχεδιασμός που συμβαδίζει με τις έννοιες της βιωσιμότητας και ορθής ενεργειακής διαχείρισης (εκμεταλλεύομενη στο έπακρο τις νέες τεχνολογίες για παραγωγή λιγότερων ρύπων, ελαχιστοποίηση της ενεργειακής σπατάλης και οικειοποίηση εναλλακτικών μορφών ενέργειας)
- Η τέχνη, οι επιστήμες και το πνεύμα, ως γνωστών, θα μπορούσαν να συνυπάρξουν μέσα σ'αυτά ως βιβλιοθήκες, εκθεσιακοί χώροι, θερινά σινεμά και αλλά παρόμοια.. Χώροι πολυπληθών συναθροίσεων και εμπορευματικών χρήσεων στα πάρκα είναι μια άλλη προοπτική αλλά θα πρέπει να εναρμονίζονται πλήρως με το ευρύτερο περιβάλλον.
- Εξωραϊστικά και λειτουργικά τεχνικά στοιχεία ασφαλώς μπορούν να συνυπάρχουν με το πράσινο. Αυτά όμως δεν θα πρέπει να είναι κυρίαρχα. Κατά μείζονα λόγο οι μεγάλες φουτουριστικές κατασκευές που απαιτούν πολύ χώρο (είσοδος στο περιβαλλοντικό πάρκο του Πύργου Βασιλίσσης πλάτους 100 μ)
- Λειτουργία των πλατειών και ως πάρκα με την ενίσχυση του πράσινου όγκου τους. Το φυτικό υλικό πλαστικοποιεί την αυστηρότητα της γεωμετρίας των κάθε μορφής πλακοστρώσεων και δημιουργεί τρία οπτικά επίπεδα (πόες/εδαφοκάλυψη-θάμνοι-δέντρα).
- Οι αρχαιολογικοί χώροι ή ιστορικά μνημεία που εμπεριέχονται στα πάρκα, αποτελούν ειδικά τοπία και για το λόγο αυτό πρέπει να είναι προσεκτική η σχεδιαστική προσέγγιση στην ανάπτυξη του. Η μορφολογικά και αισθητικά χαρακτηριστικά δανεισμένα από το ξηροφυτικό Ελληνικό τοπίο με κυρίαρχα στοιχεία τις πέτρες, τους ογκόλιθους, τα φρύγανα και κυρίως τη χαμηλή βλάστηση

εδαφοκάλυψης με κυρίαρχα δέντρα, τα ορθόκλαδα κυπαρίσσια, τις ελιές, τις δάφνες, τις μυρτιές και γενικότερα τα δέντρα εκείνα που νοηματικά παραπέμπουν στην αρχαιότητα και θυμίζουν Ελλάδα.

- Οι πεζόδρομοι να κατασκευάζονται από φυσικά υλικά εναρμονισμένα με το ευρύτερο τοπίο και χωρίς πολύπλοκα μοτίβα που δημιουργούν σύγχυση. Να δίνεται σημασία στη σκληρότητα και ολισθηρότητα των υλικών και να αποφεύγεται η ευρεία χρήση χαλικιού (παρασύρεται εύκολα).
- Το δίκτυο διαδρόμων κίνησης μέσα από αυτά πρέπει να ακολουθεί τις φυσικές φόρμες του τοπίου που τους περιβάλλει χωρίς να είναι δαιδαλώδες, να παρέχει οπτική επαφή με τον προορισμό, και να έχει το σωστό πλάτος ανάλογα με τον αριθμό χρηστών. Ακόμη πρέπει να συνδέει επιτυχημένα το πάρκο με τον αστικό ιστό και να εξασφαλίζει την προβλεπόμενη ροή του κόσμου προς και από τις εισόδους -εξόδους των λειτουργικών ενοτήτων που προτείνονται.
- Πρέπει να υπάρχει υποδομή και για άτομα με ειδικές ανάγκες (ράμπες, ομαλές κλίσεις)
- Να χρησιμοποιούνται φυτά ανθεκτικά στην ατμοσφαιρική ρύπανση, που βοηθούν στην κατακράτηση των ρύπων που προέρχονται από τα διερχόμενα αυτοκίνητα, και περιορίζουν την οπτική και ηχητική όχληση της πόλης. Τέτοια φυτά είναι η πικροδάφνη, ο αείλανθος, το λιγούστρο, ο πυράκανθος, η ακακία η κοινή.
- Λειτουργία του χώρου ως τοπικού πνεύμονα πρασίνου, με δίκτυο των θάμνων να δημιουργεί κλειστούς ή ημίκλειστους χώρους, που χρησιμεύουν ως χώροι χαλάρωσης. Το δίκτυο των δέντρων πρέπει να δημιουργεί σκιασμένους χώρους, αλλά και οριοθετεί πορείες κίνησης. Ο συνδυασμός ορθόκλαδων, πυραμοειδών ή και σφαιρικών κόμων, φυλλοβόλων και αειθαλών, ανθοφόρων ή όχι οδηγεί στο βέλτιστο αποτέλεσμα .Δέντρα κατάλληλα είναι η Ακακία κοινή (Ροβίνια), Ακακία Κων/πόλεως, Ιπποκαστανιά, Κερκίς, Νεραντζιά, Πλάτανος, Κωνοφόρα
- Η ανάπτυξη των παιδότοπων πρέπει να σχεδιάζεται κατά τέτοιο τρόπο που να εξασφαλίζει ποικίλα φυσικά, οπτικά και αισθητικά ερείσματα στο παιδί. Οι παιδότοποι πρέπει να συνδυάζουν το παιχνίδι και τη μάθηση και να μην περιορίζονται σε περιοχές που έχουν κούνιες και τραμπάλες. Πρέπει να δημιουργηθούν παιδότοποι περιπέτειας στους οποίους υπάρχει μία συνέχεια στο παιχνίδι ή υπάρχει παιχνίδι το οποίο είναι όλο μία ιστορία ή τμήμα μιας μεγαλύτερης Ιστορίας. Οι παιδότοποι χωρίζονται σε αυτούς για παιδιά από 0-6

ετών και σε αυτούς για παιδιά από 7-15 ετών. Πρέπει να έχουν περιοχές δραστηριοτήτων και άθλησης, όπως π.χ. αναρρίχηση, τσουλήθρα, πήδημα, κούνημα, διάβασμα, σκέιτινγκ, τρέξιμο, τζόγκινγκ, ρόλλερς. Επίσης οι παιδότοποι μπορούν να συνδυαστούν με αθλητικές δραστηριότητες όπως μπάσκετ, βόλλεϋ, τέννις, μίνι ποδόσφαιρο κ.λ.π. .Επίσης να περιέχουν ηχητικά παιχνίδια (υπαίθριο, ξυλόφωνο), θαμνολαβύρινθους. Όλα τα παιχνίδια πρέπει να είναι ξύλινα από καστανιά ή εμποτισμένη ξυλεία, η οποία δεν προσβάλλεται εύκολα από μύκητες. Τα φυτά που προτείνονται πρέπει να είναι χωρίς αγκάθια και αιχμηρά τελειώματα για να μην κινδυνεύουν τα παιδιά όπως είναι οι τριανταφυλλίες, οι πυράκανθοι, η ακακία η κοινή, η βέρβερις, η ακακία η μιμόζα, το κίτρο κ.λ.π.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Είναι γεγονός ότι καθημερινά εισπράττουμε ασύνδετες μεταξύ τους εικόνες. Στόχο έχουμε πάντα να αναζητήσουμε την ανάδειξη της ταυτότητας μας και να δημιουργήσουμε χώρους οικείους προκειμένου να βοηθήνε τον άνθρωπο να θυμάται, να αναζητεί τον συνάνθρωπο του μακριά από το θόρυβο των αυτοκινήτων και το καυσαέριο.

Πρέπει να γίνει κατανοητό ότι ο υπαίθριος δημόσιος χώρος, σε αντίθεση με τον ιδιωτικό ανήκει σε όλους τους δημότες, άρα βιώνεται καθημερινά από ευρύ φάσμα κοινωνικών ομάδων. Επομένως δεν μπορεί να αποτελεί πεδίο προσωπικών καλλιτεχνικών προβληματισμών και περιέργων συμβολισμών. Η λιτότητα έκφρασης και ο ελάχιστος σχεδιασμός θα πρέπει να αποτελούν την κυρίαρχη αρχή και η διάρκεια του στο χρόνο να είναι δεδομένη. Η έλλειψη αρχών σχεδιασμού και η ευκολία προσέγγισης διεθνών απόψεων οι οποίες υιοθετούμε αφιltrάριστες δημιουργούν δυστυχώς τις προϋποθέσεις ασυνέχειας και εμποδίζουν να αναδειχθεί η ταυτότητα του χώρου που είναι και απαραίτητη και εξαιρετικά επίκαιρη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ανανιάδου-Τζημποπούλου Μ. 1992. «Αρχιτεκτονική τοπίου - Σχεδιασμός Αστικών Χώρων», Εκδόσεις Ζήτη, Θεσσαλονίκη.
- Brookes, J. 1994. «Αρχιτεκτονική και Σχεδιασμός Κήπων». Μαλλιάρης, Παιδεία, Αθήνα.
- Simons J. Ormsbee. 1977. «Landscape Architecture», 3rd edition, McGraw Hill, New York
- Τσαλικίδης Ι. 1995. «Σημειώσεις Αρχιτεκτονικής Τοπίου», Τμήμα Γεωπονίας, ΑΠΘ. Θεσσαλονίκη
- Τσαλικίδης Ι. 2006. «Αστικά και περιαστικά πάρκα, έμφαση στον Οικολογικό σχεδιασμό», Πρακτικά συνεδρίου Αρχιτεκτονικής τοπίου, Εκδόσεις Ζήτη, Θεσσαλονίκη.
- Τσαλικίδης Ι. 1998. «Σύγχρονοι Ελληνικοί κήποι», Εκδόσεις Ζήτη, Θεσσαλονίκη.
- Χατζηστάθης Α., Ισπικούδης Ι. 1995. «Προστασία της φύσης και αρχιτεκτονική του τοπίου». Γιαχούδης – Γιαπούλης, Θεσσαλονίκη
- Richard Wiles, 2002. «Κατασκευές στον κήπο», Εκδόσεις Ψύχαλλου
- Ray Waite, 1999. «Αρχιτεκτονική μικρών κήπων, Εκδόσεις Ψύχαλλου
- Αντωνιάδα-Γιατρομανωλάκη Α. 2004. «Στοιχεία κηποτεχνίας και αρχιτεκτονικής τοπίου», Παιδεία Τ.ε.ι Ηρακλείου
- Σεκλιζιώτης Σ.- Ροΐδης Χ.- Σκοτιδα Α. 2005. «Στοιχεία αρχιτεκτονικής τοπίου», Παιδεία Αθήνα
- Νεκτάριος Π.- Μαρσέλος Π.- Σπαντιδάκης Ι. 2004. «Κηποτεχνικές εφαρμογές», Παιδεία Αθήνα
- Λάσκαρη Β.- Γκολεού Α. 2005. «Σχεδιασμός φυτοτεχνικών έργων», Παιδεία Αθήνα
- Kelesey J. 1998. «Αρχιτεκτονική τοπίου», Εκδόσεις Ψύχαλλου
- www.Kathimerini.gr. 2005-2006. « Τα πάρκα που έχουμε» Οίκο
- www.Ethnos tis kiriakis.gr. 2005-2006 « Απτική sos»
- www. Agriculture.gr Forums. 2005-2006. «Πράσινο και περιβάλλον»
- www. Agriculture.gr Forums. 2005-2006. «Διαμόρφωση Αστικών Χώρων»
- www. Agrotypos.gr Forums. 2005-2006. «Φιλόξενος κήπος», Παπαδημητρίου Ε.

